

**LATVIJAS REPUBLIKA
PĀRTIKAS UN VETERINĀRAIS DIENESTS**

APSTIPRINĀTS
ar Valsts galvenā pārtikas un veterinārā inspektora
2010. gada *19. jūlija* rīkojumu Nr. *79*

PĀRTIKAS UN VETERINĀRAIS DIENESTS

**PUTNU GRIPAS
APKAROŠANAS INSTRUKCIJA**

RĪGA, 2010

Satura rādītājs

I	Normatīvie dokumenti, kas reglamentē instrukcijā noteikto darbību veikšanu.....	3
II	Terminoloģija - saīsinājumi un definīcijas	4
III	Slimības apraksts, klīniskās pazīmes, diagnostika, diferenciāldiagnostika un profilakse.....	6
IV	Vispārīgie jautājumi.....	7
V	Rīcība varbūtēja slimības uzliesmojuma gadījumā.....	9
VI	Rīcība APPG apstiprināšanas gadījumā	
	A- Rīcība skartajā punktā	12
	B - Rīcība kontaktnovietnēs	14
	C - Aizsardzības un uzraudzības zonu noteikšana.....	14
	D - Rīcība gan aizsardzības, gan uzraudzības zonās.....	15
	E - Rīcība aizsardzības zonā.....	16
	F – Atkāpes par mājputnu un to izcelsmes produktu transportēšanu aizsardzības zonā	18
	G - Rīcība uzraudzības zonā.....	21
	H - Atkāpes par mājputnu un to izcelsmes produktu transportēšanu uzraudzības zonā	22
	I - Rīcība citās ierobežojumu zonās.....	23
	J – Atkāpes un papildus bioloģiskās drošības pasākumi	23
	K - Rīcība APPG slimības varbūtēja uzliesmojuma/ uzliesmojuma gadījumā kautuvēs, robežkontroles punktos un transportlīdzekļos	24
VII	Rīcība ZPPG apstiprināšanas gadījumā	
	A - Rīcība skartajā punktā	26
	B – Rīcība kontaktnovietnēs.....	29
	C - Rīcība ierobežojumu zonā	29
	D – Pasākumu ilgums	31
VIII	Pasākumi, lai novērstu putnu izcelsmes gripas vīrusu izplatīšanos uz citām sugām.....	32
IX	Vakcinācija	
	A - Ārkārtas vakcinācija	33
	B – Ārkārtas vakcinācijas plāna apstiprināšana.....	34
	C – Profilaktiskā vakcinācija	35
	D – Profilaktiskās vakcinācijas plāna apstiprināšana	35
X	Prasības mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, un no tiem iegūto produktu pārvietošanai, kas piemērojamas ārkārtas vakcinācijas gadījumā	36
XI	Tīrīšanas un dezinfekcijas kārtība un kārtība, kādā atjauno ganāmpulku.....	39
	Pielikums Nr. 1 „Kritēriji lēmumu pieņemšanai par depopulācijas pasākumu piemērošanu kontaktnovietnēs vai riskam pakļautajās novietnēs un citās ierobežojumu zonās.....	47
	Pielikums Nr. 2 „Kritēriji lēmumu pieņemšanai par putnu un olu pārvietošanu un depopulācijas veikšanu, ja konstatēts ZPPG slimības ierosinātājs”	48
	Pielikums Nr. 3 „EK lēmums, ar ko apstiprina Padomes Direktīvā 2005/94/EK paredzēto putnu gripas diagnostikas rokasgrāmatu (2006/437/EK).....	49
	Pielikums Nr. 4 „Putnu gripas profilakse cilvēkiem”.....	78

I Normatīvie dokumenti, kas reglamentē instrukcijā noteikto darbību veikšanu

1. Latvijas Republikas Ministru kabineta 23.06.2007. noteikumi Nr. 405 Putnu gripas uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība (saskaņā ar Eiropas Padomes direktīvu 2005/94/EK, ar ko paredz Kopienas pasākumus putnu gripas kontrolei un atceļ direktīvu 92/40EEK).
2. Komisijas lēmums (2006. gada 4. augusts) ar ko apstiprina Padomes Direktīvā 2005/94/EK paredzēto putnu gripas diagnostikas rokasgrāmatu (2006/437/EK).

II Terminoloģija – saīsinājumi un definīcijas

PVD– Pārtikas un veterinārais dienests

PVD CA- PVD Centrālais aparāts

VGPVI– Valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors

PVD TSV– PVD Teritoriālā struktūrvienība

BIOR- Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR”

LIC- Valsts aģentūra „Infektoloģijas centrs”

EK- Eiropas Komisija

APPG- Augstas patogenitātes putnu gripa, ko ierosina vīruss, kas pieder A tipa vīrusu H5 un H7 apakštipam ar genomu sekvenču kodējumu daudzām pamataminoskābēm hemaglutinīna molekulas šķelšanās punktā, kas līdzīgs citos augsti patogēnos slimības vīrusos novērotajam un liecina, ka hemaglutinīna molekulu var šķelt klātesoša universāla proteāze, vai kura intravenozās patogenitātes indekss sešas nedēļas veciem cāļiem ir lielāks par 1,2.

ZPPG- Zemas patogenitātes putnu gripa, ko ierosina vīruss, kas pieder A tipa gripas vīrusa H5 un H7 apakštipam, bet neizraisa tādas izmaiņas kā APPG vīrusa variants.

Mājputni- visi putni, kurus audzē vai tur nebrīvē nolūkā ražot gaļu vai olas cilvēku patēriņam, ražot citus produktus, atjaunot medījumu putnu skaitu vai jebkādas selekcionešanas programmas nolūkā, lai ražotu šīs putnu kategorijas.

Citi nebrīvē turēti putni- jebkuri putni, kas nav mājputni, un kurus tur nebrīvē jebkādā nolūkā, kas nav mājputnu turēšanas nolūks. Tostarp arī putni, kurus tur priekšnesumiem, sacīkstēm, izstādēm un konkursiem, audzēšanai vai pārdošanai.

Savvaļas putns- brīvībā dzīvojošs putns, ko netur novietnē.

Novietne- jebkuras lauksaimnieciskas vai citas telpas, tostarp inkubatori, cirki, zooloģiskie dārzi, dekoratīvo putnu veikali, putnu tīrģi un putnu mājas, kur audzē vai tur mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus.

Komerčiāla putnkopības novietne- novietne, kur mājputnus tur komerciālos nolūkos.

Nekomerciāla putnkopības novietne- novietne, kur mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus to īpašnieki tur pašu patēriņam, izmantošanai, vai tie ir lolojumdzīvnieki.

Ražošanas vienība- tāda vienība novietnē, kuru atzinis par pilnīgi neatkarīgu no jebkuras citas vienības tajā pašā novietnē attiecībā uz tās atrašanās vietu un tajā turēto mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu ikdienas aprūpi.

Vienu dienu veci cāļi- visi mājputni, kas jaunāki par 72 stundām, vēl nebaroti, un muskatpīles (*Cairina moschata*) vai to krustojumi, kas jaunāki par 72 stundām, baroti vai nebaroti.

Jaunputni- putni dēšanas cikla sākumā (ready-to-lay).

LATVIJAS REPUBLIKA
PUTNU GRIPAS APKAROŠANAS INSTRUKCIJA

Kontaktnovietne- novietne, kurā varētu būt putnu gripas izcelsme vai no kuras tā varētu būt pārnesta novietnes atrašanās vietas dēļ, personu, mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, transportlīdzekļu pārvietošanās dēļ vai jebkādā citā veidā.

Varbūtēji inficēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni- jebkuri mājputni vai citi nebrīvē turēti putni, kam ir klīniskās pazīmes vai pēcnāves audu bojājumi, vai reakcijas uz laboratorijas analīzēm, kuru dēļ nevar izslēgt putnu gripas klātbūtni.

Varbūtējs slimības uzliesmojums/aizdomas- novietne, attiecībā uz kuru PVD vecākajam veterinārajam inspektoram vai pilnvarotajam veterinārārstam ir aizdomas par putnu gripas klātbūtni.

Primārais slimības uzliesmojums- slimības uzliesmojums, kas nav epidemioloģiski saistīts ar kādu iepriekšēju uzliesmojumu valstī, vai pirmais slimības uzliesmojums valstī.

Nonāvēšana- jebkāds process, kas nav nokaušana un, kas izraisa zīdītāju vai putnu nāvi.

Nokaušana- jebkāds process, kas izraisa zīdītāju vai putnu nāvi noasiņojot, un ko veic cilvēku patēriņa vajadzībām.

Līķis- putni, kas ir nomiruši vai nonāvēti, vai to daļas, un tie nav piemēroti cilvēku patēriņam.

Eiropas kopienas references laboratorija- Veterināro laboratoriju aģentūra Apvienotajā Karalistē, kas veic aktīvu pētniecisko darbu slimības diagnostikā un diagnozes apstiprināšanā, sadarbojoties ar valstu nacionālajām laboratorijām.

Karantīnas vieta- izolēta telpa, kurā nošķirti tur mājputnus, lai izvairītos no tieša vai netieša kontakta ar citiem mājputniem un nodrošinātu mājputnu novērošanu un izmeklējumu veikšanu.

VPV kautuvē - Valsts pilnvarots veterinārārsts kautuvē (eksperts).

III Slimības apraksts

Slimības ierosinātājs ir putnu gripas vīruss (*AIV- avian influenza virus*), kas pieder ortomiksovirusu dzimtai, A tipa vīrusu grupai. Uz A tipa vīrusu virsmas ir sastopami vairāki hemaglutinīna (H) un neiraminidāzes (N) varianti. Par vispatogēnākajiem *AIV* apakštīpiem tiek uzskatīti H5 un H7 vīrusa varianti. Vīrusa patogenitāti nosaka tripsīna spēja šķelt hemaglutinīnu divās daļās un aminoskābju palieku secība šķelšanās vietā. Atkarībā no vīrusa uzbūves un tā spējas izsaukt saslimšanu uzņēmīgiem dzīvniekiem izšķir:

- APPG
- ZPPG

Visuzņēmīgākās ir vistas un tītari (arī pīles, zosis), slimība sastopama arī savvaļas putniem. Ar putnu gripas vīrusu var inficēties un saslimt arī zīdītāji, tostarp arī cilvēks.

Infekcijai raksturīgs ir īss inkubācijas periods - vien dažas dienas (1-7 dienas), un tas ir atkarīgs no vīrusa virulences, putna organisma rezistences, turēšanas un kopšanas apstākļiem. Vīrusa izplatībai ir strauja gaita, putni inficējas galvenokārt aerogēni un alimentāri. Vīrusu apkārtējā vidē izplata slimie putni, kā arī slimība izplatās kontakta ceļā ar kontaminētiem putnu izcelsmes produktiem un materiāliem. Liela loma slimības izplatībā ir gājputniem.

Slimības klīnisko pazīmju parādīšanās ātrums ir atkarīgs no vīrusa virulences, putna organisma rezistences, šķirnes, vecuma, kā arī turēšanas un kopšanas apstākļiem.

APPG izpaužas ar pēkšņu slimības uzliesmojumu, strauju gaitu, nereti putnu nobeigšanos bez klīniskajām pazīmēm. Klīniskās pazīmes var izpausties daļai viena ganāmpulka putnu, citu atstājot neskartu. Visbiežākās respiratoras un sistēmiskas dabas pazīmes - sinusīts, asarošana, galvas, sekstes un zodlapiņu tūska un cianoze, klepus, šķaudīšana, diareja, hemorāģijas no sekstes un zodlapiņām, anoreksija. Dējības samazināšanās, olas depigmentētas, ar mīkstu čaumalu, vai bez tās. Letalitātes procents ir augsts, visbiežāk iet bojā viss ganāmpulks.

ZPPG galvenokārt izpaužas asimptomātiski, ar vieglām respiratorām pazīmēm un samazinātu dējību. Slimības gaita akutizējas pievienojoties sekundārai mikroflorai; zināma loma ir arī provocējošajiem faktoriem.

Savvaļas putni, īpaši migrējošie ūdensputni, ieņem ļoti nozīmīgu lomu slimības pārvešanā, un ir kā A tipa vīrusa rezervuārdzīvnieki. Kā rāda vīrusu izolācijas testi, savvaļas putniem sastopamas gandrīz visas iespējamās hemaglutinīna un neiramināzes variantu kombinācijas. Laboratoriskie testi parāda, ka savvaļas dzīvnieki pamatā slimo ar ZPPG, izņemot gadījumus, kad ar APPG inficēti mājputni inficē savvaļas putnus.

Tie visbiežāk tiek atrasti beigtī, klīniskās pazīmes ir nespecifiskas- neiroloģiskas (ataksija, nespēks, kustību koordinācijas traucējumi) un respiratoras dabas traucējumi.

Diagnozi uzstāda kompleksi, vadoties pēc klīniskās izmeklēšanas un patologanatomiskiem atklājumiem, un atklājot specifiskās antivielas putnu asins serumā.

Diferenciāldiagnostika:

- Ņūkāsļas slimība;
- infekciozais laringotraheīts;
- pīļu mēris;
- akūta saindēšanās;
- putnu tīfs vai citas septicēmijas (akūta pastereloze);
- akūti elpošanas un gremošanas darbības traucējumi.

Bioloģiskās drošības un vispārējie profilaktiskie pasākumi sevī ietver:

- pasākumu kompleksu, kas nepieļauj mājputnu kontaktu ar migrējošiem savvaļas putniem, ūdensputniem,
- insektu atbaidīšanu, iznīcināšanu,
- deratizācijas pasākumu veikšanu.

IV Vispārīgie jautājumi

Ziņošana un informācijas apmaiņa

1. Primāra slimības uzliesmojuma gadījumā PVD CA nosūta sekojošu informāciju EK par slimības radītājiem sekām novietnē, kautuves telpās, transportlīdzekļu kravas nodalījumā, karantīnas telpās vai karantīnas centrā, robežkontroles punktā vai laboratorijas vivārija telpās, kā arī savvaļas putnu populācijā šādas ziņas:

1.1. pret slimību uzņēmīgo mājputnu un citu nebrīvē turēto putnu skaits pa sugām slimības skartajā vietā;

1.2. mirušo mājputnu vai citu nebrīvē turēto putnu skaits pa sugām un kategorijām (audzēšanai, nobarošanai, kaušanai vai citiem mērķiem paredzēti putni);

1.3. to putnu skaits pa kategorijām, kuriem ir apstiprināta saslimšana, un mirstības pakāpe;

1.4. nogalināto putnu skaits slimības skartajā vietā;

1.5. iznīcināmo mājputnu vai citu nebrīvē turēto putnu liķu skaits;

1.6. attālums no slimības uzliesmojuma vietas līdz tuvākajai mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu komerciāla rakstura novietnei;

1.7. inficēto vai mirušo mājputnu vai citu nebrīvē turēto putnu izcelsmes vieta.

2. Pēc sekundāra slimības uzliesmojuma novietnē vai sekundāra slimības gadījuma savvaļas putnu populācijā PVD CA katru nedēļu pirmajā darbdienā 1.punktā minēto informāciju elektroniski nosūta EK. Informācijā iekļauj ziņas par iepriekšējo nedēļu līdz svētdienas pusnaktij.

3. Par jebkuru putnu gripas uzliesmojumu vai slimības gadījumu PVD CA sagatavo un nosūta EK dzīvnieku slimību ziņošanas sistēmā (ADNS) šādu informāciju:

3.1. datums, kad novietnē esošie mājputni vai citi nebrīvē turēti putni ir nogalināti un iznīcināti;

3.2. nogalināto putnu laboratorisko izmeklējumu rezultāti;

3.3. informācija par izveidoto kontroles sistēmu un pasākumi dzīvnieku pārvietošanās kontroles īstenošanai;

3.4. slimības iespējamā izcelsmes vieta;

3.5. slimības izraisītāja ģenētiskās tipizācijas rezultāti, ja ir bijis primārs slimības uzliesmojums vai putnu saslimšana ir konstatēta kautuvē vai transportlīdzeklī;

3.6. ja putni ir nogalināti kontaktnovietnē vai novietnē, kurā ir aizdomas par putnu saslimšanu, papildus norāda:

3.6.1. putnu nogalināšanas datumu, nogalināto putnu skaitu pa kategorijām (audzēšanai, nobarošanai, kaušanai vai citiem mērķiem paredzēti dzīvnieki) un novietni, kurā putni tika nogalināti. Ja putni kontaktnovietnē netiek nogalināti, norāda iemeslu;

3.6.2. epizootioloģisko saikni starp slimības uzliesmojumu un katru kontaktnovietni, slimības izraisītāja pārnesšanas iespējas, kas sekmē slimības izplatīšanos no slimības izcelsmes avota uz kontaktnovietnēm;

3.6.3. laboratorisko izmeklējumu rezultātus par novietnē esošajiem putniem un nogalinātajiem putniem.

4. PVD CA nekavējoties ziņo EK, ja robežkontroles punktā, karantīnas telpās vai centrā slimība tiek konstatēta mājputniem, citiem nebrīvē turētiem putniem vai tā ir konstatēta šo putnu produktos, ko Kopienas teritorijā ievad no trešajām valstīm, kā arī informē par veiktajiem pasākumiem.

5. Ja konstatēts, ka slimība var pāriet no putniem uz cilvēkiem, PVD CA 24 stundu laikā paziņo par to EK, kā arī informē par nopietniem draudiem cilvēku veselībai.

6. PVD CA kontrolē slimību zīdītājiem un par uzraudzības rezultātiem ziņo EK.

7. Ja ir profesionāli pamatotas aizdomas par slimību vai konstatēts slimības gadījums vai uzliesmojums:

7.1. dienests nekavējoties informē par to LIC;

7.2. PVD sadarbībā ar LIC nodrošina savstarpēju informācijas apmaiņu par slimības izplatību un ar to saistīto draudu pakāpi, kā arī par draudiem cilvēku veselībai, to pakāpi un analīzi;

7.3. LIC veic slimības epidemioloģisko uzraudzību cilvēkiem un organizē pretepidēmijas pasākumus atbilstoši Epidemioloģiskās drošības likumam;

7.4. valsts aģentūra LIC nekavējoties informē PVD, ja slimību konstatē cilvēkiem.

8. Ja epizootioloģiskajā izmeklēšanā konstatēts, ka slimība var tikt pārnesta no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm uz Latviju un attiecīgi izplatīties citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, PVD CA informē par to EK un citas Eiropas Savienības dalībvalstis.

9. PVD CA „Dzīvnieku sevišķi bīstamu infekcijas slimību apkarošanas plāna vispārīgās daļas” (spēkā esošā redakcijā) ekspertu grupā iekļauj epizootiologus, epidemiologus, veterināros zinātniekus, biologus, virusologus, speciālistus vides drošības jautājumos, kā arī citas personas, lai nodrošinātu epidemioloģisko izmeklējumu veikšanu, konsultācijas utt.

V Rīcība varbūtēja slimības uzliesmojuma jeb aizdomu gadījumā

10. Ja rodas aizdomas par dzīvnieku saslimšanu ar putnu gripu, dzīvnieku īpašnieks/turētājs vai praktizējošs veterinārārsts, vai jebkura cita persona, kurai ir saskare ar putniem, nekavējoties ziņo PVD TSV.

PVD TSV saņem ziņojumu par varbūtēju slimības uzliesmojumu un reģistrē to dzīvnieku sevišķi bīstamu infekcijas slimību aizdomu gadījumu reģistrācijas žurnālā un rīkojas saskaņā ar spēkā esošu **instrukciju dzīvnieku sevišķi bīstamu infekcijas slimību izzīņošanai**.

11. Ja ir aizdomas par slimības uzliesmojumu novietnē, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā nekavējoties nosaka pagaidu ierobežojumus un sāk situācijas izvērtēšanu, kā arī koordinē novietnes uzraudzību, un, slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8A sadaļas, 8.1 punktu), nosaka veikt laboratorisko izmeklēšanu, lai apstiprinātu vai noliegtu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu saslimšanu.

12. Ja ir aizdomas par slimības uzliesmojumu novietnē, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā uzrauga, lai novietnē un tās teritorijā tiktu izpildītas šādas prasības:

12.1. dzīvnieku īpašnieks vai turētājs novietnē esošos mājputnus, citus nebrīvē turētus putnus un mājdzīvnieku sugu zīdītājus saskaita vai, ja tas nav iespējams, nosaka aptuvenu katras dzīvnieku sugas skaitu;

12.2. dzīvnieku īpašnieks vai turētājs sagatavo sarakstu ar slimo, mirušo un potenciāli inficēto mājputnu, citu nebrīvē turētu putnu un mājdzīvnieku sugu zīdītāju aptuvenu skaitu (pa minētajām kategorijām). Sarakstu aktualizē katru dienu, papildinot ar ziņām par izšķīlušos mājputnu cāļu skaitu, dzimušo zīdītāju skaitu vai nāves gadījumu skaitu. Izmaiņas sarakstā veic, kamēr ir aizdomas par mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu potenciālu saslimšanu. Sarakstu uzrāda pēc PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā pieprasījuma;

12.3. visus mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus izvieto novietnes telpās. Ja PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā pēc epizootioloģisko pētījumu rezultātu un situācijas izvērtēšanas, kā arī ņemot vērā veiktos uzraudzības pasākumus un pārvietojamo mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu pārvietošanas galamērķi, konstatē, ka infekcijas slimības kontroles pasākumu dēļ tiek traucēta normatīvajos aktos par putnu labturību noteikto prasību izpilde, Viņš izsniedz rakstisku atļauju mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus izvietot novietnes teritorijā, nodrošinot, ka tie nekontaktējas ar cita ganāmpulka putniem vai savvaļas putniem;

12.4. ierobežojumu laikā nav atļauts ievest novietnes teritorijā vai izvest no tās mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā pēc epizootioloģisko pētījumu rezultātu un situācijas izvērtēšanas, kā arī ņemot vērā veiktos uzraudzības pasākumus un pārvietojamo mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nosūtīšanas galamērķi, var atļaut ievest novietnes teritorijā vai izvest no tās mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus;

12.5. pēc PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas saņemšanas, ievērojot bioloģiskās drošības pasākumus, kas garantē slimības vīrusa neizplatīšanos, no novietnes atļauts izvest mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu liķus,

mājputnu gaļu, blakusproduktus, mājputnu barību, piederumus, materiālus, atkritumus, izkārnījumus, mēslus, vircu, izmantotus pakaišus vai jebkuru citu materiālu vai priekšmetu, kas ir potenciāls slimības ierosinātāja izplatītājs. PVD CA operatīvā grupa pirms rakstiskas atļaujas izsniegšanas izvērtē epizootioloģisko pētījumu rezultātus un situāciju, kā arī ņem vērā veiktos uzraudzības pasākumus un pārvietojamo mājputnu un citu nebrīvē turēto putnu un no tiem iegūto produktu nosūtīšanas galamērķi;

12.6. nav atļauts izvest no novietnes mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu olas, izņemot gadījumus, ja tās ar PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstisku atļauju nosūta kādam no turpmāk minētajiem komersantiem:

12.6.1. olu produktu ražošanas komersantam, ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, kas ir saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr.853/2004 ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību, un ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr.852/2004 par pārtikas produktu higiēnu II pielikuma XI nodaļu, un ievērojot sekojošu kārtību:

12.6.1.1. olas sūta tieši no potenciāli inficētās novietnes VGPVI norādītam uzņēmumam;

12.6.1.2. katru kravu pirms nosūtīšanas noplombē valsts pilnvarots veterinārārsts (turpmāk tekstā - pilnvarots veterinārārsts) vai PVD TSV valsts inspektors veterinārajā jomā (turpmāk tekstā – veterinārais inspektors). Plombējumu nav atļauts noņemt visa pārvadājuma laikā;

12.6.1.3. par olu izcelsmes novietnes uzraudzību atbildīgais pilnvarotais veterinārārsts vai veterinārais inspektors informē attiecīgā komersanta pilnvaroto veterinārārstu par nodomu olas nosūtīt pārstrādei;

12.6.1.4. uzņēmumu uzraugošais veterinārais inspektors nodrošina šādu prasību izpildi:

12.6.1.4.1. no potenciāli inficētās novietnes atsūtītās olas glabā atsevišķi no citām olām (sākot no saņemšanas līdz pārstrādei);

12.6.1.4.2. potenciāli inficēto olu čaumalas iznīcina;

12.6.1.4.3. potenciāli inficēto olu iepakojumu iznīcina vai dezinficē veidā, kāds iznīcina slimības ierosinātāju;

12.6.1.4.4. potenciāli inficētās olas transportē iztīrītos un dezinficētos transportlīdzekļos;

12.6.1.4.5. transportēšanā iesaistītie darbinieki, kā arī personas, kas kontaktējas ar potenciāli inficētajām olām, ievēro bioloģiskās drošības pasākumus.

12.6.2. dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārstrādes komersantam iznīcināšanai (darbības, lai savāktu, transportētu, uzglabātu, apstrādātu, izmantotu vai likvidētu dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 3.oktobra Regulā (EK) Nr.1774/2002 izklāstīto, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kuri nav paredzēti cilvēku uzturam (turpmāk - Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.1774/2002), noteikto kārtību vai saskaņā ar komitoloģijas procedūru pieņemtos noteikumus);

12.7. lai samazinātu slimības ierosinātāja izplatīšanās iespējas, personām atļauts pārvietoties no novietnes un uz novietni, kā arī pārvietot mājdzīvnieku sugu zīdītājus, transportlīdzekļus

vai iekārtas, ja saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja un izpildīti PVD norādījumi un noteiktie pasākumi;

12.8. pie novietnes ieejām un izejām izvietoti ar piemērotu dezinfekcijas šķīdumu piesūcināti dezinfekcijas paklāji, izņemot gadījumus, ja novietnē tiek audzēti citi nebrīvē turēti putni un novietnei ir nekomerciāls raksturs.

13. PVD CA operatīvā grupa veic epizootioloģisko izmeklēšanas rezultātu analīzi.

14. Ja ir aizdomas par slimības uzliesmojumu vietā, kas nav novietne, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā organizē paraugu ņemšanu laboratoriskajiem izmeklējumiem un potenciāla slimības uzliesmojuma gadījumā nosaka visus vai daļu no 12. punktā minētajiem pasākumiem.

15. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā 12. punktā minētos pasākumus turpina veikt, kamēr mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu aizdomas par saslimšanu novietnē tiek atceltas.

16. Lai ierobežotu slimības izplatīšanos lielākā teritorijā, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā, pamatojoties uz epizootioloģiskās izmeklēšanas rezultātiem, kā arī, ja novietne atrodas teritorijā, kur ir liels mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu blīvums:

16.1. nosaka pagaidu ierobežojumus mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu un no tiem iegūtu olu aprītei un putnkopības nozares transportlīdzekļu kustībai. Šos ierobežojumus var attiecināt uz mājdzīvnieku sugu zīdītāju aprīti, ja ierobežojumi netiek piemēroti ilgāk par 72 stundām;

16.2. nosaka uzraudzības pasākumus atbilstoši VI nodaļā minētajiem nosacījumiem. Šos pasākumus, ņemot vērā epizootioloģisko situāciju, var attiecināt tikai uz potenciāli slimiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem, kā arī uz to ražošanas vienībām;

16.3. slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas, 8A sadaļas 8.2 punktu) nosaka ņemt paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem no mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem pēc to nogalināšanas, lai noliegtu vai apstiprinātu saslimšanu.

17. Ņemot vērā epizootioloģisko situāciju, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā ap novietni var norobežot pagaidu kontroles zonu. Minētajā zonā esošajās novietnēs veic 12. punktā noteiktos pasākumus vai daļu pasākumu. Pagaidu kontroles zonu norobežo, ja:

17.1. ir aizdomas par mājputnu saslimšanu novietnē, kas atrodas teritorijā, kur ir liels mājputnu blīvums;

17.2. aizdomas par mājputnu saslimšanu rodas vienlaikus vairākās novietnēs.

VI Rīcība APPG diagnozes apstiprināšanas gadījumā

Rīcība skartajā novietnē

18. Pēc APPG uzliesmojuma konstatēšanas mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu novietnē PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā turpina koordinēt un veikt 12. un 13. punktā minētos pasākumus, kā arī kontrolē šādu prasību izpildi:

18.1. pēc tam, kad novērsta slimības izplatīšanās iespējamība, mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus novietnē nogalina uz vietas veterinārā inspektora uzraudzībā vai pārvieto uz citu vietu, kur tos nogalina. Slimības skartajā novietnē VGPVI var atļaut nenonāvēt atsevišķu sugu mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus, ja attiecīgā suga atzīta par retu un putnu iznīcināšana rada zaudējumus tautsaimniecībai. Minētajā gadījumā nodrošina, lai tas nebūtu iemesls slimības tālākai izplatībai;

18.2. novietnē tiek veikti stingri bioloģiskās drošības pasākumi, lai ierobežotu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu kontaktēšanos, kā arī slimības izplatīšanos no novietnes uz savvaļas putniem un no savvaļas putniem uz novietni;

18.3. visus liemeņus, līķus un olas iznīcina veterinārā inspektora uzraudzībā;

18.4. veterinārais inspektors veic uzraudzību visiem mājputniem vai cāļiem, kas iegūti no olām laikposmā no vīrusa iekļūšanas novietnē līdz uzraudzības uzsākšanai saskaņā ar šo noteikumu 12. un 13. punktu, kā arī ņem paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.3. punktu);

18.5. veterinārais inspektors izseko mājputnu gaļu un olas, kas iegūtas laikposmā no vīrusa iekļūšanas novietnē līdz uzraudzības uzsākšanai saskaņā ar šo noteikumu 12. un 13. punktu, kā arī viņu uzraudzībā minētos produktus iznīcina;

18.6. visi potenciāli inficētie atkritumi un materiāli, izņemot 18.7. un 18.8. apakšpunktā minētos, kā arī dzīvnieku barība un citi dzīvnieku izcelsmes produkti, kuriem bijusi jebkāda saskare ar inficētiem putniem, tiek iznīcināti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr.1774/2002 noteiktajā kārtībā vai apstrādāti saskaņā ar PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā norādījumiem;

18.7. mēsli, virca un izmantotie pakaiši tiek apstrādāti atbilstoši XI nodaļā minētajām prasībām,

18.8. pēc līķu iznīcināšanas to uzglabāšanai izmantotās telpas, kā arī ganības, zemi, potenciāli inficētas iekārtas un transportlīdzekļus, kas izmantoti potenciāli inficētu dzīvu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu un produktu (līķi, gaļa, dzīvnieku barība, mēsli, virca, pakaiši) pārvadāšanai, tīra, mazgā un dezinficē XI nodaļā minētajā kārtībā;

18.9. novietnē aizliegts ievest citus mājdzīvnieku sugu zīdītājus, mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus bez PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas, izņemot gadījumu, ja mājdzīvnieku sugu zīdītājiem ir pieejamas tikai cilvēku dzīvojamās

telpas;

18.10. primāra slimības uzliesmojuma gadījumā izdalītajam slimības ierosinātājam BIOR veic laboratorisko izmeklēšanu, nosakot tā ģenētisko apakštipu slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma V nodaļas 4.punktu).

19. BIOR nodrošina izdalītā vīrusa materiāla iespējami ātrāku nogādāšanu Kopienas references laboratorijā.

20. PVD piemēro 18.1. apakšpunktā minēto izņēmumu nekomerciāla rakstura novietnēs, cirka telpās, zooloģiskajos dārzos, dekoratīvo putnu veikalos, savvaļas dabas parkos, nožogotās teritorijās, kur mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus audzē zinātniskiem mērķiem vai apdraudētu sugu saglabāšanai, vai oficiāli reģistrētu retu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu sugu saglabāšanai, ja attiecīgās putnu sugas atzītas par retām un to iznīcināšana rada zaudējumus tautsaimniecībai. Piemērojot šo noteikumu 18.1. apakšpunktā minēto izņēmumu, nodrošina šādu prasību izpildi:

20.1. mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus izvieto novietnes telpās. Ja šī nosacījuma ievērošana traucē putnu labturības prasību izpildi, atļauts putnus izvietot novietnes teritorijā, nodrošinot, ka tie nekontaktējas ar citiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem, kā arī maksimāli ierobežojot iespēju kontaktēties ar savvaļas putniem;

20.2. novietne un tās teritorija atrodas veterināro inspektoru uzraudzībā. No putniem tiek ņemti paraugi laboratoriskajiem izmeklējumiem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma 8B sadaļas 8.4. punktu).

Putnus nav atļauts pārvietot no novietnes teritorijas, kamēr laboratoriskajos izmeklējumos iegūtie rezultāti liecina, ka slimības pārnesšanas riska vairs nav, tomēr pozitīva laboratoriska izmeklējuma rezultāta gadījumā, putnus nekavējoties nogalina veterināro inspektoru uzraudzībā;

20.3. mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus nav atļauts pārvietot no novietnes, izņemot gadījumus, ja tos ved nokaušanai vai uz citu novietni, kura atrodas:

20.3.1. Latvijas teritorijā, ja par kravas nosūtīšanu ir saņemta VGPVI rakstiska atļauja;

20.3.2. citā Eiropas Savienības dalībvalstī, ja pārvadājumam piekrīt galamērķa dalībvalsts.

21. VGPVI var atļaut neiznīcināt šo noteikumu 18.5. apakšpunktā minētās olas, ja tās nosūta tieši olu produktu ražošanas komersantam, kur viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamentā un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļu un ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību, un ievērojot 12.6. punktā noteikto kārtību.

22. Slimības uzliesmojuma gadījumā novietnē, kura sastāv no divām vai vairākām ražošanas vienībām, VGPVI var atļaut nenonāvēt mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus tajā ražošanas vienībā:

22.1. par kuru nav aizdomu par putnu potenciālo inficēšanos ar slimības ierosinātāju, ja putnu nenonāvēšana neapdraud slimības kontroli;

22.2. kur novietne un tajā esošo ražošanas vienību struktūra, izmērs, darbība, novietnes veids, mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu barošana, ūdens ieguves avots, iekārtu izmantošana, personāls un novietnes apmeklētāji ir pilnīgi neatkarīgi cits no cita;

22.3. kurā tās novietojuma un tajā turēto mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu ikdienas apsaimniekošana nepārklājas ar citām ražošanas vienībām;

22.4. kurā veterinārais inspektors, pēc apsekošanas ir pārliecinājies par visu šajā punktā minēto nosacījumu izpildi.

Rīcība kontaktnovietnēs

23. VGPVI, pamatojoties uz epizootioloģisko izmeklējumu rezultātiem, nosaka kontaktnovietnes, un atbilstoši 1.pielikumā minētajiem kritērijiem nosaka veikt vienu no šādām darbībām:

23.1. piemērot 12. punktā minētos pasākumus līdz brīdim, kad mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu saslimšana slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā tiek uzskatīta par neesošu, vai;

23.2. piemērot 18. punktā minētos pasākumus, ja mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu novietne atrodas teritorijā, kur ir liels putnu blīvums.

24. Kontaktnovietnē nonāvētajiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem ņem paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā, lai apstiprinātu vai noliegtu putnu saslimšanu (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.5. punktu).

25. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā kontrolē, lai katrā kontaktnovietnē, kur tiek nonāvēti mājputni un citi nebrīvē turēti putni un kurā ir konstatēts slimības ierosinātājs, šo noteikumu XI nodaļā minētajā kārtībā veiktu ēku un iekārtu mazgāšanu, tīrīšanu un dezinfekciju, kā arī to transportlīdzekļu mazgāšanu, tīrīšanu un dezinfekciju, ar kuriem pārvadāti potenciāli inficēti mājputni un citi nebrīvē turēti putni, to līķi, gaļa, dzīvnieku barība, mēsli, virca, pakaiši vai jebkuri citi potenciāli inficēti materiāli.

26. PVD CA nekavējoties informē EK par 20. un 22. punktā minēto pasākumu piemērošanu.

Aizsardzības un uzraudzības zonu noteikšana

27. VGPVI tūlīt pēc slimības uzliesmojuma apstiprināšanas nodrošina šādu pasākumu īstenošanu:

27.1. nosaka aizsardzības zonu, kuras rādiuss nav mazāks par trim kilometriem, un uzraudzības zonu, kuras rādiuss nav mazāks par 10 kilometriem (ieskaitot aizsardzības zonu);

27.2. nosaka aizsardzības zonas un uzraudzības zonas iezīmēšanu uz ceļiem pie ieejas zonās, izvietojot brīdinošas zīmes.

28. Nosakot aizsardzības zonu un uzraudzības zonu, ņem vērā:

28.1. epizootioloģiskās izmeklēšanas rezultātus;

28.2. novietnes ģeogrāfisko izvietojumu un dabiskās barjeras;

28.3. citu novietņu izvietojumu un attālumu līdz tām, kā arī aptuvenu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu skaitu;

28.4. mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu pārvietošanas un tirdzniecības tendences;

28.5. pieejamo aprīkojumu un personālu, lai aizsardzības zonā un uzraudzības zonā kontrolētu jebkādu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, to līķu, mēslu, virvas un izmantoto pakaišu pārvietošanu, īpaši ja mājputni vai citi nebrīvē turēti putni, kas paredzēti nogalināšanai ārpus novietnes, tiek pārvietoti no to izcelsmes novietnes uz nogalināšanas vietu.

29. Iesaistītās iestādes sadarbībā ar VGPVI var izveidot citas ierobežojumu zonas ap aizsardzības un uzraudzības zonām vai blakus tām atbilstoši 28. punkta prasībām.

30. Ja aizsardzības, uzraudzības vai cita ierobežojumu zona atrodas citas valsts teritorijā, PVD operatīvā grupa, norobežojot attiecīgo zonu, sadarbojas ar robežvalsts kompetento iestādi, kas ir atbildīga par dzīvnieku infekcijas slimību kontroli.

31. Ja slimības uzliesmojums ir apstiprināts citu nebrīvē turētu putnu nekomerciāla rakstura novietnē, cirkā, zooloģiskajā dārzā, dekoratīvo putnu veikalā, savvaļas dabas parkā, nožogotā teritorijā, kur mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus tur zinātniskiem mērķiem vai apdraudētu sugu saglabāšanai, vai oficiāli reģistrētu tādu retu citu nebrīvē turētu putnu sugu saglabāšanai, kas nav mājputni, VGPVI sadarbībā ar iesaistītajām iestādēm var nenorobežot aizsardzības un uzraudzības zonas ar nosacījumu, ka tas nepalielina slimības izplatīšanos un neapdraud tās kontroli.

Rīcība gan aizsardzības, gan uzraudzības zonās

32. Aizsardzības zonā un uzraudzības zonā:

32.1. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā veic pasākumus, kas ļauj izsekot jebkuru iespējamo slimības ierosinātāja izplatītāju, īpaši mājputniem, citiem nebrīvē turētiem putniem, gaļai, olām, līķiem, dzīvnieku barībai, atkritumiem, cilvēkiem, kuri bijuši saskarē ar potenciāli inficētiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, kā arī transportlīdzekļiem, kam ir saskare ar putnu pārvadāšanu;

32.2. dzīvnieku īpašnieki vai turētāji pēc veterināro inspektoru pieprasījuma sniedz informāciju par mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem un olām, ko ievad novietnē vai izved no tās;

32.3. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā nodrošina, lai personas, kas dzīvo aizsardzības zonā un uzraudzības zonā un uz kurām attiecas pārvietošanās ierobežojumi, būtu informētas par attiecīgajiem pasākumiem. Informāciju izplata, izmantojot brīdinājuma paziņojumus un plašsaziņas līdzekļus;

32.4. ja epizootioloģiskās izmeklēšanas rezultāti liecina par slimības strauju un plašu izplatīšanos, VGPVI var sākt slimības profilaktiskās apkarošanas programmas īstenošanu, ar kuru saskaņā atļauts nokaut vai nogalināt mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus paaugstināta riska novietnēs un teritorijās, kur ir liels mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu blīvums.

33. Par 32.4. apakšpunktā minētā pasākuma piemērošanu PVD CA ziņo EK.

Rīcība aizsardzības zonā

34. VGPVI kontrolē, lai aizsardzības zonas novietnēs veiktu šādus pasākumus:

34.1. veterinārie inspektori apzina un saskaita visas novietnes, kurās tiek turēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni. Dzīvnieku īpašnieks vai turētājs novietnēs saskaita putnus pa sugām un kategorijām, kā arī norāda mirušo un dzimušo putnu skaitu pēc ierobežojumu noteikšanas novietnei. Dzīvnieku īpašnieks vai turētājs izveido reģistru un dokumentē iegūtos rezultātus;

34.2. visas komerciāla rakstura novietnes apmeklē veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts, lai veiktu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu klīnisko izmeklēšanu un paraugu ņemšanu laboratoriskajiem izmeklējumiem (skat. 3. pielikuma 8B sadaļas 8.6. punktu).

Laboratoriskos izmeklējumus veic slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā. Veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts reģistrē savas vizītes dzīvnieku īpašnieka vai turētāja izveidotā reģistrā;

34.3. Veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts nekomerciāla rakstura novietnes apmeklē pirms aizsardzības zonas likvidēšanas;

34.4. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā slimības diagnostikas rokasgrāmatā (skat. 3. pielikuma 8B sadaļas 8.7. punktu) noteiktajā kārtībā veic pasākumus par jebkādu saslimstības vai mirstības pieaugumu vai nozīmīgu ražošanas rādītāju samazināšanos, lai noskaidrotu turpmāku slimības izplatīšanos novietnēs, kas atrodas aizsardzības zonas robežās;

34.5. visus mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus izvieto un tur novietnes telpās. Ja šī nosacījuma ievērošana traucē putnu labturības prasību izpildi, atļauts putnus izvietot novietnes teritorijā, nodrošinot, ka tie nekontaktējas ar citiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem, kā arī maksimāli ierobežojot iespēju kontaktēties ar savvaļas putniem;

34.6. pēc iespējas ātrāk iznīcina putnu līķus;

34.7. transportlīdzekļus un iekārtas, kas izmantotas potenciāli inficētu dzīvju mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, gaļas, līķu, dzīvnieku barības, mēslu, virvas, pakaišu un jebkādu citu materiālu vai vielu transportēšanai, nekavējoties apstrādā, izmantojot vienu vai vairākas XI nodaļā minētās metodes;

34.8. visas transportlīdzekļu daļas nekavējoties mazgā un dezinficē atbilstoši XI nodaļā noteiktajām prasībām;

34.9. aizliegts bez PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas ievest novietnes teritorijā un izvest no tās mājputnus, citus nebrīvē turētus putnus un mājdzīvnieku sugu zīdītājus.

Mājdzīvnieku sugu zīdītājus (mīldzīvniekus) drīkst ievest vai izvest gadījumos, ja tiek ievērotas šādas prasības:

34.9.1. tiem ir pieejamas tikai cilvēku dzīvojamās telpas, kurās tiem nav nekāda kontakta ar novietnē esošajiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem;

34.9.2. tie nevar piekļūt būriem vai vietām, kur tiek turēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni;

34.10. dzīvnieku īpašnieks vai turētājs nekavējoties ziņo pilnvarotajam veterinārārstam vai PVD TSV par putnu saslimstības vai mirstības pieaugumu vai nozīmīgu ražošanas rādītāju samazināšanos. Veterinārie inspektori veic paraugu ņemšanu laboratoriskiem izmeklējumiem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3.pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.7.punktu);

34.11. ikviena persona, kas ierodas novietnē vai atstāj tās teritoriju, veic mazgāšanas un dezinfekcijas pasākumus, lai novērstu slimības ierosinātāja izplatīšanos;

34.12. dzīvnieku īpašnieks vai turētājs veido reģistru par visām personām, kas apmeklē novietni, izņemot tās personas, kuras apmeklē cilvēku dzīvojamās telpas, zooloģisko dārzu vai savvaļas parku, kur personām nav tiešas saskares ar mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem. Reģistru uzrāda pēc veterināro inspektoru pieprasījuma.

35. Aizliegts bez rakstiskas PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā atļaujas no novietnes izvest un izplatīt izmantotos pakaišus, mēslus un vīrcu. Ja ir saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja un tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi (pasākumu kopums, kas līdz minimumam samazina slimības turpmākas izplatīšanās risku no inficētā materiāla, ar kuru veic noteiktas darbības konkrētā laikposmā), minētos materiālus atļauts no novietnes nosūtīt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu pārstrādes komersantam apstrādei vai pagaidu uzglabāšanai līdz tālākai apstrādei, lai iznīcinātu slimības ierosinātāju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.1774/2002 noteikto kārtību.

36. Aizsardzības zonas teritorijā aizliegts:

36.1. rīkot mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu gadatirgus, tirgus, izstādes, skates vai citus ar putnu pulcēšanos saistītus pasākumus;

36.2. izlaist brīvībā mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus, kas paredzēti medījumu resursu atjaunošanai;

36.3. pārvietot vai transportēt mājputnus, citus nebrīvē turētus putnus, jaunputnus, vienu diennakti vecus cāļus, olas un putnu līķus pa ceļiem vai dzelzceļu, izņemot novietnes privātos ceļus;

36.4. transportēt mājputnu gaļu no kautuvēm, gaļas sadalīšanas komersantiem un saldētavām, izņemot šādus gadījumus:

36.4.1. gaļa iegūta no mājputniem, kuru izcelsme ir ārpus aizsardzības zonas, un tā ir uzglabāta un transportēta atsevišķi no mājputnu gaļas, kura iegūta no mājputniem, kuru izcelsme ir aizsardzības zonā;

36.4.2. gaļa iegūta no mājputniem, kuri nokauti ne mazāk kā 21 dienu pirms pirmā slimības konstatēšanas gadījuma aizsardzības zonas novietnē, un tā kopš ražošanas ir uzglabāta un transportēta atsevišķi no gaļas, kas ražota pēc minētās dienas.

37. Šīs instrukcijas 36.3. un 36.4. apakšpunktā minēto aizliegumu par transportēšanu var nepiemērot, ja krava tiek vesta tranzītā caur aizsardzības zonu pa ceļiem vai dzelzceļu bez izkraušanas vai apstāšanās.

Atkāpes par mājputnu un to izcelsmes produktu transportēšanu aizsardzības zonā

38. Ar VGPVI rakstisku atļauju drīkst vest mājputnus no aizsardzības zonā esošas novietnes uz VGPVI norādītu kautuvi tūlītējai nokaušanai, ja tiek ievēroti šādi nosacījumi:

38.1. pilnvarots veterinārārsts ir veicis mājputnu klīnisko izmeklēšanu ne vēlāk kā 24 stundas pirms to nosūtīšanas uz kautuvi, un iegūtie rezultāti liecina, ka ganāmpulkā slimības nav;

38.2. mājputniem ir veikti laboratoriskie izmeklējumi slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.8. punktu), un iegūtie rezultāti liecina, ka ganāmpulkā slimības nav;

38.3. transportēšanu veic veterinārā inspektora uzraudzībā vai noplombētos transportlīdzekļos;

38.4. VPV kautuvē ir informēts par kravas nosūtīšanu, piekrīt uzraudzīt mājputnu nokaušanu un par mājputnu nokaušanu informē PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā;

38.5. kautuves teritorijā mājputnus, kas atvesti no novietnes aizsardzības zonā, tur atsevišķi no citiem mājputniem, nokauj citā laikā un pēc procesa pabeigšanas tīra, mazgā un dezinficē visu telpu un iekārtas;

38.6. VPV kautuvē veic atvesto mājputnu pirmskaušanas apskati un pēc kaušanas veterināro ekspertīzi;

38.7. VGPVI kontrolē, lai gaļa nenokļūtu Kopienas iekšējā tirgū vai starptautiskajā tirdzniecībā un, lai tā būtu marķēta ar svaigai gaļai paredzēto veselības marķējumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem par dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu apriti un kārtību, kādā izsniedz veterināros (veselības) sertifikātus, ja vien saskaņā ar komitoloģijas procedūru nav pieņemts citāds lēmums;

38.8. gaļu iegūst, sadala, transportē un uzglabā atsevišķi no gaļas, kas paredzēta Kopienas iekšējai tirdzniecībai vai starptautiskajai tirdzniecībai, kā arī gaļu izmanto tā, lai tā nenokļūtu gaļas produktos, kas paredzēti Kopienas iekšējai tirdzniecībai vai starptautiskajai tirdzniecībai, izņemot gadījumus, ja gaļai veikta apstrāde saskaņā ar normatīvajiem aktiem par dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu apriti un kārtību, kādā izsniedz veterināros (veselības) sertifikātus, vai saskaņā ar komitoloģijas procedūru pieņemts citāds lēmums.

39. Ar VGPVI rakstisku atļauju mājputnus no ārpus aizsardzības zonas esošas novietnes drīkst vest uz VGPVI norādītu aizsardzības zonā esošu kautuvi tūlītējai nokaušanai. No šiem mājputniem iegūtās gaļas turpmāko transportēšanu atļauts veikt, ja tiek ievērotas šādas prasības:

39.1. VPV kautuvē ir informēts par nosūtāmo mājputnu kravu, piekrīt uzraudzīt mājputnu nokaušanu un par nokautajiem mājputniem informē PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā;

39.2. kautuves teritorijā mājputnus, kuri atvesti no aizsardzības zonas novietnes, tur atsevišķi no citiem mājputniem un nokauj citā laikā;

39.3. iegūto mājputnu gaļu sadala un transportē un uzglabā atsevišķi no mājputnu gaļas, kas iegūta no aizsardzības zonā esošiem mājputniem;

39.4. kaušanas procesā iegūtos dzīvnieku izcelsmes blakusproduktus iznīcina saskaņā ar EK regulas Nr.1774/2002 prasībām.

40. Ar VGPVI rakstisku atļauju drīkst vest vienu diennakti vecus cāļus no aizsardzības zonā esošas novietnes uz novietni, kura atrodas Latvijas teritorijā un ir aizsardzības zonā esoša novietne, vai uz novietni, kura atrodas ārpus aizsardzības zonas vai uzraudzības zonas, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

40.1. transportēšanu veic veterinārā inspektora uzraudzībā vai noplombētos transportlīdzekļos;

40.2. transportēšanas laikā un galamērķa novietnē ievēro bioloģiskās drošības pasākumus;

40.3. pēc vienu diennakti vecu cāļu nogādāšanas, galamērķa novietni pakļauj veterinārā inspektora vai pilnvarotā veterinārārsta uzraudzībai;

40.4. ja vienu diennakti vecus cāļus transportē ārpus aizsardzības zonas vai uzraudzības zonas, tos galamērķa novietnē patur ne mazāk kā 21 dienu.

41. Ar VGPVI rakstisku atļauju drīkst vest vienu diennakti vecus cāļus, kuru izcelsme ir novietnē, kas atrodas ārpus aizsardzības zonas vai uzraudzības zonas, uz novietni, kas atrodas ārpus zonām Latvijas teritorijā. Vienu diennakti vecu cāļu izcelsmes novietnē ievēro bioloģiskās drošības pasākumus, lai garantētu, ka inkubējamās olas nav bijušas saskarē ar tādām olām un diennakti veciem cāļiem, kuru izcelsmes novietne atrodas aizsardzības zonā vai uzraudzības zonā.

42. Ar VGPVI rakstisku atļauju, ja netiek apdraudēta mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu veselība, drīkst vest jaunputnus vai citus nebrīvē turētus putnus uz novietni, kas atrodas aizsardzības zonā vai uzraudzības zonā, ja tur nav citu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, kā arī ārpus aizsardzības vai uzraudzības zonas, ja tiek ievērotas šādas prasības:

42.1. pirms transportēšanas pilnvarots veterinārārsts ir veicis jaunputnu klīnisko izmeklēšanu, un iegūtie rezultāti liecina, ka novietnē slimības nav;

42.2. ja nepieciešams, pilnvarots veterinārārsts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.9. punktu) ir noņēmis paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem, un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

42.3. jaunputnu un citu nebrīvē turētu putnu transportēšanu veic veterinārā inspektora uzraudzībā vai noplombētos transportlīdzekļos;

42.4. galamērķa novietnē jaunputnus un citus nebrīvē turētus putnus uzrauga veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts;

42.5. ja jaunputnus un citus nebrīvē turētus putnus pārvieto ārpus aizsardzības zonas vai uzraudzības zonas, tos galamērķa novietnē patur ne mazāk kā 21 dienu.

43. Ar VGPVI rakstisku atļauju inkubējamās olas drīkst vest no jebkuras novietnes uz VGPVI norādītu inkubatoru, kas atrodas aizsardzības zonā.

Ar VGPVI rakstisku atļauju inkubējamās olas drīkst vest no aizsardzības zonā esošas novietnes uz jebkuru VGPVI norādītu inkubatoru, ja tiek ievēroti šādi nosacījumi:

43.1. ganāmpulki, no kuriem iegūtas inkubējamās olas, ir laboratoriski pārbaudīti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.10. punktu), un iegūtie rezultāti liecina, ka ganāmpulkā slimības nav;

43.2. inkubējamās olas un to iepakojums pirms nosūtīšanas ir dezinficēts, izmantojot līdzekļus, kas iznīcina slimības ierosinātāju;

43.3. ir iespējams noteikt inkubējamo olu izcelsmi;

43.4. inkubējamās olu transportēšanu veic veterinārā inspektora uzraudzībā vai noplombētos transportlīdzekļos;

43.5. pēc saskaņošanas ar PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā, galamērķa inkubatorā veic bioloģiskās drošības pasākumus.

44. Ar VGPVI rakstisku atļauju pārtikai paredzētās olas drīkst vest:

44.1. uz VGPVI norādītu iepakojšanas centru ar nosacījumu, ka tās tiek iepakotas vienreizējas izmantošanas materiālā un ir veikti visi bioloģiskās drošības pasākumi. Minētos pasākumus saskaņo ar PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā;

44.2. olu produktu ražošanas komersantam jānodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta neitru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pāršišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību un ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

44.3. iznīcināšanai.

45. Ar VGPVI rakstisku atļauju putnu liķus drīkst tieši transportēt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu pārstrādes komersantam - iznīcināšanai.

46. Visus transportlīdzekļus, kas izmantoti šo noteikumu 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44. un 45. punktā minēto putnu vai produktu pārvadāšanai, tīra, mazgā un dezinficē atbilstoši XI nodaļā minētajām prasībām.

47. Aizsardzības zonā noteiktos pasākumus piemēro tik ilgi, kamēr nav pagājusi vismaz 21 diena pēc inficētās novietnes tīrīšanas, mazgāšanas un dezinfekcijas un kamēr aizsardzības

zonas novietnes tiek pārbaudītas slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.11. punktu).

48. Ja aizsardzības zonā noteiktos pasākumus vairs nepiemēro, attiecīgajā teritorijā turpina piemērot uzraudzības zonā noteiktos pasākumus tik ilgi, kamēr tos atceļ saskaņā ar 52. punktu

Rīcība uzraudzības zonā

49. VGPVI kontrolē, lai uzraudzības zonas novietnēs tiktu veikti šādi pasākumi:

49.1. veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts apzina un uzskaita visas novietnes, kurās tiek turēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni. Dzīvnieku īpašnieks vai turētājs novietnēs saskaita putnus pa sugām un kategorijām, kā arī norāda mirušo un dzimušo putnu skaitu pēc ierobežojumu noteikšanas novietnei. Dzīvnieku īpašnieks vai turētājs izveido reģistru un dokumentē iegūtos rezultātus vismaz vienu reizi dienā;

49.2. ir aizliegta mājputnu, jaunputnu, vienu diennakti vecu cāļu un olu pārvadāšana, ja nav saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja un nav veikti bioloģiskās drošības pasākumi. Pārvadāšanas ierobežojums neattiecas uz tranzīta kravām, kas tiek vestas cauri uzraudzības zonai pa ceļiem vai dzelzceļu bez apstāšanās un kravas izkraušanas;

49.3. ir aizliegta mājputnu, jaunputnu, vienu diennakti vecu cāļu un olu sūtīšana uz novietnēm, kautuvēm, iepakojšanas centriem vai olu produktu ražošanas komersantiem, kas atrodas ārpus uzraudzības zonas, ja nav saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja un nav konstatēts, ka slimības izplatīšanās risks ir minimāls;

49.4. ikviena persona, kas ierodas novietnes teritorijā vai to atstāj, veic attiecīgus higiēnas pasākumus, lai samazinātu slimības ierosinātāju izplatīšanas risku;

49.5. transportlīdzekļus un iekārtas, kas izmantotas potenciāli inficētu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, to liķu, dzīvnieku barības, mēslu, vircas, pakaišu un jebkādu citu materiālu vai vielu transportēšanai, pēc lietošanas tīra, mazgā un dezinficē XI nodaļā noteiktajā kārtībā;

49.6. bez PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas aizliegts ievest novietnes teritorijā vai izvest no tās jebkādas mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus un mājdzīvnieku sugu zīdītājus. Mājdzīvnieku sugu zīdītājus drīkst ievest novietnes teritorijā vai izvest no tās, ja saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja un ja mājdzīvnieku sugu zīdītājiem ir pieejamas tikai cilvēku dzīvojamās telpas, tie nekontaktējas ar novietnē esošajiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem un nevar piekļūt būriem un vietām, kur tiek turēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni;

49.7. dzīvnieku īpašnieks vai turētājs nekavējoties ziņo pilnvarotajam veterinārārstam vai veterinārajam inspektoram par saslimstības vai mirstības pieaugumu vai nozīmīgu ražošanas rādītāju samazināšanos. Veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts veic paraugu ņoņemšanu laboratoriskajiem izmeklējumiem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8B sadaļas 8.12. punktu);

49.8. aizliegts bez PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas izvest un izplatīt izmantotos pakaišus, mēslus un vircu. Ja saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja un tiek veikti bioloģiskās drošības pasākumi, minētos materiālus drīkst vest dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu pārstrādes komersantam apstrādei vai pagaidu uzglabāšanai līdz tālākai apstrādei, lai iznīcinātu slimības ierosinātāju

saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr.1774/2002 noteikto kārtību vai noteikumiem, kurus pieņem saskaņā ar komitoloģijas procedūru;

49.9. aizliegts rīkot mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu gadatirgus, tirgus, izstādes, skates un citus ar putnu pulcēšanos saistītus pasākumus;

49.10. aizliegts izlaist brīvībā nebrīvē turētus putnus, kas paredzēti medījumu resursu atjaunošanai.

Atkāpes par mājputnu un to izcelsmes produktu transportēšanu uzraudzības zonā

50. Ja saņemta VGPVI rakstiska atļauja, tad 49.3. apakšpunktā minētos mājputnus drīkst pārvadāt nokaušanai uz VGPVI norādītu kautuvi, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

50.1. pilnvarots veterinārārsts ir veicis mājputnu klīnisko izmeklēšanu ne vairāk kā 24 stundas pirms to nosūtīšanas uz kautuvi, un iegūtie rezultāti liecina, ka ganāmpulkā slimības nav;

50.2. mājputniem ir veikti laboratoriskie izmeklējumi slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā, un iegūtie rezultāti liecina, ka ganāmpulkā slimības nav;

50.3. VPV kautuvē, ir informēts par kravas nosūtīšanu, piekrīt uzraudzīt mājputnu nokaušanu un par mājputnu nokaušanu informē PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā

51. Ja saņemta VGPVI rakstiska atļauja, var nosūtīt:

51.1. mājputnus tūlītējai nokaušanai uzraudzības zonā esošā kautuvē no novietnes, kas atrodas ārpus aizsardzības zonas vai uzraudzības zonas, kā arī transportēt tālāk šādu gaļu;

51.2. jaunputnus no uzraudzības zonā esošas novietnes uz novietni Latvijas teritorijā. Pēc putnu ieviešanas, galamērķa novietne, ne mazāk kā 21 dienu ir veterinārā inspektora vai pilnvarotā veterinārārsta uzraudzībā;

51.3. vienu diennakti vecus cāļus no uzraudzības zonā esošas novietnes uz novietni Latvijas teritorijā, ievērojot bioloģiskās drošības pasākumus. Pēc vienu diennakti vecu cāļu ieviešanas galamērķa novietne ne mazāk kā 21 dienu ir veterinārā inspektora vai pilnvarotā veterinārārsta uzraudzībā. Ja vienu diennakti veci cāļi iegūti no inkubējamām olām un cāļu izcelsmes vieta nav inkubators, kas atrodas aizsardzības zonā vai uzraudzības zonā, šos cāļus atļauts nosūtīt uz jebkuru citu novietni, ja to izcelsmes inkubatorā nodrošināti tādi bioloģiskās drošības un darba apstākļi, ka inkubējamās olas nav bijušas kontaktā ar jebkurām citām olām vai diennakti veciem cāļiem, kuru izcelsmes vieta ir aizsardzības vai uzraudzības zona un kuriem ir citāds veselības statuss;

51.4. inkubējamās olas no inkubatora, kas atrodas uzraudzības zonā, uz VGPVI norādītu inkubatoru uzraudzības zonā vai ārpus tās, nodrošinot, ka inkubējamās olas un to iepakojums pirms nosūtīšanas ir dezinficēts ar līdzekļiem, kas nodrošina slimības ierosinātāja iznīcināšanu, kā arī ir iespēja izsekot šo olu kustībai;

51.5. pārtikai paredzētās olas no novietnes, kas atrodas uzraudzības zonā, uz VGPVI norādītu iepakojšanas centru, ja tās tiek iepakotas vienreizējās izmantošanas iepakojamajā materiālā un tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi. Minētos pasākumus saskaņo ar PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā;

51.6. olas olu produktu ražošanas komersantam, ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

51.7. olas iznīcināšanai.

52. Uzraudzības zonā noteiktos pasākumus turpina piemērot ne mazāk kā 30 dienas pēc inficētās novietnes sākotnējās tīrīšanas, mazgāšanas un dezinfekcijas pabeigšanas.

Rīcība citās ierobežojumu zonās

53. Ņemot vērā epizootioloģisko situāciju valstī un riska novērtējumu, citās ierobežojumu zonās veic visus VI nodaļā minētos pasākumus vai daļu no tiem.

54. Ja epizootioloģiskās izmeklēšanas rezultāti liecina par slimības strauju un plašu izplatīšanos, PVD var sākt slimības profilaktiskās apkarošanas programmas īstenošanu, saskaņā ar kuru atļauts nokaut vai nogalināt mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus novietnēs, kas atrodas teritorijās, kur ir liels mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu blīvums. Minēto pasākumu piemērošanu izvērtē saskaņā ar šīs instrukcijas 1.pielikumu.

55. PVD CA nekavējoties informē EK par 53. un 54. punktā minēto pasākumu piemērošanu.

56. Pēc mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nokaušanas vai nogalināšanas to ganāmpulkus novietnēs atjauno šīs instrukcijas XI nodaļā noteiktajā kārtībā.

Atkāpes un papildus bioloģiskās drošības pasākumi

57. Ja novietnē, kas nav mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu novietne, konstatēts slimības uzliesmojums, kuras ierosinātājs ir APPG vīruss, rīkojas VI nodaļā noteiktajā kārtībā, taču, ņemot vērā epizootioloģisko pētījumu rezultātus, kā arī izvērtējot risku par slimības izplatīšanās iespējām, VGPVI drīkst noteikt šādus izņēmumus:

57.1. putnu audzētavās atļauts nepiemērot šo noteikumu aizsardzības zonās un uzraudzības zonās minētos pasākumus;

57.2. nekomerciāla rakstura novietnē, cirkā, zooloģiskajā dārzā, savvaļas dabas parkā, nožogotā teritorijā, kur mājputni vai citi nebrīvē turēti putni tiek turēti zinātniskiem mērķiem vai apdraudētu sugu saglabāšanai, vai oficiāli reģistrētu retu mājputnu vai citu nebrīvē turētu

putnu sugu saglabāšanai, atļauts nepiemērot 34.2., 34.4., 36.3., 36.4. apakšpunktā, 37.punktā, 49.2., 49.3., 49.6.apakšpunktā, 50. un 51. punktā minētos pasākumus;

57.3. bioloģiskās drošības pasākumus veic, pārvietojot sacīkšu baložus uz aizsardzības zonu vai uzraudzības zonu vai no tās, kā arī minētajās zonās.

58. Šīs instrukcijas 57. punktā minētos izņēmumus atļauts piemērot, ja tas neapdraud slimības kontroli valstī. Par to piemērošanu PVD CA nekavējoties informē EK.

59. Ja slimības uzliesmojuma ierosinātājs ir APPG vīruss, aizsardzības zonas, uzraudzības zonas un citu ierobežojumu zonu novietnēs, kā arī mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nodalījumos veic bioloģiskās drošības pasākumus. Minētos pasākumus saskaņo ar PVD TSV valsts vecāko inspektoru veterinārajā jomā. Bioloģiskās drošības pasākumi ietver transportlīdzekļu vai personu kustības ierobežojumus attiecībā uz dzīvnieku barības piegādi, olu savākšanu, mājputnu transportēšanu uz kautuvi, liķu savākšanu iznīcināšanai, kā arī cita personāla, tai skaitā veterinārārstu un lauksaimniecības iekārtu piegādātāju, pārvietošanos.

60. Par šīs instrukcijas 59. punktā minēto pasākumu piemērošanu PVD CA informē EK.

Rīcība APPG slimības varbūtēja uzliesmojuma/ uzliesmojuma gadījumā kautuvēs robežkontroles punktos un transportlīdzekļos

61. Ja ir aizdomas par kautuvē vai transportlīdzeklī esošu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu saslimšanu, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā pēc ziņojuma saņemšanas slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8.13. punktu) nekavējoties sāk paraugu ņemšanu laboratoriskai izmeklēšanai mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu izcelsmes novietnē, lai apstiprinātu vai noliegtu slimību.

62. Ja kautuves teritorijā esošajiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem konstatē slimību, kuras ierosinātājs ir APPG vīruss, vai ir aizdomas par putnu saslimšanu, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā nosaka pēc slimības izplatīšanās riska izvērtēšanas visus kautuvē esošos mājputnus un citus nebrīvē turētos putnus nekavējoties nokaut vai nogalināt veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta uzraudzībā. Nokauto putnu gaļu un jebkādus blakusproduktus, kas ir potenciāli inficēti ar slimības ierosinātāju, glabā atsevišķi pilnvarotā veterinārārsta uzraudzībā, kamēr slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā tiek pabeigta slimības laboratoriskā izmeklēšana.

63. Ja ir apstiprināta kautuvē esošo mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu saslimšana, visu iegūto gaļu un blakusproduktus, kā arī jebkurus dzīvnieku izcelsmes produktus, kas ir potenciāli piesārņoti ar slimības ierosinātāju, nekavējoties iznīcina veterinārā inspektora uzraudzībā.

64. Ja robežkontroles punkta teritorijā vai transportlīdzeklī konstatē mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu saslimšanu vai ir aizdomas par to potenciālu inficēšanos ar APPG ierosinātāju, VGPVI pēc slimības izplatīšanās iespējas riska izvērtēšanas nosaka visus robežkontroles punktā vai transportlīdzeklī esošos mājputnus un citus nebrīvē turētos putnus nekavējoties nokaut, nogalināt vai izvietot izolētā telpā veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta

uzraudzībā. Nokauto putnu gaļu un jebkādus blakusproduktus, kas ir potenciāli inficēti ar slimības ierosinātāju, glabā atsevišķi veterinārā inspektora uzraudzībā, kamēr slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā tiek pabeigta slimības laboratoriskā izmeklēšana.

65. Ja robežkontroles punktā pēc slimības izplatīšanās riska izvērtēšanas ir aizdomas par APPG, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā var noteikt ierobežojumus mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu izcelsmes novietnēs. Šādā gadījumā veic šo noteikumu 11., 12., 13. un 14. punktā minētos pasākumus.

66. Ja robežkontroles punktā nav iespējams veikt šīs instrukcijas 64. punktā minētos pasākumus, mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus veterinārā inspektora uzraudzībā atļauts nosūtīt uz citu vietu, kur tos nokauj, nogalina vai izolē.

67. Pēc slimības izplatīšanās riska izvērtēšanas atļauts nenokaut vai nenogalināt tos mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus, kuri atrodas robežkontroles punktā vai transportlīdzeklī, ja tie nav bijuši kontaktā ar potenciāli inficētiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem.

68. Ja saskaņā ar laboratorisko izmeklējumu rezultātiem konstatēts APPG ierosinātājs, visu gaļu vai jebkādus blakusproduktus, kas ir potenciāli inficēti ar slimības ierosinātāju un novietoti glabāšanai saskaņā ar šo noteikumu 64. punktu, nekavējoties iznīcina veterināro inspektoru uzraudzībā.

69. Ja kautuvē, robežkontroles punktā vai transportlīdzeklī konstatē slimības uzliesmojumu mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, vai ja ir aizdomas par slimību, veic šādus pasākumus:

69.1. aizliedz ievest mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus 24 stundu laikā pēc telpu vai kravas nodalījuma tīrīšanas, mazgāšanas un dezinfekcijas. Robežkontroles punktos aizliegums attiecas arī uz citu dzīvnieku sugu ievēšanu;

69.2. inficētās ēkas, telpas, transportlīdzekļu kravas nodalījumus un ritošo daļu, kā arī iekārtas, jebkuru materiālu vai priekšmetu, kas ir potenciāli inficēts ar slimības ierosinātāju, tīra, mazgā un dezinficē atbilstoši XI nodaļā noteiktajām prasībām pilnvarota veterinārārsta uzraudzībā;

69.3. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā organizē epizootioloģisko izmeklēšanu;

69.4. inficētajiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētajiem putniem, kā arī no tiem iegūtajiem produktiem to izcelsmes novietnē veic attiecīgi šo noteikumu 12. punktā minētos pasākumus atbilstoši slimības izplatīšanās intensitātei;

69.5. izolēto slimības ierosinātāju pakļauj ģenētiskai tipizācijai.

VII Rīcība ZPPG diagnozes apstiprināšanas gadījumā

Rīcība skartajā punktā

70. Slimības uzliesmojuma gadījumā PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā nekavējoties sāk epidemioloģisko izmeklēšanu un nodrošina, ka mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu novietnē - skartajā punktā, pamatojoties uz riska novērtējumu un ņemot vērā 2.pielikumā minētos kritērijus, tiek veikti šādi pasākumi:

70.1. V nodaļas 12.1., 12.2., 12.3., 12.4., 12.5., 12.7., 12.8. un 13. punktā minētie pasākumi,

70.2. VGPVI kontrolē, lai, nodrošinot slimības ierosinātāja ierobežošanu, veterināro inspektoru uzraudzībā tiktu veikta visu to novietnē esošo mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu depopulācija, kuriem konstatēts ZPPG slimības ierosinātājs. Depopulāciju var attiecināt arī uz tādiem putniem, kuriem pēc riska novērtēšanas ir iespēja izplatīt slimības ierosinātāju uz citām novietnēm, kuras pēc epizootioloģisko izmeklējumu datiem var uzskatīt par kontaktnovietnēm;

70.3. nav atļauts pirms depopulācijas ievest novietnē vai izvest no tās mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus.

71. Mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu depopulāciju veic veterināro inspektoru uzraudzībā, izmantojot vienu no šādiem veidiem:

71.1. nekavējoties nogalina;

71.2. nokauj VGPVI norādītā kautuvē, ievērojot normatīvajos aktos par labturības prasībām lauksaimniecības dzīvnieku kaušanas laikā noteikto kārtību.

72. Aizliegts mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus pārvietot uz kautuvi depopulācijas veikšanai, kamēr:

72.1. par vīrusa izdalīšanas pakāpi nav saņemti rezultāti par laboratoriskiem izmeklējumiem, kuri veikti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma 8C sadaļas 8.16. punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

72.2. VGPVI par slimības izplatīšanās riska novērtējumu nav saņēmis epizootioloģisko izmeklējumu rezultātus, kuri liecina, ka ZPPG ierosinātāja tālākas izplatīšanas draudi ir minimāli.

73. Mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nokaušanu VGPVI norādītajā kautuvē veic šādā kārtībā:

73.1. mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus nosūta tieši no novietnes uz VGPVI norādīto kautuvi;

73.2. katru kravu pirms nosūtīšanas noplombē veterinārais inspektors vai to nosūta viņa uzraudzībā; krava paliek noplombēta visā tās pārvietošanas laikā uz VGPVI norādīto kautuvi;

73.3. kravas iekraušanas, izkraušanas un pārvadāšanas laikā ievēro veterinārā inspektora noteiktos bioloģiskās drošības pasākumus;

73.4. VPV kautuvē ir informēts par nosūtāmo kravu un piekrīt uzraudzīt putnu kaušanu;

73.5. transportlīdzekļus un iekārtas, kas izmantotas potenciāli inficētu mājputnu, citu nebrīvē turētu putnu pārvadāšanai, kā arī citu inficētu materiālu pārvadāšanai, pēc darbu pabeigšanas nekavējoties tīra, mazgā un dezinficē ievērojot XI nodaļā noteiktās prasības;

73.6. no šādiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem iegūtos blakusproduktus iznīcina.

74. Veterināro inspektoru uzraudzībā mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu novietnē, depopulācijas laikā, iznīcina mājputnu liemeņus un inkubējamās olas.

75. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā nodrošina šādu prasību izpildi:

75.1. inkubējamās olas, kuras iegūtas laikposmā no slimības ierosinātāja iekļūšanas novietnē līdz ierobežojumu piemērošanai, inkubē veterinārā inspektora uzraudzībā;

75.2. veterinārais inspektors veic uzraudzību visiem mājputniem vai cāļiem, kas iegūti no olām laikposmā no ierosinātāja iekļūšanas novietnē līdz ierobežojošo pasākumu piemērošanai, kā arī ņem paraugus laboratoriskiem izmeklējumiem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma 8C sadaļas 8.16. punktu);

75.3. ja slimības ierosinātāja izplatīšanās risks ir samazināts līdz minimumam, olas (arī tādas, kas savāktas līdz depopulācijai) drīkst vest:

75.3.1. uz VGPVI norādītu iepakošanas centru - ar nosacījumu, ka tās tiek iepakotas vienreizējās izmantošanas materiālā un ir veikti visi bioloģiskās drošības pasākumi. Minētos pasākumus saskaņo ar VGPVI;

75.3.2. olu produktu ražošanas komersantam ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

75.3.3. iznīcināšanai;

75.4. jebkurus potenciāli inficētus materiālus apstrādā pilnvarota veterinārārsta uzraudzībā. Ja tas nav iespējams, minētos materiālus iznīcina;

75.5. potenciāli inficētus mēslus, vircu un pakaišus apstrādā atbilstoši XI nodaļā minētajām prasībām;

75.6. ēkas, kas izmantotas potenciāli inficētu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu turēšanai, kā arī iekārtas un transportlīdzekļus, kas izmantoti liķu, barības, mēslu, vircas un pakaišu vai

jebkādu citu potenciāli inficētu materiālu un vielu pārvadāšanai, nekavējoties apstrādā atbilstoši XI nodaļā noteiktajām prasībām;

75.7. aizliegts bez PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas ievest novietnes teritorijā vai izvest no tās mājdzīvnieku sugu zīdītājus. Mājdzīvnieku sugu zīdītājus drīkst ievest vai izvest, ja tiem ir pieejamas tikai cilvēku dzīvojamās telpas, kurās dzīvniekiem nav nekāda kontakta ar novietnē esošajiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, kā arī tie nevar piekļūt būriem un vietām, kur tiek turēti mājputni un citi nebrīvē turēti putni;

75.8. ja slimības primāro uzliesmojumu ierosinājis ZPPG vīruss, BIOR izolēto slimības ierosinātāju nosūta Kopienas references laboratorijai, kā arī nosaka tā ģenētisko apakštipu slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma V nodaļu).

76. PVD CA ziņo EK, ja tiek piemēroti 70.2., 70.3.apakšpunktā, 73. un 74. punktā minētie pasākumi.

77. Ja ZPPG ierosinātāju konstatē nekomerciāla rakstura novietnē, cirkā, zooloģiskajā dārzā, dekoratīvo putnu veikalā, dabas parkā, nožogotā teritorijā, kur mājputni vai citi nebrīvē turēti putni tiek turēti zinātniskiem pētījumiem vai apdraudētu sugu saglabāšanai, vai oficiāli reģistrētu retu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu sugu saglabāšanai, attiecīgajās vietās var nenoteikt 70.2., 70.3. un 73.2. apakšpunktā minētos pasākumus ar nosacījumu, ka tas neapdraud slimības kontroli.

78. Mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem, uz kuriem attiecas 77. punktā minētais izņēmums, VGPVI piemēro šādas prasības:

78.1. tos izvieto un tur telpās. Ja šī nosacījuma ievērošana traucē putnu labturības prasību izpildi, atļauts putnus izvietot novietnes teritorijā, nodrošinot, ka tie nekontaktējas ar mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem no citām novietnēm, kā arī maksimāli ierobežojot iespēju kontaktēties ar savvaļas putniem;

78.2. tie tiek uzraudzīti. Putniem veic laboratoriskos izmeklējumus slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8C sadaļas 8.17 punktu). Putnus nav atļauts pārvietot, kamēr laboratoriskajos izmeklējumos iegūtie rezultāti liecina, ka putni nerada slimības izplatīšanas draudus;

78.3. tos nepārvieto no izcelsmes novietnes, izņemot gadījumu, ja putni tiek vesti nokaušanai vai uz citu novietni, kas atrodas Latvijas teritorijā vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā un ir nodrošināta VGPVI norādījumu izpilde, kā arī galamērķa valsts piekritusi kravas saņemšanai.

79. Ja slimības uzliesmojumu ierosinājis ZPPG vīruss inkubatorā, pamatojoties uz PVD CA operatīvās grupas veikto riska novērtējumu, atļauts nepiemērot atsevišķus vai visus 70., 71., 72., 73., 74. un 75. punktā minētos pasākumus.

80. PVD CA nekavējoties informē EK par 77., 78. un 79. punktā minēto pasākumu piemērošanu.

81. ZPPG ierosinātāja uzliesmojuma gadījumā novietnē, kura sastāv no divām vai vairākām ražošanas vienībām, piemēro VII nodaļā minētās prasības, izņemot 70.2. un 70.3. apakšpunktā minētās prasības, ja tas neapdraud slimības kontroli. Izņēmumus piemēro tiem novietnes nodalījumiem, kuros ir veseli putni, veterinārie inspektori ir veikuši riska novērtējumu un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi izņēmumu piemērošanai.

82. PVD CA nekavējoties informē EK par 81. punktā minēto izņēmumu piemērošanu.

Rīcība kontaktnovietnēs

83. Līdz laikam, kad slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8C sadaļas 8.18. punktu) tiek atzīts, ka novietnē ZPPG vīrusa nav, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā kontaktnovietnēs liek piemērot šādus pasākumus:

83.1. V nodaļas 12.2. līdz 12.6. punktos un 12.8.punktā minētos pasākumus;

83.2. ar PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstisku atļauju un ja tiek izpildīti viņa norādījumi par pasākumiem slimības ierosinātāja izplatīšanas iespēju samazināšanai, no novietnes un uz novietni atļauts pārvietoties personām, pārvietot mājdzīvnieku sugu zīdītājus, transportlīdzekļus un iekārtas;

84. Pamatojoties uz epizootioloģisko izmeklēšanu un ņemot vērā apstākli, ka kontaktnovietne atrodas teritorijā, kur ir augsts mājputnu blīvums, VGPVI kontaktnovietnē var piemērot VII nodaļā minētos pasākumus, ņemot vērā 2.pielikumā noteiktos kritērijus.

85. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā nodrošina, ka no depopulācijai pakļautajiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma 8C sadaļas 8.18. punktu) ņem paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem, lai apstiprinātu vai noliegtu ZPPG ierosinātāja klātbūtni.

86. VGPVI kontrolē, ka visas kontaktnovietnes, kurās ir apstiprināta ZPPG, kā arī to apkārtni, ganības, kas izmantotas mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu turēšanai, pagalmus un jebkuras potenciāli inficētas iekārtas un aprīkojumu, transportlīdzekļus, kas izmantoti potenciāli inficētu putnu, to liķu, gaļas, barības, mēslu, virvas, pakaišu un jebkādu citu materiālu pārvadāšanai, tīra, mazgā un dezinficē atbilstoši XI nodaļā noteiktajām prasībām.

Rīcība ierobežojuma zonā

87. Nekavējoties pēc slimības uzliesmojuma, ko ierosinājis ZPPG vīruss, VGPVI nosaka ierobežojumu zonu vismaz viena kilometra rādiusā ap inficēto novietni.

88. Ierobežojumu zonas teritorijā ievēro šādas prasības:

88.1. visās komerciāla rakstura novietnēs dzīvnieku īpašnieks vai turētājs saskaita mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus vai, ja to izdarīt nav iespējams, aplēš katras sugas dzīvnieku skaitu;

88.2. veterinārais inspektors vai pilnvarots veterinārārsts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8C sadaļas 8.19. punktu) ņem paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem par slimības ierosinātāja klātbūtni;

88.3. pirms mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, kā arī jaunputnu, vienu diennakti vecu cāļu un olu ievēšanas ierobežojumu zonā vai izvešanas no tās nepieciešams saņemt VGPVI rakstisku atļauju, izņemot gadījumu, ja minētos putnus un olas cauri ierobežojumu zonai ved tranzītā pa ceļiem un dzelzceļu bez apstāšanās un kravas izkraušanas;

88.4. aizliegts izvest no ierobežojumu zonas mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus, kā arī jaunputnus, vienu diennakti vecus cāļus un olas, ja nav saņemta VGPVI rakstiska atļauja:

88.4.1. kaušanai paredzētus putnus ved uz kautuvi, kas atrodas Latvijas teritorijā;

88.4.2. dzīvus mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus ved uz novietni, kas atrodas Latvijas teritorijā un, kurā nav citu putnu. Ne mazāk kā 21 dienu pēc to ievietošanas novietnē veterinārais inspektors veic mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu uzraudzību;

88.4.3. vienu diennakti vecus cāļus ved uz novietni, kas atrodas Latvijas teritorijā. Ne mazāk kā 21 dienu pēc to ievietošanas novietnē veterinārais inspektors veic cāļu uzraudzību. Ja vienu diennakti veci cāļi izšķīlušies no olām, kuru izcelsmes novietne atrodas ārpus ierobežojumu zonas, šos cāļus atļauts vest uz jebkuru citu novietni, ja tajā veiktie bioloģiskās drošības pasākumi nodrošina, ka cāļi nekontaktējas ar inkubējamām olām vai vienu diennakti veciem cāļiem, kuru izcelsme ir ierobežojumu zonā;

88.4.4. inkubējamās olas nosūta uz VGPVI norādītu inkubatoru. Inkubējamās olas un to iepakojums pirms nosūtīšanas ir dezinficēts, kā arī ir nodrošināta iespēja izsekot inkubējamo olu pārvietošanas maršrutam;

88.4.5. pārtikas olas nosūta uz iepakojuma centru, ja tās tiek iepakotas vienreizējas lietošanas iepakojamā materiālā un tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi;

88.4.6. olas nosūta olu produktu ražošanas komersantam ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, ierobežojumu zonā vai ārpus tās, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

88.4.7. olas ved iznīcināšanai;

88.5. mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu līķus iznīcina;

88.6. ikviena persona, kas ierodas novietnē vai atstāj tās teritoriju, ievēro bioloģiskās drošības pasākumus, kuru mērķis ir novērst slimības izplatīšanos;

88.7. transportlīdzekļus un iekārtas, kas izmantotas potenciāli inficētu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, to līķu, barības, mēslu, vircas, pakaišu, vai jebkādu citu materiālu vai vielu pārvadāšanai, tīra, mazgā un dezinficē atbilstoši XI nodaļā noteiktajām prasībām;

88.8. aizliegts bez PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas:

88.8.1. ievest novietnes teritorijā mājputnus, citus nebrīvē turētus putnus un mājdzīvnieku sugu zīdītājus. Zīdītājus atļauts ievest novietnes teritorijā, ja tiem ir pieejamas tikai cilvēku dzīvojamās telpas, kurās zīdītāji nekontaktējas ar novietnē turētajiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem un tiem nav iespējas piekļūt būriem vai vietām, kur tiek turēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni;

88.8.2. aizvākt un izplatīt izmantotos pakaišus, mēslus un viru. Ja ir saņemta rakstiska atļauja un tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi, minētos materiālus drīkst vest VGPVI norādītam komersantam apstrādei vai uzglabāšanai pirms apstrādes saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1774/2002, lai iznīcinātu slimības ierosinātāju;

88.8.3. rīkot gadatirgus, izstādes, skates un citus pasākumus ar mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu piedalīšanos;

88.9. aizliegts izlaist brīvībā mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus medījumu resursu atjaunošanai;

Pasākumu ilgums

89. VII nodaļā minētos pasākumus turpina piemērot vienā no šādiem veidiem:

89.1. ne mazāk kā 21 dienu pēc inficētās novietnes tīrīšanas, mazgāšanas un dezinficēšanas pabeigšanas saskaņā ar XI nodaļā noteiktajām prasībām, ja VGPVI, pamatojoties uz laboratorisko izmeklējumu rezultātiem, kas veikti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8C sadaļas 8.20. punktu), un epizootioloģisko izmeklējumu rezultātiem, ir pārliecinājies, ka slimības izplatīšanās risks ir minimāls;

89.2. ne mazāk kā 42 dienas pēc slimības uzliesmojuma apstiprināšanas, VGPVI, pamatojoties uz laboratorisko izmeklējumu rezultātiem, kas veikti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8C sadaļas 8.20. punktu), un epizootioloģisko izmeklējumu rezultātiem, ir pārliecinājies, ka slimības izplatīšanās risks ir minimāls;

89.3. saskaņā ar EK tieši piemērojamiem normatīvajiem aktiem par slimības kontroli dalībvalstīs.

90. Ja ZPPG ierosinātais ir konstatēts inkubatorā, nekomerciāla rakstura novietnē, cirkā, zooloģiskajā dārzā, dekoratīvo putnu veikalā, savvaļas dabas parkā, nožogotā teritorijā, kur mājputni vai citi nebrīvē turētie putni tiek turēti zinātniskiem mērķiem vai apdraudētu sugu saglabāšanai, vai reģistrētu retu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu sugu saglabāšanai, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā, pamatojoties uz riska novērtējumu un epizootioloģisko pētījumu rezultātiem, kontrolē, lai šajās vietās ievērotu visus 87. un 88. punktā minētos pasākumus vai daļu no tiem un, lai netiktu apdraudēta slimības kontroles un ierobežošanas pasākumu īstenošana.

91. PVD CA nekavējoties informē EK par 83.punktā minēto izņēmumu piešķiršanu un piemērošanu.

VIII Pasākumi, lai novērstu putnu izcelsmes gripas vīrusu pārvešanu un izplatīšanos uz citām sugām

92. Ikvienā novietnē, kur ir konstatēts augsti patogēns vai maz patogēns slimības ierosinātājs un kurā kopā ar putniem tiek turētas cūkas, tad tām slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8D sadaļas 8.21 punktu) veic laboratoriskos izmeklējumus, lai apstiprinātu vai noliegtu to inficēšanos ar putnu gripas ierosinātāju. Līdz laboratorisko izmeklējumu rezultātu iegūšanai cūkas nav atļauts pārvietot no novietnes teritorijas.

93. Ja 92. punktā minētajos laboratoriskajos izmeklējumos cūkām konstatē inficēšanos ar slimības ierosinātāju un ja:

93.1. turpmākie laboratoriskie izmeklējumi liecina, ka slimības ierosinātāja izplatīšanas risks ir minimāls, pēc PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiskas atļaujas saņemšanas cūkas atļauts nosūtīt uz citu cūku novietni vai kautuvi;

93.2. laboratoriskie izmeklējumi liecina, ka slimības ierosinātāja izplatīšanās risks ir nopietns, cūkas, veterināro inspektoru uzraudzībā nogalina, nodrošinot, ka slimības ierosinātājs netiks izplatīts.

94. Šīs instrukcijas 92. un 93. punktā minētie pasākumi, izvērtējot epizootioloģisko situāciju un slimības ierosinātāja izplatīšanās iespējamību, attiecas arī uz citām dzīvnieku sugām, ja novietnē ir konstatēts APPG vai ZPPG ierosinātājs. Šīs instrukcijas 93. un 94.punktā minētie pasākumi attiecas arī uz kontaktnovietnēm.

95. Par 92., 93. un 94. punktā minēto pasākumu piemērošanu PVD CA informē EK.

96. Ikvienā novietnē, kurā cūkām vai citiem zīdītājiem ir konstatēta inficēšanās ar slimības ierosinātāju, veterinārie inspektori veic uzraudzību un slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8D sadaļas 8.21. punktu) ņem paraugus laboratoriskajiem izmeklējumiem, lai novērstu jebkādu turpmāku slimības ierosinātāja izplatīšanos.

IX Vakeinācija

Ārkārtas vakeinācija

97. Lai apturētu slimības uzliesmojumu, VGPVI, kā īslaicīgu pasākumu, var piemērot ārkārtas vakeināciju. Vakeināciju var uzsākt, ja riska izvērtējumā norādīts, ka pastāv nozīmīgs un tūlītējs risks un apstiprinās viena, vai vairākas no sekojošām varbūtībām:

97.1. ja noticis slimības uzliesmojums Latvijā,

97.2. ja noticis slimības uzliesmojums kaimiņvalstī,

98. Ja VGPVI nolemj veikt ārkārtas vakeināciju, tad PVD CA sūta ārkārtas vakeinācijas plānu apstiprināšanai EK. Vakeinācijas plāns tiek izstrādāts, balstoties uz DIVA (*Differentiating infected from vaccinated animal*, t.i., kas ļauj atšķirt inficētos no vakeinētajiem dzīvniekiem) stratēģiju. Plānā tiek ietverta šāda informācija:

98.1. epizootiskā situācija, kas ir pamudinājusi veikt ārkārtas vakeināciju,

98.2. ģeogrāfiskā teritorija, kurā tiks veikta ārkārtas vakeinācija, kā arī novietņu un vakeinējamo novietņu (ja to skaits ir atšķirīgs) skaits šajā teritorijā,

98.3. vakeinējamo mājputnu un citu nebrīvē turēto putnu sugas un kategorijas,

98.4. aptuvenais vakeinējamo putnu skaits,

98.5. vakeinēšanas raksturlielumu kopsavilkums,

98.6. paredzamais ārkārtas vakeinācijas kampaņas ilgums,

98.7. īpaši noteikumi vakeinēto putnu pārvietošanai, (skat. VI un VII nodaļās minētos punktus par dzīvnieku transportēšanu no ierobežojumu zonām).

98.8. kritēriji lēmumu pieņemšanai, vai kontaktnovietnēs ir jāveic ārkārtas vakeinācija,

98.9. vakeinēto putnu uzskaitē, reģistrācija,

98.10. klīnisko izmeklējumu un laboratorijas analīzes, kas tiks veiktas novietnēs, kurās veic ārkārtas vakeināciju, vai to tuvumā, lai novērtētu epidemioloģisko situāciju, ārkārtas vakeinācijas kampaņas efektivitāti un vakeinēto putnu kustības kontroli.

Ārkārtas vakcinācijas plāna apstiprināšana

99. PVD CA ar EK nekavējoties apspriež un izvērtē šo pasākumu kompleksu, un ārkārtas vakcinācijas plānu apstiprina Eiropas Komisijas Pārtikas ķēdes un Dzīvnieku veselības Pastāvīgajā Komitejā (SCFCAH).

100. Ja VGPVI plāno uzsākt ārkārtas vakcināciju, pirms tās veikšanas EK apstiprināšanai iesniedz ārkārtas vakcinācijas plānu. Ārkārtas vakcināciju atļauts uzsākt pirms ārkārtas vakcinācijas plāna apstiprināšanas EK, ja tiek ievēroti šādi nosacījumi:

100.1. pirms vakcinācijas uzsākšanas par ārkārtas vakcinācijas plānu un lēmumu veikt vakcināciju ir paziņots EK;

100.2. ir aizliegta mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu un no tiem iegūtu produktu pārvietošana, ja to neveic X nodaļā noteiktajā kārtībā;

100.3. lēmums veikt vakcināciju neapdraud slimības kontroli.

Profilaktiskā vakcinācija

101. Mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu profilaktisko vakcināciju, kā ilglaicīgu pasākumu var veikt, ja VGPVI, pamatojoties uz riska novērtējumu, konstatē, ka atsevišķas putnkopības nozares veidi vai atsevišķas mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu kategorijas, vai atsevišķi mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu nodalījumi pakļauti riskam inficēties ar slimības ierosinātāju.

102. Ja ir nolemts uzsākt mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu profilaktisko vakcināciju, PVD CA sagatavo profilaktiskās vakcinācijas plānu. Plānu sagatavo, pamatojoties uz DIVA stratēģiju. Plānā ietver šādu informāciju:

102.1. profilaktiskās vakcinācijas iemesli un slimības vēstures apraksts;

102.2. teritorijas apraksts, kurā tiks veikta profilaktiskā vakcinācija, putnkopības nozares veidi vai konkrētas mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu sugas, nodalījumi vai kategorijas, kas tiks vakcinētas, novietņu skaits vakcinācijas teritorijā, kā arī vakcinācijas procesā iekļauto novietņu skaits un veids, ja tas ir atšķirīgs;

102.3. mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu sugas un kategorijas vai mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nodalījumi, kas tiks vakcinēti;

102.4. aptuvens vai precīzs vakcinējamo putnu skaits;

102.5. vaceīnas raksturlielumi;

102.6. profilaktiskās vakcinācijas kampaņas paredzamais ilgums;

102.7. vakcinētu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu pārvietošanas kārtība;

102.8. vakcinēto mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu uzskaites un reģistrācijas apraksts;

102.9. laboratoriskie izmeklējumi, ko slimību diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā veiks novietnēs, kurās notiks vakcinācija;

102.10. uzraudzības un kontroles pasākumi, kurus paredzēts veikt noteiktā skaitā novietņu vai to nodalījumu vakcinācijas teritorijas robežās, lai uzraudzītu epizootioloģisko situāciju, profilaktiskās vakcinācijas kampaņas efektivitāti, vakcinēto mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu pārvietošanos.

103. PVD CA iesniedz apstiprināšanai EK profilaktiskās vakcinācijas plānu.

Profilaktiskās vakcinācijas plāna apstiprināšana

104. Ja VGPVI plāno uzsākt profilaktisko vakcināciju, pirms tās veikšanas EK apstiprināšanai iesniedz profilaktiskās vakcinācijas plānu.

X Prasības mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, un no tiem iegūto produktu pārvietošanai, kas piemērojamas ārkārtas vakcinācijas gadījumā

105. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu olas rakstiski atļauj pārvietot no novietnes uzņēmumiem, kas olu produktu ražošanai apstiprināts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 prasībām (skat.12.6.1. punktu).

106. Jebkuru transportlīdzekli, ko izmanto vakcinētu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu un no tiem iegūto produktu pārvadāšanai, nekavējoties pēc izmantošanas tīra, mazgā un dezinficē saskaņā ar XI nodaļā minētajām prasībām.

107. Pārvadājot vakcinācijas teritorijas robežās dzīvus mājputnus, citus nebrīvē turētus putnus un no tiem iegūtās olas, ievēro šādas prasības:

107.1. inkubējamās olas iegūtas vakcinētu vai nevakcinētu putnu ganāmpulkā, kas pārbaudīts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

107.2. inkubējamās olas pirms nosūtīšanas ir dezinficētas saskaņā ar veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta norādījumiem;

107.3. inkubējamās olas transportē tieši uz galamērķa inkubatoru;

107.4. inkubējamajām olām ir izsekojama to atrašanās vieta;

107.5. olas iegūtas no vakcinētiem vai nevakcinētiem putnu ganāmpulkiem, kas ir pārbaudīts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

107.6. olas transportē tieši uz VGPVI norādītu iepakojšanas centru. Pirms pārvadāšanas tās tiek iepakotas vienreizējas lietošanas iepakojamā materiālā, kā arī tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi;

107.7. olas ved olu produktu ražošanas uzņēmumam ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

107.8. vienu diennakti vecus cāļus atļauts pārvadāt, ja tie iegūti no inkubējamām olām atbilstoši 107.1., 107.2., 107.3. un 107.4.apakšpunktam;

107.9. vienu diennakti vecus cāļus pēc pārvadāšanas ievieto novietnē vai telpā, kurā neatrodas citi mājputni vai citi nebrīvē turēti putni;

107.10. mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus atļauts pārvietot, ja tie ir vakcinēti programmā noteiktajā kārtībā, kā arī izmeklēti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā

kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

107.11. mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus pēc transportēšanas ievieto novietnē vai telpās, kur nav citu mājputnu vai nebrīvē turētu putnu;

107.12. kaušanai paredzētos mājputnus pirms pārvadāšanas izmeklē slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

107.13. kaušanai paredzētos mājputnus nosūta tieši uz VGPVI norādītu kautuvi tūlītējai nokaušanai.

108. Pārvietojot mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus, kā arī no tiem iegūtās olas no novietnēm, kas atrodas ārpus vakcinācijas teritorijas, ievēro šādas prasības:

108.1. inkubējamās olas pārvadā tieši uz galamērķa inkubatoru, un inkubatorā tās ir izsekojamas;

108.2. olas pārvadā uz VGPVI norādītu iepakošanas centru. Olas ir iepakotas vienreizējās lietošanas iepakojamā materiālā, kā arī tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi;

108.3. olas pārvadā olu produktu ražošanas komersantam, ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodaļīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pārsišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

108.4. vienu diennakti vecus cāļus ievieto mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu novietnē vai telpās, kur neatrodas citi mājputni vai citi nebrīvē turēti putni;

108.5. mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus ievieto novietnē vai telpās, kur neatrodas citi mājputni vai citi nebrīvē turēti putni;

108.6. mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus vakcinē galamērķa novietnē, ja tas ir paredzēts vakcinācijas programmā.

109. Pārvietojot mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus un no tiem iegūtas olas no novietnes, kas atrodas vakcinācijas teritorijā, uz novietni ārpus vakcinācijas teritorijas, ievēro šādas prasības:

109.1. inkubējamās olas iegūst vakcinētu vai nevakcinētu putnu ganāmpulkā, kas pārbaudīts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

109.2. inkubējamās olas pirms pārvadāšanas ir dezinficētas saskaņā ar veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta norādījumiem;

109.3. inkubējamās olas transportē tieši uz galamērķa inkubatoru, un inkubatorā tās ir izsekojamas;

109.4. olas, ko iegūst vakcinētu vai nevakcinētu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu ganāmpulkā, kas pārbaudīts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā, un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

109.5. olas pārvadā uz VGPVI norādītu iepakojšanas centru, un tās iepako vienreizējas lietošanas iepakojamā materiālā, kā arī tiek ievēroti bioloģiskās drošības pasākumi;

109.6. olas pārvadā olu produktu ražošanas komersantam, ja viņš nodrošina, ka dotajā uzņēmumā nodalīti tiek veikta netīru olu mazgāšana, žāvēšana, dezinfekcija un olu pāršišana, to satura savākšana un čaumalu un zemčaumalas plēvju atdalīšana, kā arī tiek veikti visi termiskās apstrādes procesi, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.853/2004 III pielikuma X sadaļas II nodaļā noteikto kārtību, lai tās apstrādātu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.852/2004 II pielikuma XI nodaļā noteikto kārtību;

109.7. vienu diennakti veci cāļi nav vakcinēti, un to izcelsme atbilst 107.1., 107.2., 107.3., 107.4., 108.1., 109.1., 109.2. un 109.3. apakšpunktā noteiktajām prasībām;

109.8. vienu diennakti veci cāļi tiek ievietoti novietnē vai telpās, kur nav citu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu;

109.9. mājputni un citi nebrīvē turēti putni nav vakcinēti un ir izmeklēti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

109.10. mājputni un citi nebrīvē turēti putni pēc pārvadāšanas tiek ievietoti novietnē vai telpās, kurās nav citu mājputnu vai nebrīvē turētu putnu;

109.11. kaušanai paredzētos mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus pirms pārvadāšanas pārbauda slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

109.12. kaušanai paredzētos mājputnus un citus nebrīvē turētus putnus nosūta tieši uz VGPVI norādītu kautuvi tūlītējai nokaušanai.

110. Pārvietojot gaļu, kas iegūta no mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, kuri turēti vakcinācijas teritorijā, ievēro šādas prasības:

110.1. putni, no kuriem iegūta gaļa, vakcinēti ar DIVA stratēģijai atbilstošu vakcīnu;

110.2. putni, no kuriem iegūta gaļa, ir izmeklēti slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu), un iegūtie rezultāti ir labvēlīgi pārvadāšanai;

110.3. putnus, no kuriem iegūta gaļa, ne mazāk kā 48 stundas pirms kaušanas ir klīniski izmeklējis pilnvarots veterinārārsts, un iegūtie rezultāti ir bijuši labvēlīgi šo putnu nokaušanai;

110.4. putni ir nosūtīti tieši uz VGPVI norādītu kautuvi tūlītējai nokaušanai;

110.5. nevakcinētus putnus, kas nosūtīti tūlītējai nokaušanai, novēro slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat.3. pielikuma IV nodaļas 8F sadaļas 8.24 punktu).

111. No novietnēm, kas atrodas vakcinācijas teritorijā ar PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā atļauju var nosūtīt mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu līķus vai olas iznīcināšanai.

112. Pēc ārkārtas vakcinācijas kampaņas uzsākšanas mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, kā arī vienu diennakti vecu cāļu pārvietošana no Latvijas teritorijas ir aizliegta līdz ārkārtas vakcinācijas plāna apstiprināšanai EK.

XI Tīrīšanas un dezinfekcijas kārtība un kārtība, kādā atjauno ganāmpulku

113. Ar slimības ierosinātāju potenciāli piesārņotas novietnes, telpas, materiālus un priekšmetus tīra, mazgā un dezinficē veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta uzraudzībā un saskaņā ar viņu norādījumiem.

114. Zemi vai ganības, kurās uzturējušies slimi vai potenciāli inficēti mājputni vai citi nebrīvē turēti putni, neizmanto mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu ganīšanai vai turēšanai tik ilgi, kamēr veterinārie inspektori nav pārliecināti, ka attiecīgajā teritorijā nav slimības ierosinātāja.

115. Ar slimības ierosinātāju piesārņotas vai potenciāli piesārņotas kautuvju telpas, transportlīdzekļu piekabes vai kravas nodaļījumus, robežkontroles punktu telpas un citas piesārņotās vietas tīra, mazgā un dezinficē veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta uzraudzībā un saskaņā ar viņu norādījumiem.

116. Ar slimības ierosinātāju inficētus vai potenciāli inficētus materiālus, priekšmetus vai jebkuru citu materiālu, kuru nav iespējams dezinficēt, iznīcina.

117. Izmantojamās dezinfekcijas līdzekļus un to darba šķīdumu koncentrāciju nosaka PVD. Dezinfekcijas līdzekļus lieto saskaņā ar ražotāja anotācijā minēto procedūras aprakstu vai PVD izstrādātajā un apstiprinātajā kārtībā.

118. Dezinfekcijas līdzekļus un dezinfekcijas procedūras izvēlas, ņemot vērā apstrādājamās novietnes, transportlīdzekļu un objektu veidu.

119. Attaukošanas un dezinfekcijas līdzekļus lieto veidā, kas nesamazina to efektivitāti, un ievērojot ražotāja norādītos parametrus: spiedienu, minimālo temperatūru un nepieciešamo kontakta laiku.

120. Neatkarīgi no izmantojamā dezinfekcijas līdzekļa ievēro šādus vispārīgus dezinfekcijas nosacījumus:

120.1. pakaišus, fekālijas un citus inficētus materiālus rūpīgi samērcē ar dezinfekcijas

līdzekli;

120.2. ja iespējams, pirms dezinfekcijas sākšanas noņem vai nomontē iekārtas vai instalācijas, kas traucē dezinfekcijas veikšanu un ietekmē tās efektivitāti;

120.3. pamatni, rampas, grīdu un sienas rūpīgi notīra un nomazgā ar mazgāšanas līdzekļiem;

120.4. uz notīrītām virsmām uzklāj dezinfekcijas līdzekli saskaņā ar ražotāja norādījumiem.

121. Mazgāšanas laikā, kad tiek lietoti šķidrums ar paaugstinātu atmosfēras spiedienu, izvairās no mazgāto daļu atkārtota kontakta ar slimības ierosinātāju.

122. Potenciāli inficētas iekārtas, instalāciju, priekšmetus un citus objektus, kurus nevar mazgāt un dezinficēt, iznīcina.

123. Pēc dezinfekcijas beigām izvairās no atkārtotas dezinficēto virsmu saskares ar slimības ierosinātāju.

124. Veiktās tīrīšanas un dezinfekcijas procedūras ir ar attiecīgu ierakstu jānoformē novietnes dezinfekcijas žurnālā, kas atrodas novietnē vai, ja tika veikta transporta līdzekļa dezinfekcija - transporta līdzekļa dezinfekcijas žurnālā, kas atrodas pie transporta līdzekļa vadītāja, un jāapstiprina ar pilnvarota veterinārārsta vai veterinārā inspektora zīmogu un parakstu.

125. Novietni tīra un dezinficē šādā secībā:

125.1. veic sākotnējo novietnes tīrīšanu, mazgāšanu un dezinfekciju;

125.2. veic noslēguma tīrīšanu un dezinfekciju.

126. **Sākotnējās tīrīšanas**, mazgāšanas un dezinfekcijas laikā ievēro šādas prasības:

126.1. mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nogalināšanas laikā uzstāda pagaidu dezinfekcijas iekārtas, personālu apgādā ar aizsargtērpiem, iekārto dušu. Uzstāda dezinfekcijas aprīkojumu izmantoto iekārtu, instrumentu un aparatūras attīrīšanai, uzstāda aprīkojumu enerģijas padevei, lai darbinātu ventilācijas sistēmu;

126.2. veic visus pasākumus, lai novērstu vai samazinātu slimības ierosinātāja izplatīšanās iespēju;

126.3. nogalinātos putnus vai to liķus apsmidzina ar dezinfekcijas līdzekli;

126.4. nogalinātos vai mirušos mājputnus vai citus nebrīvē turētos putnus, kurus paredzēts iznīcināt, savāc, ievieto slēgtos, hermētiskos transportlīdzekļos vai konteineros veterinārā inspektora vai pilnvarota veterinārārsta uzraudzībā, lai novērstu slimības ierosinātāja izplatīšanos;

126.5. pēc nogalināto vai mirušo putnu izvākšanas no novietnes telpām un teritorijas visas telpas un vietas, kurās tie atradušies, ēkas, pagalmus, kas inficēti nonāvēšanas vai pēcnāves patoloģiskā izmeklējumu laikā, apsmidzina ar dezinfekcijas līdzekli;

126.6. jebkādušus aušus vai asinis, kas nokļuvušas vidē miršanas, nogalināšanas vai patologanatomiskās sekcijas laikā, savāc un iznīcina kopā ar iznīcināmajiem putnu liķiem;

126.7. uzklāto dezinfekcijas līdzekli atstāj ne mazāk kā 24 stundas.

127. **Nobeiguma tīrīšanas** un dezinfekcijas laikā ievēro šādas prasības:

127.1. mēslus un izmantotos pakaišus savāc atbilstoši 128.1.apakšpunktam;

127.2. visas virsmas notīra no taukiem un netīrumiem, izmantojot taukus šķīdinošus līdzekļus, pēc tam virsmas nomazgā ar ūdeni;

127.3. pēc mazgāšanas virsmas pārklāj ar dezinfekcijas līdzekli;

127.4. pēc septiņām dienām virsmas atkal apstrādā ar attaukošanas līdzekli, uzklāj dezinfekcijas līdzekli un noskalo ar ūdeni.

128. Inficētus pakaišus, mēslus un vircu dezinficē saskaņā ar šādiem principiem un procedūrām:

128.1. pakaišus un mēslus vienā no šādiem veidiem:

128.1.1. apstrādā ar tvaiku temperatūrā, kas nav zemāka par 70° C

128.1.2. iznīcina sadedzinot;

128.1.3. aprok tik dziļi, lai tiem nevarētu piekļūt savvaļas putni un citi dzīvnieki;

128.1.4. sakrauj kaudzē, kuras iekšienē rodas karstums, apsmidzina ar dezinfekcijas līdzekli un atstāj ne mazāk kā uz 42 dienām;

128.2. vircu uzglabā ne mazāk kā 60 dienas pēc pēdējās inficētās kravas pievienošanas, ja PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā neatļauj samazināt glabāšanas laiku pēc efektīvas apstrādes, lai iznīcinātu slimības ierosinātāju.

129. Atļauts potenciāli inficētus mēslus un pakaišus ar PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārā jomā rakstisku atļauju nogādāt VGPVI norādītam komersantam apstrādei, lai iznīcinātu slimības ierosinātāju, vai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr.1774/2002 noteikto kārtību pagaidu uzglabāšanai pirms iznīcināšanas vai apstrādes. Šādu transportēšanu veic slēgtos, hermētiskos transportlīdzekļos vai konteineros veterinārā inspektora uzraudzībā.

130. Ja novietnes mazgāšanā un dezinfekcijā nav iespējams piemērot šajā nodaļā noteikto kārtību, PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā, pēc situācijas izvērtēšanas, ņemot vērā novietnes veidu un klimatiskos apstākļus, drīkst izstrādāt citu mazgāšanas un dezinfekcijas procedūru. Par šāda izņēmuma piemērošanu PVD CA informē EK.

131. Ja nav iespējams iztīrīt un dezinficēt novietni vai tās daļu, 12 mēnešu laikā pēc mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu izvešanas aizliegts ievietot novietnē mājputnus, citus nebrīvē

turētus putnus vai jebkādus citus dzīvniekus, materiālus, priekšmetus vai citas lietas, kā arī ieiet cilvēkiem un iebraukt transportlīdzekļiem.

132. Komerčiāla rakstura novietnē pēc mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nogalināšanas vai depopulācijas ganāmpulku atjauno ne agrāk, kā 21 dienu pēc datuma, kad pabeigta novietnes noslēguma tīrīšana, mazgāšana un dezinfekcija.

133. PVD TSV valsts vecākais inspektors veterinārajā jomā kontrolē, lai ne agrāk, kā 21 dienu pēc datuma, kad notikusi ganāmpulka atjaunošana, veiktu šādus pasākumus:

133.1. pilnvarots veterinārārsts vismaz vienu reizi veic putnu klīnisko izmeklēšanu. Šādu izmeklēšanu veic pēc iespējas tuvāk 21. dienas perioda beigām;

133.2. pilnvarots veterinārārsts slimības diagnostikas rokasgrāmatā noteiktajā kārtībā (skat. 3. pielikuma IV nodaļas 8E sadaļas 8.22 punktu) ņem paraugus laboratoriskajai izmeklēšanai. Visiem mājputniem, kuri nobeigušies ganāmpulka atjaunošanas periodā, ņem paraugus, lai noteiktu slimības ierosinātāja klātbūtni;

133.3. ikviena persona, kas ierodas novietnē, ievēro bioloģiskās drošības pasākumus, lai nepieļautu slimības ierosinātāja izplatīšanos;

133.4. ganāmpulka atjaunošanas laikā nevienam mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu nav atļauts izvest ārpus novietnes teritorijas, ja nav saņemta PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā rakstiska atļauja;

133.5. dzīvnieku īpašnieks vai turētājs uzskaita ražības un produktivitātes datus, saslimušos un mirušos putnus un informāciju reģistrē uzskaites žurnālā;

133.6. par jebkurām izmaiņām ražības datus, kā arī par palielinātu mirstību dzīvnieku īpašnieks vai turētājs ziņo attiecīgās PVD TSV veterinārajam inspektoram.

134. Ņemot vērā riska novērtējumu, kā arī epizootioloģisko pētījumu rezultātus, nekomerciāla, kā arī komerciāla rakstura novietnēs, kurās tiek audzēti un turēti citi putni, piemēro 133. punktā minētos pasākumus.

135. Mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu ganāmpulku atjauno PVD TSV valsts vecākā inspektora veterinārajā jomā noteiktajā kārtībā.

Pielikumi

Kritēriji lēmuma pieņemšanai par depopulācijas pasākumu piemērošanu kontaktnovietnēs vai riskam pakļautajās novietnēs un citās ierobežojumu zonās

Nr. p.k.	Kritēriji	Lēmums
1.	Klīniskās pazīmes norāda par slimības klātesamību kontaktnovietnēs	Veikt novietnes depopulāciju
2.	Nav klīnisku pazīmju, kas norādītu par slimības klātesamību kontaktnovietnēs, un nav atklāta epizootioloģiskā saikne starp slimības izcelsmes vietu un kontaktnovietni	Neveikt novietnes depopulāciju
3.	Teritorijā dominē mājputnu sugas, kas ir īpaši uzņēmīgas pret slimības ierosinātāju	Veikt novietnes depopulāciju
4.	Teritorijā dominē mājputnu sugas, kas nav uzņēmīgas pret slimības ierosinātāju	Neveikt novietnes depopulāciju
5.	Laikposmā no slimības iespējamās iekļūšanas novietnē līdz slimības uzliesmojuma apstiprināšanai mājputni un citi nebrīvē turēti putni pārvietoti no novietnēm uz kontaktnovietnēm	Veikt novietnes depopulāciju
6.	Laikposmā no slimības iespējamās iekļūšanas novietnē līdz slimības uzliesmojuma apstiprināšanai mājputni un citi nebrīvē turēti putni nav pārvietoti no novietnēm uz kontaktnovietnēm	Neveikt novietnes depopulāciju
7.	Kontaktnovietne atrodas teritorijā, kur ir augsts mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu populācijas blīvums	Veikt novietnes depopulāciju
8.	Kontaktnovietne neatrodas teritorijā, kur ir augsts mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu populācijas blīvums	Neveikt novietnes depopulāciju
9.	Slimība noteiktu laiku ir novērota, un ierosinātājs ir izplatījies no novietnēm, kurās ir apstiprināts slimības uzliesmojums, pirms putnu iznīcināšanas pasākumu piemērošanas	Veikt novietnes depopulāciju
10.	Slimība tiek novērota, bet ierosinātāja izplatīšanās no novietnēm, kurās ir apstiprināts slimības uzliesmojums, pirms putnu iznīcināšanas pasākumu piemērošanas ir ierobežota	Neveikt novietnes depopulāciju
11.	Kontaktnovietne atrodas 500 metru rādiusā no novietnes, kurā ir apstiprināts slimības uzliesmojums	Veikt novietnes depopulāciju
12.	Kontaktnovietne atrodas vairāk nekā 500 metru rādiusā no novietnes, kurā ir apstiprināts slimības uzliesmojums	Neveikt novietnes depopulāciju
13.	Kontaktnovietne ir saistīta ar vienu vai vairākām novietnēm, kurās ir apstiprināts slimības uzliesmojums	Veikt novietnes depopulāciju
14.	Kontaktnovietne nav saistīta ar vienu vai vairākām novietnēm, kurās ir apstiprināts slimības uzliesmojums	Neveikt novietnes depopulāciju
15.	Epizootija nav kontrolējama, un inficēto novietņu skaits palielinās	Veikt novietnes depopulāciju
16.	Epizootija ir kontrolējama	Neveikt novietnes depopulāciju

Kritēriji lēmuma pieņemšanai par putnu un olu pārvietošanu un depopulācijas veikšanu, ja konstatēts ZPPG slimības ierosinātājs

Pieņemot lēmumu par mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu pārvietošanu, olu pārvietošanu vai putnu depopulācijas pasākumu veikšanu, VGPVI novērtē:

1. Attiecīgo mājputnu vai citu nebrīvē turēto putnu sugu.
2. Attiecīgajai novietnei tuvumā esošo novietņu skaitu.
3. VGPVI norādītās kautuves, audzētavas, iepakšanas centra atrašanās vietas.
4. Bioloģiskās drošības pasākumus, ko piemēro novietnēs, mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu nodalījumos putnu pārvadāšanas un nokaušanas laikā.
5. Kravas pārvadāšanas maršrutu.
6. Informāciju par iespējamo slimības izplatīšanos.
7. Risku sabiedrības veselībai.
8. Iegūto dzīvnieku izcelsmes produktu tālākās apstrādes iespējas.
9. Sociāli ekonomisko ietekmi.

KOMISIJA
KOMISIJAS LĒMUMS
(2006. gada 4. augusts),
ar ko apstiprina Padomes Direktīvā 2005/94/EK paredzēto putnu gripas diagnostikas
rokasgrāmatu
(izziņots ar dokumenta numuru K(2006) 3477)
(Dokuments attiecas uz EEZ)
(2006/437/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA, ņemot vērā Padomes 2005. gada 20. decembra Direktīvu 2005/94/EK, ar ko paredz Kopienas pasākumus putnu gripas kontrolei un atceļ Direktīvu 92/40/EEK (1), un jo īpaši tās 50. panta 1. punkta otro daļu, tā kā:

- (1) Direktīvā 2005/94/EK paredzēti noteikti profilaktiski pasākumi saistībā ar putnu gripas uzraudzību un agru atklāšanu, kā arī minimāli kontroles pasākumi, kas šīs slimības uzliesmojuma gadījumā ir jāpiemēro mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem.
- (2) Kopienas līmenī ir jānosaka diagnostikas procedūras, paraugu ņemšanas metodes un laboratorijas analīžu rezultātu vērtēšanas kritēriji, lai varētu apstiprināt putnu gripas uzliesmojumu.
- (3) Direktīvas 2005/94/EK VII pielikumā noteiktas Kopienas etalonlaboratorijas funkcijas un pienākumi saistībā uz putnu gripu, lai, apspriežoties ar Komisiju, koordinētu dalībvalstīs izmantotās metodes šīs slimības diagnosticēšanai. Šīs funkcijas un pienākumi ietver periodisku salīdzinošu testu organizēšanu un standarta reaģentu piegādi Kopienas līmenī.
- (4) Lai varētu ātri diagnosticēt putnu gripu, nesen ir izstrādātas laboratorijas analīzes.
- (5) Pēc pēdējos gados gūtās pieredzes putnu gripas kontrolē ir noteiktas vispiemērotākās paraugu ņemšanas procedūras un laboratorijas analīžu rezultātu vērtēšanas kritēriji, lai dažādos gadījumos pareizi diagnosticētu šo slimību.
- (6) Šajā lēmumā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Pastāvīgās pārtikas aprites un dzīvnieku veselības komitejas atzinumu,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Apstiprina Direktīvā 2005/94/EK paredzēto un šā lēmuma pielikumā izklāstīto diagnostikas rokasgrāmatu.

2. pants

Dalībvalstis piemēro diagnostikas rokasgrāmatu no Direktīvas 2005/94/EK transponēšanas datuma vai no 2007. gada 1. jūlija atkarībā no tā, kurš no šiem datumiem ir agrāk. 31.8.2006. LV Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis L 237/1

(1) OV L 10, 14.1.2006., 16. lpp.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2006. gada 4. augustā

Komisijas vārdā —

Komisijas loceklis

Markos KYPRIANOU

PUTNU GRIPAS DIAGNOSTIKAS ROKASGRĀMATA

I NODAĻA

Ievads, mērķi un definīcijas

1. Lai nodrošinātu vienotas procedūras putnu gripas (*avian influenza — AI*) diagnosticēšanai Kopienā, šajā diagnostikas rokasgrāmatā izklāstītas:

- a) diagnostikas procedūru, paraugu ņemšanas metožu un laboratorijas analīžu rezultātu vērtēšanas kritēriju vadlīnijas un minimālās pareizas *AI* diagnosticēšanas prasības;
- b) *AI* diagnosticēšanā izmantojamās laboratorijas analīzes un izdalīto *AI* vīrusa materiālu ģenētisko tipu noteikšanai izmantojamās laboratorijas metodes;
- c) minimālās bioloģiskās drošības prasības un kvalitātes standarti, kas ir jāievēro diagnostikas laboratorijām un transportējot paraugus.

2. Šī diagnostikas rokasgrāmata ir adresēta tām iestādēm, kas ir atbildīgas par *AI* kontroli. Tādēļ tajā uzsvērti laboratorijas analīžu principi un lietojumi, kā arī to rezultātu vērtēšana un laboratorijas metodes.

3. Šajā diagnostikas rokasgrāmatā papildus definīcijām Direktīvas 2005/94/EK 2. pantā piemēro arī šādu definīciju:

“diagnostikas paraugs” ir jebkurš dzīvnieku materiāls, ieskaitot visu liemeni, ko transportē diagnostikas vai izmeklēšanas nolūkā, izņemot dzīvus inficētus dzīvniekus.

4. Mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu *AI* apstiprinājumam ir jābūt saskaņā ar šajā diagnostikas rokasgrāmatā izklāstītajām procedūrām, paraugu ņemšanas metodēm un laboratorijas analīžu rezultātu vērtēšanas kritērijiem, un tā pamatā ir jābūt vienam vai vairākiem kritērijiem, kas izklāstīti a), b) un c) apakšpunktā:

- a) infekcijas vīrusa, antigēna vai speciāla ģenētiska materiāla atklāšana mājputnu vai citu putnu audu, orgānu, asins vai ekskreta paraugos;
- b) slimības klīnisko pazīmju un pēcnāves audu bojājumu atklāšana šiem putniem;
- c) pierādījums par specifisku antivielu veidošanos šo putnu asins paraugos.

5. Apstiprinājuma par zīdītāju inficēšanos ar tādu putnu izcelsmes A gripas vīrusu pamatā, kas ir augstas patogenitātes vai, ja tas ir H5 vai H7 apakštipa, zemas patogenitātes, ir jābūt vienam vai vairākiem kritērijiem, kas izklāstīti a) vai b) apakšpunktā:

- a) *AI* infekcijas vīrusa, antigēna vai speciāla ģenētiska materiāla atklāšana zīdītāju audu, orgānu, asins vai ekskreta paraugos;
- b) pierādījums par specifisku antivielu veidošanos pret A zīdītāju asins paraugos.

6. Procedūrām, paraugu ņemšanas metodēm un laboratorijas analīžu rezultātu vērtēšanas kritērijiem ir jābūt:

- a) tiem, kas izklāstīti šajā diagnostikas rokasgrāmatā, vai
- b) tiem, kurus atļāvusi kompetentā iestāde, ja:
 - i) atļauto laboratorijas analīžu precizitāte un specifika ir pierādīta kā efektīva pēc Kopienas etalonlaboratorijas organizētas salīdzinošas pārbaudes attiecībā uz putnu gripu (“Kopienas etalonlaboratorija”) vai
 - ii) ja Kopienas etalonlaboratorija nav organizējusi šādu vērtējumu par konkrētu laboratorijas analīzes veidu, atļautās laboratorijas analīzes precizitāti un specifiku ir apstiprinājusi valsts etalonlaboratorija, apliecinot, ka laboratorijas analīze ir piemērota nolūkam, kam tā tiek izmantota; šī apstiprinājuma rezultāti ir jāiesniedz pārbaudei Kopienas etalonlaboratorijai.

II NODAĻA

AI apraksts, uzsverot diferenciāldiagnozi

1. Etioloģija un bīstamība

AI ir ļoti lipīga vīrusu infekcija, ko izraisa *Orthomyxoviridae* dzimtas A gripas vīrusa ģints vīrusi. A gripas vīrusi ir vienīgie zināmie ortomiksovīrusi, kas inficē putnus. Ir pierādīts, ka daudzas putnu sugas ir uzņēmīgas pret A gripas vīrusu infekciju; ūdensputni ir šo vīrusu galvenie rezervuāri, bet lielākā daļa cāļiem un tītariem izdalīto vīrusa materiālu ir ar zemu patogenitāti; slimība ietekmē galvenos saimnieciskas nozīmes putnus.

A gripas vīrusiem ir antiģenētiski radniecīgi nukleoproteīni un antiģenētiski radniecīgi matricas proteīni, bet tos klasificē apakštipos, pamatojoties uz vīrusmas glikoproteīnu hemaglutinīna (HA) un neiraminidāzes (NA) antiģenētisko radniecību. Patlaban ir pazīstami 16 HA apakštipi (H1–H16) un 9 NA apakštipi (N1–N9). Katram A gripas vīrusam ir viens HA un viens NA antiģēns, acīmredzot jebkurā savienojumā.

A gripas vīrusus iedala divās grupās, pamatojoties uz to spēju izraisīt slimību uzņēmīgiem mājputniem:

a) **augstas patogenitātes putnu gripas (HPAI)** vīrusi, kas izraisa ļoti nopietnu slimību, kurai ir raksturīga inficēto mājputnu vispārēja inficēšanās, kas var izraisīt ļoti augstu ganāmpulka mirstību (līdz 100 %), un

b) **zemas patogenitātes putnu gripas (LPAI)** vīrusi, kas mājputniem izraisa vieglu, galvenokārt elpošanas ceļu slimību, ja vien nav saasināšanās citu infekciju vai faktoru rezultātā.

Savvaļas putniem, īpaši migrējošiem ūdensputniem, ir ļoti svarīga nozīme kā A gripas vīrusa rezervuāram, par ko liecina gandrīz visu iespējamo HA un NA apakštipa apvienojumu vīrusa materiāla izdalīšana no savvaļas putniem. Parasti savvaļas putniem atklāj tikai *LPAI* vīrusus, izņemot gadījumus, kad *HPAI* pārneseši inficēti mājputni. Visticamāk, ka *AI* vīrusi sākotnēji tika ievazāti putnu fermās tiešas vai netiešas saskares dēļ ar savvaļas putniem.

Attiecībā uz mājputniem pastāv iespēja, ka šie no savvaļas rezervuāriem pārnestie *LPAI* vīrusi var cirkulēt neatklāti, jo klīniskās pazīmes bieži ir nelielas vai to nav vispār. Pārejot uz mājputniem, H5 un H7 apakštipa *LPAI* vīrusa celmi var mutēt par *HPAI* celmiem. Līdz šim ir pierādīts, ka tikai H5 un H7 apakštipa vīrusi izraisa *HPAI*.

Lai gan šķiet, ka par *LPAI* vīrusa mutāciju par *HPAI* vīrusu var būt atbildīgi vairāki mehānismi, šo mutāciju izraisīšie faktori nav zināmi. Dažos gadījumos šķiet, ka mutācija ir strauji notikusi sākotnējā vietā pēc pārejas no savvaļas putniem, citos gadījumos *LPAI* vīruss mājputnos ir cirkulējis mēnešiem pirms mutācijas. Tādēļ nav iespējams prognozēt, vai un kad šī mutācija notiks. Tomēr var pamatoti pieņemt, ka, jo plašāk izplatīta ir *LPAI* cirkulācija mājputnos, jo lielākas ir iespējas, ka notiks mutācija par *HPAI*.

Inkubācijas periodu ir grūti aplēst, un tas, iespējams, mainās ar vīrusa celmu un “saimnieku”; parasti tiek minētas piecas līdz sešas dienas, bet atsevišķiem putniem šis diapazons, iespējams, ir no dažām stundām līdz aptuveni septiņām dienām.

2. Ar *HPAI* vīrusu inficēto putnu klīniskās pazīmes

Klīniskās pazīmes ir ļoti dažādas, un tās ietekmē tādi faktori kā inficējošā vīrusa bīstamība, ietekmētās sugas, vecums, dzimums, vienlaicīgas slimības un vide.

Agrīnās pazīmes var būt apātija, ūdens uzņemšanas samazināšanās un samērā zema mirstība. Tomēr, no otras puses, slimība var pēkšņi parādīties ganāmpulkā, un daudzi putni var nomirt bez brīdinājuma pazīmēm vai ar minimālām depresijas, apātijas, saboztām spalvu un temperatūras pazīmēm. Parasti, jo ilgāk putni izdzīvo, jo izteiktākas ir klīniskās pazīmes. Pazīmju attīstības laiks ir atkarīgs no vīrusa, “saimnieka” un sākotnējās inficējošās devas, kā

arī zootehnikas sistēmas. Vīruss lēnāk tiek pārnesti uz iesprostotām dējējvistām vai uz ārā mītošiem putniem salīdzinājumā ar broileru novietnēm.

Ar *HPAI* vīrusu inficētas vistas vispirms dēj olas ar trauslu čaumalu, bet drīz pārstāj dēt. Slimi putni bieži sēž vai stāv daļējas bezsamaņas stāvoklī, galvām pieskaroties zemei. Sekstes un pasekstes ir cianotiskas un pietūkušas, un to galos var būt punktveida vai ekhilotiska hemorāģija. Bieži ir pastiprināta ūdeņaina diareja, un putni ir pārmērīgi izslāpuši. Elpošana var būt apgrūtināta, un var būt redzama pārmērīga acu asarošana. Asiņošana var būt redzama uz neapspalvotām ādas daļām. Ganāmpulka mirstības koeficienti svārstās no 50 līdz 100 %.

Broileriem *HPAI* pazīmes bieži ir mazāk redzamas nekā citiem mājputniem un parasti novērojama smaga depresija un apātija, un ļoti ievērojams mirstības pieaugums var būt pirmā novērotā anomālija. Var būt redzama arī galvas un kakla tūska un neiroloģiskas pazīmes, piemēram, greizais kakls un ataksija.

HPAI izpausmes uz tītariem ir līdzīgas izpausmēm uz mājputniem, bet daži *HPAI* vīrusi tītariem izrādās bīstamāki, turpretim citi izrādās mazāk bīstami.

Ar *HPAI* vīrusu inficētām zosīm depresijas, apātijas un diarejas pazīmes ir līdzīgas dējējvistām raksturīgajām pazīmēm, tomēr bieži tās ir saistītas ar uztūkušiem sinusiem. Jaunākiem putniem var būt neiroloģiskas pazīmes.

Ar *HPAI* vīrusiem inficētām pīlēm var nebūt klīnisku pazīmju, bet tiek ziņots, ka daži celmi rada pazīmes, kas ir līdzīgas zosīm piemītošajām pazīmēm, kas ir saistītas ar nelielu mirstību.

Strausu *HPAI* un *LPAI* infekcijas var būt bez klīniskām. *HPAI* uzliesmojumos, piemēram, Itālijā 1999.–2000. gadā, tika ziņots, ka pērļu visticas un paipalas ir uzņēmīgas pret infekcijām, un pazīmes un mirstība līdzinās cāļu vai tītaru slimības izpausmēm. Tomēr dažos eksperimentālos pētījumos tiek ziņots, ka paipalas ir izturīgas pret dažiem *HPAI* celmiem. Vakcinācijas ceļā vai, dabiski inficējoties, iegūtu antivielu klātbūtne pret vienu un to pašu H apakštipu var nozīmēt visiem putniem, ka *HPAI* vīrusa infekcijai nav acīmredzamu klīnisku pazīmju.

3. Ar *HPAI* vīrusu inficētu putnu pēcnāves audu bojājumi

Putniem, kas mirst no akūtas saslimšanas, var būt minimāli audu bojājumi, kurus veido iekšējo orgānu un muskuļu dehidratācija un aizsprostojums.

Putniem, kas mirst pēc ilgstoša klīniska perioda, punktveida un ekhilotiska hemorāģija ir pa visu ķermeni, īpaši balsenē, trahejā, proventrikulā un epikarda taukos, kā arī uz serozām virsmām blakus krūškaulam. Ir plaša zemādas tūska, īpaši ap galvu un paceses cīpslām. Liemenis var būt dehidrēts. Liesā, aknās, nierēs un plaušās var būt dzeltenī vai pelēki nekrotiski centri. Gaisa maisījā var būt eksudāts. Liesa var būt palielināta un hemorāģiska.

Histoloģiski *AI* gadījumā ir raksturīgi asinsvadu traucējumi, kas izraisa tūska, hemorāģiju un perivaskulāru iekaisumu, īpaši sirds muskulī, liesā, plaušās, smadzenēs, aizkuņģa dziedzerī un pasekstēs. Nekrotiski perēkļi ir plaušās, aknās un nierēs. Smadzenēs var būt glioze, vaskulāra proliferācija un nervu deģenerācija.

4. Diferenciāldiagnoze

HPAI diferenciāldiagnozē jo īpaši ir jāapsver šādas slimības:

a) citas slimības, kas izraisa pēkšņu, augstu mirstību, piemēram:

- i) Ņūkāsas slimība;
- ii) infekciozais laringotraheīts;
- iii) pīļu mēris;
- iv) akūtas saindēšanās;

b) citas slimības, kas izraisa sekstes un pasekstes pietūkumu, piemēram:

- i) akūta mājputnu holēra un citas asins saindēšanās slimības;
- ii) sekstes un pasekstes bakteriālais celulīts.

5. Ar LPAI vīrusiem inficētu putnu klīniskās pazīmes

LPAI vīrusu izraisītās slimības smagumu lielā mērā ietekmē:

- a) vīrusa celms;
- b) "saimnieka" suga un vecums;
- c) "saimnieka" imunitāte pret vīrusu un jo īpaši citu infekciozu faktoru klātbūtne, piemēram:
 - i) *Pasteurella* spp.;
 - ii) Ņūkāsas slimības vīrusi (ieskaitot vakcīnas celmus);
 - iii) putnu pneimonijas vīruss, infekciozā bronhīta vīruss;
 - iv) *E. Coli*;
 - v) *Mycoplasma* spp.;
- d) imūndeficīta apstākļi;
- e) vides faktori (piemēram, pārmērīgs amonjaks, putekļi, augsta vai zema temperatūra).

Vienā galējā gadījumā novērotās slimības klīniskās pazīmes var būt neredzamas vai nelielas, radot tikai nelielas elpošanas vai olu dēšanas problēmas dējējputniem. Otrā galējā gadījumā inficēšanās ar LPAI vīrusiem var būt saistītas ar smagām slimības klīniskām pazīmēm, īpaši ūtariem, parasti ar trokšņiem, klepu, infraorbitālo sinusu pietūkumu un drudža stāvokli, kas ir saistīts ar apetītes zudumu un ar augstu mirstību.

LPAI var sajaukt ar daudzām slimībām, kurām ir elpošanas vai zarnu problēmu pazīmes, vai LPAI var apgrūtināt šo slimību norisi. Par AI ir jādomā jebkura mājputnu slimības uzliesmojuma gadījumā, kas turpinās neatkarīgi no citu slimību profilaktisku un terapeitisku pasākumu piemērošanas.

6. Nebrīvē turētu putnu klīniskās pazīmes

Klīnisko pazīmju spektrs var būt ļoti plašs un tāpat kā mājputniem var būt no acīmneredzamām līdz smagām slimības pazīmēm, kas izraisa augstu mirstību.

Parasti infekcija izplatās lēnāk nebrīvē turētu putnu barā sakarā, jo turētās sugas ir atšķirīgas, ar dažādu uzņēmību, nepastāvīgiem vīrusa izplatības līmeņiem un bieži samērā lēnu pārnesanu zema saskares koeficienta un samērā zema blīvuma dēļ.

III NODAĻA

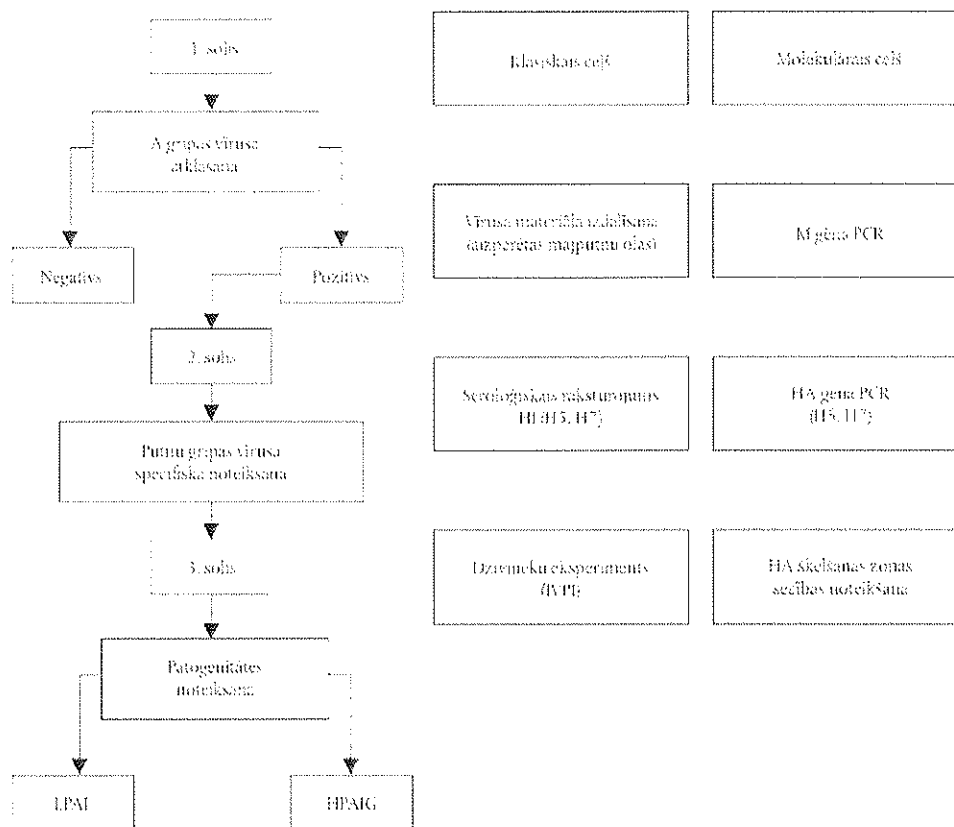
Apsveramie norādījumi aizdomu gadījumā par AI saimniecībā

Gan HPAI, gan LPAI klīnisko pazīmju dažādība nozīmē, ka nav iespējami skaidri norādījumi par varbūtējo slimības uzliesmojumu. Mājputnu pēkšņa, augsta mirstība ar vai bez saistītajām klīniskajām pazīmēm, kas aprakstītas II nodaļā, ir jāizmeklē, iesniedzot paraugus laboratorijas izmeklēšanai, bet augstas mirstības neesamības gadījumā ir grūtāk pieņemt vai izslēgt AI klātbūtni.

Tā kā H5 un H7 apakštīpa izraisītās HPAI vai LPAI ātrai diagnosticēšanai ir sevišķa nozīme to agrīnā kontrolē un izskaušanā, AI vienmēr ir jāapsver mājputnu elpošanas problēmu, olu dēšanas problēmu un paaugstinātas mirstības diferenciāldiagnozē un laboratorijas izmeklēšanai iesniegtajos attiecīgajos paraugos.

Attēls

Shematisks pārskats par diagnostiskiem pasākumiem, lai apstiprinātu AI

IV NODAĻA

Vispārīgas paraugu vākšanas un pārvadāšanas procedūras

1. Direktīva 2005/94/EK un diagnostikas rokasgrāmata

Ja Direktīvā 2005/94/EK ir atsauces uz diagnostikas rokasgrāmatu, ir jāveic izmeklēšanas, paraugu ņemšanas un uzraudzības procedūras, kas izklāstītas šajā diagnostikas rokasgrāmatas nodaļā.

2. Veicamās procedūras varbūtējo AI uzliesmojumu gadījumos

Ja oficiālajam veterinārārstam ir klīniski pamatotas aizdomas par AI uzliesmojumu vai ja šīs slimības laboratorijas analīzes rezultāti nav negatīvi, kompetentajai iestādei ir jānodrošina šajā diagnostikas rokasgrāmatas nodaļā izklāstītās izmeklēšanas veikšana saskaņā ar Direktīvas 2005/94/EK 7. pantu un apmierinoša pabeigšana, pirms tiek izslēgta slimības klātbūtne.

3. Virusoloģijas pārbaudes interpretācija

Kompetentā iestāde var uzskatīt, ka AI vīrusa klātbūtni var izslēgt, ja ir iesniegts slimu vai mirušu putnu un trahejas/orofaringālu vai kloākas uztriepju atbilstošs skaits saskaņā ar šo nodaļu šā vīrusa vai tā genoma atklāšanai un ir iegūti negatīvi analīzes rezultāti, izmantojot

vienu no noteiktajām vīrusa atklāšanas metodēm, kuras minētas V vai VI nodaļā vai kuras atļāvusi kompetentā iestāde saskaņā ar I nodaļas 6. punkta b) apakšpunktu.

4. Standarta paraugu komplekts virusoloģijas vai seroloģijas laboratorijas analīzei

Lai veiktu izmeklēšanu saimniecībā, par kuru ir aizdomas, ka tā inficēta ar *AI* vīrusu, ir jāņem standarta paraugu komplekts virusoloģijas vai seroloģijas analīzei, kā minēts a) un b) apakšpunktā (“standarta paraugi”), un ir jāiesniedz tieši virusoloģijas un seroloģijas laboratorijas analīzēm.

a) Standarta paraugu komplekts virusoloģijas analīzei ir:

- i) vismaz pieci slimī/miruši putni, ja pieejami, un/vai
- ii) vismaz 20 trahejas/orofaringālas un 20 kloākas uztriepes.

Jāņem to putnu liemeņi, kuri ir miruši nesen vai kuri ir smagi slimī vai mirstoši un ir humāni nonāvēti.

Uztriepes ir jāņem a) apakšpunktā minētajam putnu skaitam vai no visiem putniem aizdomās turētajā saimniecībā, ja tajā ir mazāks putnu skaits. Paraugu ņemšanai ir jāizvēlas putni ar klīniskām slimības pazīmēm.

Kloākas uztriepēm ir jābūt pārklātām ar izkārnījumiem (optimāli 1 g). Ja kāda iemesla dēļ nav iespējams ņemt kloākas uztriepes no dzīviem putniem, par alternatīvu var kalpot rūpīgi savākti svaigu izkārnījumu paraugi.

Bieži vispraktiskāk ir savākt trahejas/orofaringālas uztriepes no mutes dobuma.

Tiklīdz ir zināms vīrusa attīstības raksturojums, kompetentā iestāde var nolemt izvēlēties trahejas/orofaringālas vai kloākas uztriepes, nevis vākt abas atkarībā no tā, vai vīruss labāk vairojas elpošanas vai kuņģa un zarnu traktā, un arī ņemot vērā attiecīgās sugas.

b) Standarta paraugu komplekts seroloģijas analīzei ir vismaz 20 asins paraugi.

Paraugi ir jāņem b) apakšpunktā minētajam putnu skaitam vai no visiem putniem saimniecībā, ja tajā ir mazāks putnu skaits. Paraugi ir jāņem no putniem, kuri šķiet slimī vai kuri acīmredzot ir izveseļojušies.

Kompetentā iestāde var nolemt, ka nav jāņem visa diapazona standarta paraugi, bet, ka tā vietā var ņemt standarta paraugu apakškomplektu.

5. Paraugu pārvadāšana

Īpaši ir jā rūpējas par paraugu uzglabāšanu un pārvadāšanu uz laboratoriju analīzei.

Uztriepes nekavējoties ir jāatdzesē uz ledus vai ar saldētas želejas pakām un pēc iespējas ātrāk jāiesniedz laboratorijā. Paraugus nedrīkst sasaldēt, ja vien tas nav absolūti nepieciešams. Ja netiek garantēta ātra pārvadāšana 24 stundu laikā uz laboratoriju, paraugi nekavējoties ir jāsasaldē, jāuzglabā un pēc tam jāpārvadā uz sausā ledus.

Papildus, nevis kā alternatīva atdzesēšanai, uztriepes ir jāievieto antibiotiskā vai speciālā vīrusu transportēšanas vidē 4 °C temperatūrā tā, lai tās būtu pilnīgi iegremdētas. Ja šāda vide nav pieejama, uztriepes ir jāievieto atpakaļ to apvalkā un sausas jāiesniedz laboratorijai analīzei.

Paraugu uzglabāšanu un pārvadāšanu var ietekmēt dažādi faktori, tādēļ izvēlētajai metodei ir jābūt piemērotai šim nolūkam.

6. Antibiotiskā vide

5. punktā minētās antibiotiskās vides pamatā ir jābūt fosfāta bufera fizioloģiskajam šķīdumam ar pH 7,0–7,4 (pārbauda pēc antibiotiku pievienošanas).

Uz proteīniem balstīta vide, piemēram, smadzeņu un sirds infūzija vai tris-bufera triptozes šķīdums, vīrusam var piešķirt lielāku stabilitāti, īpaši pārvadāšanas laikā. Izmantotās

antibiotikas un to koncentrācijas var būt dažādas atbilstīgi vietējiem apstākļiem un pieejamībai.

Izkārnījumu paraugiem var būt nepieciešama ļoti liela antibiotiku deva, un atbilstīgās devas ir: 10 000 SV/ml penicilīna, 10 mg/ml streptomīna, 0,25 mg/ml gentamicīna un 5 000 SV/ml nistatīna. Audiem un trahejas uztriepēm šīs koncentrācijas var samazināt pat pieckārtīgi.

Ja ir nepieciešama hlamīdiju kontrole, ir jāpievieno 0,05–0,1 mg/ml oksitetraciklīna.

7. Smadzeņu un sirds infūzijas vide

Šķīdums ir jāsagatavo ūdenī, un tam jā satur 15 % masa/tilp. smadzeņu un sirds infūzijas šķīduma pulvera pirms sterilizācijas (ar autoklāvu 121 °C/15 minūtes).

Pēc sterilizācijas šādi ir jāpievieno antibiotikas: 10 000 SV/ml penicilīna G, 20 µg amfotericīna B un 1 000 µg/ml gentamicīna. Vidi var uzglabāt 4 °C temperatūrā maksimāli divus mēnešus.

8. Procedūras, kas jāveic saistībā ar Direktīvas 2005/94/EK attiecīgajiem noteikumiem

8.A. Varbūtēji slimības uzliesmojumi

8.1. Varbūtēja slimības uzliesmojuma saimniecībā piemērojami pasākumi

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda varbūtēja slimības uzliesmojuma saimniecību, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv. Oficiālajam veterinārārstam pārbaudes ziņojumā ir jādokumentē dati par mirstību dienā un dati par olu dēšanu dienā, un barības un/vai ūdens uzņemšanu par periodu, kas sākas vienu nedēļu pirms *AI* klīnisko pazīmju sākuma datuma līdz oficiālā veterinārārsta veiktās saimniecības pārbaudes datumam;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) ja vien kompetentā iestāde nav pārliecināta, ka varbūtēju slimības uzliesmojumu var izslēgt, pamatojoties uz klīnisko pārbaudi saskaņā ar a) un b) apakšpunktu, standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;
- d) neatkarīgi no standarta paraugu analīzes negatīviem rezultātiem un atbilstoši vietējiem faktoriem katrā ražošanas vienībā ir jāveic mājputnu klīniska pārbaude, pirms var atcelt oficiālo uzraudzību.

8.2. Papildu pasākumi, kas pamatojas uz epidemioloģisko izmeklēšanu

Standarta paraugi ir jāņem no mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, kas nonāvēti katrā ražošanas vienībā.

8.B. Augstas patogenitātes putnu gripa (HPAI)

8.3. Piemērojami pasākumi mājputniem, kas izšķīlušies no apstiprināta slimības uzliesmojuma saimniecībā savāktām olām

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kurā ir mājputni, kuri jau ir izšķīlušies no olām, kas savāktas inkubācijas perioda laikā apstiprinātas *HPAI* saimniecībā, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude. Oficiālajam veterinārārstam saimniecības pārbaudes ziņojumā ir jādokumentē dienas mirstības dati un dienas dati par barības un/vai ūdens uzņemšanu, ja tie ir pieejami, par periodu, kas sākas vienu nedēļu pirms *HPAI* klīnisko pazīmju sākuma datuma līdz oficiālā veterinārārsta veiktās saimniecības pārbaudes datumam;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā un mājputnu, jo īpaši to, kas šķiet slimi vai neattīstās, kā paredzēts, klīniska pārbaude;
- c) standarta paraugi ir jāņem no divas līdz trīs nedēļas veciem mājputniem;
- d) saimniecības oficiālo uzraudzību var atcelt pēc vairāk nekā 21 dienu vecu mājputnu klīniskas pārbaudes un negatīviem rezultātiem standarta paraugu analīzē.

8.4. *Atkāpes attiecībā uz konkrētām saimniecībām*

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kurai ir piešķirta atkāpe no Direktīvas 2005/94/EK 11. panta 2. punkta pirmās daļas, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugu vietā laboratorijas analīzei ir jāņem šādi paraugi 21 dienu pēc *HPAI* pēdējā pozitīvā konstatējuma datuma no katras ražošanas vienības un ar 21 dienas intervāliem:

- i) paraugi no šajā laikā esošiem mirušiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem;
- ii) ja iespējams, trahejas/orofaringālas un kloākas uztriepes no vismaz 60 mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, vai no visiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, ja to skaits saimniecībā ir mazāks par 60; ja putni ir mazi, eksotiski un nav pieraduši pie ņemšanas rokās vai to ņemšana rokās apdraudētu cilvēkus, ir jāsavāc svaigu izkārnījumu paraugi.

Tomēr kompetentā iestāde var piešķirt atkāpes no i) un ii) daļā minētā paraugu apjoma, pamatojoties uz riska novērtējuma iznākumu;

- d) paraugu ņemšana, kas minēta c) apakšpunktā, un šo paraugu laboratorijas analīze ir jāturpina, kamēr nav saņemti divi secīgi negatīvi laboratorijas analīzes rezultāti, kuriem jābūt vismaz ar 21 dienas intervālu.

8.5. *Kontaktsaimniecībās piemērojami pasākumi*

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda kontaktsaimniecību, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv. Oficiālajam veterinārārstam saimniecības pārbaudes ziņojumā ir jādokumentē dienas mirstības dati un dienas dati par barības un/vai ūdens uzņemšanu, ja tie ir pieejami, par periodu, kas sākas vienu nedēļu pirms saskarsmes datuma ar ganāmpulku, kurš varbūt ir inficēts ar *AI*, līdz oficiālā veterinārārsta veiktās saimniecības pārbaudes datumam;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) ja mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem ir klīniskas pazīmes vai dienas mirstības pieauguma pazīmes ($>$ trīskāršs ganāmpulka parastais mirstības koeficients) vai dienas olu dēšanas samazināšanās ($>$ 5 %), vai dienas barības un/vai ūdens uzņemšanas samazināšanās ($>$ 5 %), nekavējoties ir jāņem standarta paraugi no katras ražošanas vienības;

d) ja nav b) un c) apakšpunktā minēto pazīmju, standarta paraugi ir jāņem 21 dienu pēc pēdējā varbūtējā saskarsmes datuma ar inficēto saimniecību vai ja mājputni vai citi nebrīvē turēti putni nonāvēti.

8.6. Skaitīšana un oficiālā veterinārārsta veiktās pārbaudes un uzraudzība aizsardzības zonā esošās saimniecībās

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda komerciālu saimniecību, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude. Ja ir dienas mirstības pieauguma pazīmes (> trīskāršs ganāmpulka parastais mirstības koeficients) vai dienas olu dēšanas samazināšanās (> 5 %), vai dienas barības un/vai ūdens uzņemšanas samazināšanās (> 5 %), standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) ja mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu sugām, iespējams, skaidri neparādīsies slimības klīniskās pazīmes vai vakcinētu putnu gadījumā kompetentā iestāde, pamatojoties uz riska novērtējuma iznākumu, var nolemt, ka standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;
- d) pamatojoties uz riska novērtējuma iznākumu, kompetentajai iestādei ir jālemj par papildu oficiālu uzraudzību, īstenojot klīniskas pārbaudes un paraugu ņemšanu laboratorijas analīzēm mērķsaimniecībās, nodalījumos vai ražošanas veidos.

8.7. Saimniecībās piemērojamie pasākumi aizsardzības zonās

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, attiecībā uz kuru ir ziņots par palielinātu saslimstību, mirstību vai ražošanas datu pārmaiņām, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude. Ja ir dienas mirstības pieauguma pazīmes (> trīskāršs ganāmpulka parastais mirstības koeficients) vai dienas olu dēšanas samazināšanās (> 5 %), vai dienas barības un/vai ūdens uzņemšanas samazināšanās (> 5 %), standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes.

8.8. Atkāpes attiecībā uz tūlītējai nokaušanai paredzētu mājputnu tiešu transportēšanu

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kurai ir piešķirta atkāpe no Direktīvas 2005/94/EK 22. panta, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes mazāk nekā 24 stundas pirms mājputnu nosūtīšanas brīža;
- c) pamatojoties uz kompetentās iestādes riska novērtējuma iznākumu un standarta paraugu vietā, ir jāņem vismaz 60 trahejas/orofaringālas un/vai 60 kloākas uztriepes no nokaušanai nosūtāmiem mājputniem no katras ražošanas vienības mazāk nekā 48 stundas pirms mājputnu nosūtīšanas brīža.

8.9. Atkāpes attiecībā uz jaunputnu tiešu transportēšanu

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kurai ir piešķirta atkāpe no 22. panta pirms jaunputnu tiešas transportēšanas, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;

- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes mazāk nekā 24 stundas pirms mājputnu nosūtīšanas brīža;
- c) pamatojoties uz kompetentās iestādes riska novērtējuma iznākumu un standarta paraugu vietā, ir jāņem vismaz 60 trahejas/orofaringālas un/vai kloākas uztriepes no transportējamiem mājputniem no katras ražošanas vienības mazāk nekā 48 stundas pirms mājputnu nosūtīšanas brīža.

8.10. Atkāpes attiecībā uz inkubējamo olu un pārtikas olu tiešu transportēšanu

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda galveno ganāmpulka saimniecību, kurai ir piešķirta atkāpe no 22. panta, pirms inkubējamo olu tiešas transportēšanas ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā ik pēc 15 dienām;
- c) standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības.

8.11. Pasākumu ilgums

Pasākumus, ko piemēro aizsardzības zonā saskaņā ar Direktīvas 2005/94/EK IV nodaļas 3. iedaļu, var atcelt ne ātrāk kā 21 dienu pēc inficēto saimniecību iepriekšējas tīrīšanas un dezinfekcijas datuma, ja:

- a) oficiāls veterinārārsts ir pārbaudījis visas aizsardzības zonā esošās komerciālās saimniecības, un visas pārbaudes, klīniskās pārbaudes un laboratorijas analīzes, kas izklāstītas 8.6. punkta a), b) un c) apakšpunktā un 8.7. punktā, ir sniegušas negatīvus rezultātus;
- b) oficiāls veterinārārsts ir pārbaudījis visas noteiktās nekomerciālās saimniecības aizsardzības zonā, un ne klīniskā pārbaude, ne veikto laboratorijas analīžu rezultāti nav radījuši aizdomas par *AI* infekciju;
- c) jebkura papildu oficiāla uzraudzība, kas tika veikta, kā izklāstīts 8.6. punkta d) apakšpunktā, ir sniegušas negatīvus rezultātus.

8.12. Uzraudzības zonās piemērojamie pasākumi

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kurā ir ziņots par palielinātu saslimstību, mirstību vai ražošanas datu pārmaiņām, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības.

8.13. HPAI varbūtējās klātbūtnes izmeklēšana kautuvēs un transportlīdzekļos

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda putnu izcelsmes saimniecību sakarā ar aizdomām, kas radušās kautuvēs vai transportlīdzekļos, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu klīniskas pārbaudes, ņemot vērā apspriešanos ar kautuves oficiālo veterinārārstu, kuram ir jāsniedz informācija par jebkuriem iepriekšējās pārbaudes datiem un pirmsnāves un pēcnaives pārbaudžu rezultātiem;
- c) ja vien kompetentā iestāde nav pārliecināta, ka *HPAI* varbūtējo klātbūtni var izslēgt, pamatojoties uz veterināro izmeklēšanu saskaņā ar a) un b) apakšpunktu, standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;

d) papildus standarta paraugiem laboratorijas analīzēm ir jāiesniedz vismaz pieci slimi, miruši vai kautuvē nokauti putni ar patoloģiskiem konstatējumiem.

8.14. Kautuvēs piemērojamie pasākumi

Pēc tam, kad 8.13. punktā minētās izmeklēšanas ir pabeigtas, un ja laboratorijas analīžu rezultāti ir negatīvi un nav klīnisku aizdomu par *HPAI* klātbūtni izcelsmes saimniecībā un kautuvē, oficiālo uzraudzību var atcelt. 8.15. 37. *panta 1. un 2. punkts. Robežkontroles punktus vai transportlīdzekļos piemērojamie pasākumi*

8.15.1. Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus, kas turēti izolācijā un ir pārvietoti no robežkontroles punkta vai transportlīdzekļa, sakarā ar aizdomām par *HPAI* vai tās apstiprināšanu ir jāveic šādi pasākumi:

- a) attiecīgo dokumentu un uzskaites pārbaude, ja šādi dokumenti vai uzskaites pastāv;
- b) šo mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, kas turēti izolācijā, klīniska pārbaude un jebkuru citu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniska pārbaude;
- c) standarta paraugi ir jāņem no mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, kas atlasīti no dažādām transportēšanas kastēm vai būriem.

8.15.2. Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda identificētu izcelsmes saimniecību gadījumā, kad mājputni vai citi nebrīvē turēti putni tiek nokauti, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaites pastāv;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu klīniskas pārbaudes, ņemot vērā apspriešanos ar kautuves oficiālo veterinārārstu, kuram ir jāsniedz informācija par iepriekšējās pārbaudes datiem un pirmsnāves un pēcnāves pārbaudžu rezultātiem;
- c) ja vien kompetentā iestāde nav pārliecināta, ka *HPAI* varbūtējo klātbūtni var izslēgt, pamatojoties uz veterināro izmeklēšanu saskaņā ar a) un b) apakšpunktu, standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;
- d) papildus c) apakšpunktā minētajiem standarta paraugiem laboratorijas analīzēm ir jāiesniedz vismaz pieci slimi, miruši vai kautuvē nokauti putni ar patoloģiskiem konstatējumiem;
- e) ja c) un d) apakšpunktā minēto paraugu laboratorijas analīžu rezultāti ir negatīvi un nav klīnisku aizdomu par *HPAI* klātbūtni izcelsmes saimniecībā un kautuvē, oficiālo uzraudzību var atcelt.

8.C. Zema s patogēni tātes putnu gripa (*LPAI*)

8.16. Apstiprināta *LPAI* uzliesmojuma saimniecībās piemērojamie pasākumi

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību pirms mājputnu transportēšanas uz kautuvi vai saimniecību, kurā ir mājputni, kas jau ir izšķīlušies no inkubācijas perioda laikā savāktām olām, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugi ir jāņem no nokaušanai nosūtāmiem putniem no katras ražošanas vienības mazāk nekā 48 stundas pirms mājputnu nosūtīšanas brīža;
- d) standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības no mājputniem, kas jau ir izšķīlušies no inkubācijas perioda laikā savāktām olām.

8.17. Atkāpes attiecībā uz noteiktām saimniecībām no piemērojamiem pasākumiem apstiprināta slimības uzliesmojuma gadījumā

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kurai ir piešķirta atkāpe no Direktīvas 2005/94/EK 39. panta 2. punkta un 39. panta 5. punkta b) apakšpunkta, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā ar regulāriem intervāliem, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugu vietā laboratorijas analīzei ir jāņem šādi paraugi 21 dienu pēc *LPAI* pēdējo pozitīvo konstatējumu datuma no katras ražošanas vienības un ar 21 dienas intervāliem:
 - i) paraugu ņemšanas brīdī pieejamu mirušu mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu paraugi;
 - ii) trahejas/orofaringālas un kloākas uztriepes no 60 mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem vai no visiem mājputniem un citiem nebrīvē turētiem putniem, ja to skaits saimniecībā ir mazāks par 60; ja mājputni vai citi nebrīvē turēti putni ir mazi, eksotiski un nav pieraduši pie ņemšanas rokās vai to ņemšana rokās apdraudētu cilvēkus, ir jāsavāc svaigu izkārnījumu paraugi.

Tomēr kompetentā iestāde var piešķirt atkāpes no i) un ii) daļā minētā paraugu apjoma, pamatojoties uz riska novērtējuma iznākumu;

d) paraugu ņemšana, kas minēta c) apakšpunktā, un šo paraugu laboratorijas analīze ir jāturpina, kamēr nav saņemti divi secīgi negatīvi laboratorijas analīžu rezultāti, kuriem ir jābūt vismaz ar 21 dienas intervālu.

8.18. Kontaktsaimniecībās piemērojami pasākumi

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda kontaktsaimniecību, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) kontaktsaimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības vai mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu nonāvēšanas gadījumā.

8.19. Ierobežojumu zonās piemērojami pasākumi

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda komerciālo saimniecību ierobežojumu zonā, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugi ir jāņem no katras ražošanas vienības;
- d) pamatojoties uz riska novērtējuma iznākumu, kompetentajai iestādei ir jālemj par papildu oficiālu uzraudzību ar klīniskām pārbaudēm un paraugu ņemšanu laboratorijas analīzēm mērķsaimniecībās, nodalījumos vai ražošanas veidos.

8.20. Pasākumu ilgums

Pasākumus, ko piemēro ierobežojumu zonā saskaņā ar Direktīvas 2005/94/EK V nodaļas 3. iedaļu, var atcelt ne ātrāk kā 21 dienu pēc inficēto saimniecību iepriekšējās tīrīšanas un dezinfekcijas datuma pēc tam, kad saimniecība ir atbrīvota no iemītniekiem, vai ne ātrāk kā 42 dienas pēc *LPAI* apstiprinājuma datuma, ja:

- a) oficiāls veterinārārsts ir pārbaudījis visas komerciālās saimniecības slēgtajā zonā, ir veiktas visas 8.13. punkta
- c) un d) apakšpunktā minēto paraugu laboratorijas analīzes un ir pieejami to rezultāti;
- b) ir pieejami visu tādu papildu klīnisko pārbažu un laboratorijas analīžu rezultāti, kuri var ietvert nekomerciālas saimniecības, lai noteiktu *LPAI* izplatības risku;
- c) kompetentā iestāde, pamatojoties uz riska novērtējuma iznākumu un ņemot vērā epidemioloģisko situāciju un a) un b) apakšpunktā minēto laboratorijas analīžu rezultātus, ir pārliecināta, ka *LPAI* izplatības risks ir niecīgs; šajā novērtējumā var būt secināts, ka pozitīvu seroloģisku konstatējumu un negatīvu virusoloģijas konstatējumu gadījumā ierobežojumus var atcelt.

8.D. Pasākumi, lai izvairītos no putnu izcelsmes gripas vīrusu izplatības uz citām sugām

8.21. Laboratorijas analīzes un citi pasākumi attiecībā uz cūkām un citām sugām

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda saimniecību, kur tiek turētas cūkas, pēc *AI* apstiprinājuma, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude, ja šāda uzskaitē pastāv;
- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un cūku, jo īpaši šķietami slimo cūku, klīniskas pārbaudes;
- c) nazālas/orofaringālas uztriepes no vismaz 60 cūkām no katras ražošanas vienības vai no visām cūkām, ja ražošanas vienībā ir mazāk nekā 60 cūku, ir jāņem inficēto mājputnu vai citu nebrīvē turēto putnu nokaušanas dienā vai pirms tam. Vismaz 60 asins paraugi ir jāsavāc no cūkām divas līdz četras nedēļas no nokaušanas datuma. Paraugi ir jāsavāc tā, lai vismaz viens paraugs tiktu iegūts no ikvienas cūku grupas, kura ir tiešā saskarē ar citu grupu;
- d) cūku pārvietošanu uz citām saimniecībām var atļaut, ja vismaz 60 nazālas/orofaringālas uztriepes un 60 asins paraugi no cūkām no katras ražošanas vienības 14 dienas pēc *AI* klātbūtnes pozitīvo konstatējumu datuma ir bijuši ar negatīviem rezultātiem.

Cūku pārvietošanu uz kautuvi var atļaut, ja vismaz 60 nazālas/orofaringālas uztriepes no katras ražošanas vienības 14 dienas pēc *AI* klātbūtnes pozitīvo konstatējumu datuma ir devušas negatīvus rezultātus.

Nepārliedzinošu vai pozitīvu laboratorijas rezultātu gadījumā ir nepieciešami turpmāki izmeklējumi, lai izslēgtu *AI* infekciju vai pārvešanu starp cūkām;

- e) ja oficiālajam veterinārārstam ir aizdomas, ka citi mājas zīdītāji saimniecībā, jo īpaši tie, kuriem ir identificēta uzņēmība pret inficēšanos ar H5 un H7 apakštipa *AI* vīrusiem, var būt bijuši saskarē ar inficētajiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, ir jāņem paraugi laboratorijas analīzēm.

8.E. Atkalapdzīvināšana

8.22. Saimniecību atkalapdzīvināšana

Ja oficiāls veterinārārsts pārbauda komerciālu saimniecību, kura ir atkal apdzīvīnāta, ir jāveic šādi pasākumi:

- a) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;

- b) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes;
- c) standarta paraugu vietā ir jāņem šādi paraugi no katras ražošanas vienības:
 - i) vismaz 20 asins paraugi, tiklīdz mājputni ir novietoti saimniecībā, izņemot dienu vecu cāļu gadījumā; attiecīgā gadījumā šo paraugu ņemšanu var veikt mājputnu izcelsmes saimniecībā pirms pārvietošanas uz saimniecību atkalapdzīvīnāšanai;
 - ii) mirušu mājputnu paraugi vai uztriepes, kas ņemtas no to liemeņiem, no ne vairāk kā 10 mirušiem putniem nedēļā 21 dienas laikā no atkalapdzīvīnāšanas datuma;
- d) ja saimniecība iepriekš ir bijusi inficēta ar *HPAI*, ir jāņem 20 trahejas/orofaringālas un 20 kloākas uztriepes arī no ūdensputniem (pīlēm/zosīm) no katras ražošanas vienības attiecīgā gadījumā 21 dienas perioda pēdējās nedēļas laikā no atkalapdzīvīnāšanas datuma;
- e) ja saimniecība iepriekš ir bijusi inficēta ar *LP AI*, ir jāņem 20 trahejas/orofaringālas un 20 kloākas uztriepes un 20 asins paraugi no katras ražošanas vienības.

8.F. Vakcinācija

8.23. Mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu profilaktiska vakcinācija

Direktīvas 2005/94/EK IX nodaļā paredzētās laboratorijas analīzes ir jāveic vakcinētiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem, izmantojot apstiprinātas *DIVA* metodes, ja ir zināms savvaļas vīruss.

Ja izmanto kontrolputnus, tiem ir jābūt katrā vakcinētajā ganāmpulkā, tie jāpārbauda klīniski un jāpārbauda, izmantojot hemaglutinācijas kavēšanas analīzi (*HI*). Šim nolūkam ir jāņem 20 asins paraugi no nevakcinētiem kontrolputniem katrā vakcinētā saimniecībā vismaz ik pēc 60 dienām.

8.24. *IX pielikums. Prasības mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu un mājputnu produktu pārvietošanai, kas piemērojamas ārkārtas vakcinācijas gadījumā*

Dzīvu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu un to olu pārvietošanai ir jāpiemēro stingri uzraudzības pasākumi, lai samazinātu *AI* infekcijas turpmākas izplatības risku.

Šim nolūkam ārkārtas vakcinācijas kampaņas sākumā tādi paši uzraudzības pasākumi ir jāpiemēro dzīvu mājputnu un citu nebrīvē turētu putnu un to olu pārvietošanai, lai samazinātu *AI* infekcijas turpmākas izplatības risku vakcinācijas teritorijā un ārpus tās.

a) Pirms inkubējamo olu un pārtikas olu pirmās pārvietošanas vakcinācijas teritorijā un ārpus tās un pēc tam

vismaz ik pēc 30 dienām oficiālajam veterinārārstam ir jāveic šādi pasākumi:

- i) nevakcinētu vecāku putnu vai dējējputnu klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu, jo īpaši šķietami slimo putnu, klīniskas pārbaudes; standarta paraugi ir jāņem no mājputniem no katras ražošanas vienības; vai
 - ii) vakcinētu vecāku putnu vai dējējputnu klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un šajos ganāmpulkos esošo kontrolputnu klīniskas pārbaudes; standarta paraugi ir jāņem no šiem kontrolputniem.
- b) Lai dzīvus vakcinētus mājputnus vai citus nebrīvē turētus putnus pārvietotu uz citām saimniecībām vai dzīvus vakcinētus mājputnus pārvietotu vakcinācijas teritorijā un ārpus tās, oficiālajam veterinārārstam ir jāveic šādi pasākumi:
- i) saimniecības ražošanas un veselības uzskaites pārbaude;
 - ii) klīniska pārbaude katrā ražošanas vienībā, ieskaitot tās klīniskās vēstures vērtējumu un mājputnu vai citu nebrīvē turētu putnu klīniskas pārbaudes 72 stundu laikā pirms nosūtīšanas brīža; īpaša uzmanība ir jāpievērš kontrolputniem;

iii) ja pārbaūžu, klīniskas pārbaudes un i) un ii) daļā minēto pārbaūžu rezultāti nav apmierinoši, standarta paraugi ir jāņem no kontrolputniem, tomēr, ja šie rezultāti ir apmierinoši, ir jāņem šādi paraugi no:

- vakcinētiem mājputniem vai citiem nebrīvē turētiem putniem: vismaz 20 trahejas/orofaringālas un 20 kloākas uztriepes un 20 asins paraugi atbilstošas *DIVA* metodes izmantošanai 72 stundu laikā pirms nosūtīšanas brīža, un
- kontrolputniem: 20 trahejas/orofaringālas un 20 kloākas uztriepes un 20 asins paraugi seroloģijai, izmantojot *HI* analīzi pirms nosūtīšanas brīža.

V NODAĻA

Diagnostiskās virusoloģijas analīzes un rezultātu vērtēšana

1. Līdz molekulāro analīžu izmantošanas sākumam un attīstībai vīrusa materiāla izdalīšana ar ievadīšanu aizperētās māļputnu olās tika uzskatīta par visprecīzāko *AI* diagnostikas analīzi, kas ir būtiska inficējošā vīrusa turpmākai identifikācijai un raksturošanai. Būtiskie pasākumi izklāstīti šajā nodaļā.

2. Paraugu apstrāde

Uztriepes, ja tās iesniedz "sausas", ir jāievieto pietiekami antibiotiskā vidē tā, lai nodrošinātu to pilnīgu iegrimšanu.

Paraugus var apvienot grupās pa pieci, ja tie iegūti no tās pašas sugas, tajā pašā laikā un epidemioloģiskās vienībā.

Laboratorijai iesniegtajiem liemeņiem ir jāveic pēcnāves pārbaude, un ir jāņem šādu orgānu paraugi: izkārnījumi vai zarnu saturs, smadzeņu audi, traheja, plaušas, aknas, liesa un citi acīmredzot skarti orgāni. Šos orgānus un audus var apvienot, bet ir būtiska izkārnījumu atsevišķa apstrāde.

Izkārnījumu paraugi un orgāni antibiotiskā vidē ir jāhomogenizē (noslēgtā maisītājā vai izmantojot piestu, miezeri un sterilizētu smilti), un materiāls ir jāzagatavo kā suspensija 10–20 % masa/tilp.

Iegremdētajām uztriepēm un suspensijām ir jāļauj nostāvēties aptuveni divas stundas istabas temperatūrā (vai ilgāku laiku 4 °C temperatūrā), un tad tās jādzirdina centrifugējot (piemēram, 800 līdz 1 000 apgr. 10 minūtes).

3. Vīrusa materiāla izdalīšana aizperētās māļputnu olās

Dzirdinātais vīrusa materiālu saturošais (supernatentais) šķidrums pa 0,1–0,2 ml ir jāievada vismaz četru aizperētu māļputnu olu alantoja dobumā pēc tam, kad olas jau 9–11 dienas ir inkubētas. Vislabāk, ja šīs olas būtu iegūtas no īpaša, no patogēniem brīva (*SPF*) ganāmpulka, bet, ja tas nav izpildāms, var izmantot no tāda ganāmpulka iegūtas olas, par kuru ir pierādīts, ka tam nav *AI* antivielu (seruma antivielu negatīva — *SAN*).

Olas ar tajās ievadīto vīrusa materiālu ir jātur 37 °C temperatūrā, un katru dienu vietu, kur veikta ievadīšana, apstrādā ar parafīnu. Sešas dienas pēc vīrusa materiāla ievadīšanas olas ar mirušiem vai mirstošiem embrijiem, kā arī visas pārējās olas ir jāatdzēsē līdz 4 °C temperatūrai un to alantoja/amnija šķidrumiem veic hemaglutinācijas analīzi. Ja hemaglutināciju nekonstatē, ir jāatkārto iepriekš aprakstītā procedūra, ievadot neatšķaidītu alantoja/amnija šķidrumu. Ja konstatē hemaglutināciju, ir jāizslēdz baktēriju klātbūtne. Ja ir baktērijas, šķidrumus var izfiltrēt caur 450 nm membrānas filtru, pievienot papildu antibiotikas un ievadīt aizperētās olās, kā aprakstīts iepriekš.

Lai paātrinātu diagnozi, dažas laboratorijas ir izmantojušas divas trīs dienu novades vai divu dienu un četru dienu novades un uzrādījušas ar divām sešu dienu novadēm salīdzināmus rezultātus, bet šāda pieeja vēl nav pilnībā novērtēta.

Pozitīvi šķidrumi ir jāpārbauda, vai tajos nav baktēriju. Ja ir baktērijas, šķidrumus var izfiltrēt caur 450 nm membrānas filtru vai centrifugēt, lai likvidētu baktērijas, un atkārtoti novadīt olās pēc papildu antibiotiku pievienošanas.

4. Diferenciāldiagnoze

a) Sākotnējā diferencēšana

Tā kā ir svarīgi, lai kontroles pasākumi, kas vērsti uz *AI* vīrusa izplatības ierobežošanu, tiktu īstenoti pēc iespējas ātrāk, katrai valsts etalonlaboratorijai, kas ir izdalījusi hemaglutinējošu vīrusu, ir jāspēj identificēt, vai tas ir H5 vai H7 apakštipa A gripas vīruss vai

Ņūkāsas slimības vīruss. Hemaglutinējošie šķidrumi ir jāizmanto hemaglutinācijas kavēšanas analīzēs, kā aprakstīts IX nodaļā. Pozitīva kavēšana, piemēram, titrs pozitīvas kontroles 2–3 log₂ ietvaros ar poliklonu imūnserumu, kas raksturīgs A gripas H5 vai H7 apakštipam, var kalpot sākotnējai noteikšanai, ļaujot piemērot pagaidu kontroles pasākumus.

b) Apstiprinošā noteikšana

Tā kā gripas vīrusus iedala 16 hemaglutinīna apakštipos un 9 neiraminidāzes apakštipos un katrā no tiem iespējamās variācijas, nav nedz praktiski iespējami, nedz rentabli katrā valsts etalonlaboratorijā glabāt imūnserumus izdalītā gripas vīrusa materiāla pilnīgai apakštipa noteikšanai. Tomēr katrai valsts etalonlaboratorijai vismaz ir:

- i) jāapstiprina, ka izdalītais vīrusa materiāls ir A gripas vīruss, izmantojot divkārtšās imūndifūzijas analīzi, lai atklātu grupas antigēnus;
- ii) jānosaka, vai izdalītais vīrusa materiāls ir H5 vai H7 apakštipa; pozitīva rezultāta gadījumā ir jāīsteno H5 un H7 apakštipa *LP AI* kontroles pasākumi;
- iii) nekavējoties jāiesniedz visi *HP AI* un visi H5 un H7 izdalītie vīrusa materiāli Kopienas etalonlaboratorijai apstiprināšanai un pilnīgai raksturošanai, ja vien nav piešķirta atkāpe saskaņā ar d) apakšpunktu.

Turklāt laboratorijās ar atbilstošām iekārtām ir vēlams:

- iv) veikt intravenozās patogenitātes indeksa analīzi sešas nedēļas veciem cāļiem, kā aprakstīts VII nodaļā. Ja intravenozās patogenitātes indeksi ir lielāki par 1,2, tas liecina par vīrusa klātbūtni un ir iemesls, lai pilnībā īstenotu *HP AI* kontroles pasākumus.

Valstu etalonlaboratorijām ir jāapsver arī ekspertīzes un iekārtu nodrošināšana, kas pieļauj hemaglutinīna gēna nukleotīdu ķēžu noteikšanu, lai konstatētu, vai *LP AI* H5 vai H7 vīrusam ir saliktas pamata aminoskābes hemaglutinīna prekursora proteīna šķelšanās punktā. Lai gan Kopienas etalonlaboratorija veiks patogenitātes noteikšanu kā prioritāti Direktīvas 2005/94/EK VII pielikuma 2. punkta b) apakšpunktā minēto pienākumu ietvaros, šī vīrusa raksturošana valsts līmenī ievērojami samazinātu laiku, kas ir nepieciešams diagnozei, un, ja tā ir pozitīva, *HP AI* kontroles pasākumu pilnīgai īstenošanai.

c) Tālāka klasifikācija un izdalītā vīrusa materiāla raksturošana

Kopienas etalonlaboratorijai no valstu etalonlaboratorijām ir jāsaņem visu hemaglutinējošo vīrusu paraugi, lai veiktu tālākus antigēnu un ģenētiskos pētījumus, tā sekmējot slimības(-u) epizootioloģijas izpratni Kopienā un veicot Kopienas etalonlaboratorijas uzdevumus un pienākumus, kas izklāstīti Direktīvas 2005/94/EK VII pielikumā.

Papildus šiem uzdevumiem un pienākumiem Kopienas etalonlaboratorijai ir jāveic visu saņemto gripas vīrusu pilnīga antigēnu klasifikācija. Attiecībā uz H5 un H7 vīrusiem, kuru intravenozās patogenitātes indeksi nav lielāki par 1,2, nekavējoties ir jāveic hemaglutinīna gēna nukleotīda secības noteikšana, lai konstatētu, vai ir saliktas pamata aminoskābes hemaglutinīna prekursora proteīna šķelšanās punktā, un ir jāinformē valsts etalonlaboratorija un kompetentā iestāde izcelsmes valstī, tiklīdz ir pieejami rezultāti, lai varētu pilnīgi īstenot *HP AI* kontroles pasākumus.

d) Ņemot vērā mainīgo epidemioloģisko situāciju attiecībā uz *HP AI/LP AI*, var būt iespējams gan ar Komisijas, gan Kopienas etalonlaboratorijas piekrišanu piešķirt atkāpi laboratorijām, kurām ir visas iespējas ātri raksturot vīrusu, lai pēc datu pārbaudes iesniegtu šo vīrusu apakškomplektu Kopienas etalonlaboratorijai attiecīgas atlases veikšanai. Šo atkāpi drīkst

atļaut tikai tad, ja valsts etalonlaboratorija var ātri sagatavot datus un nodot tos Kopienas etalonlaboratorijai.

VI NODAĻA

Molekulārās analīzes un rezultātu vērtēšana

HPAI pašreizējā definīcija pieļauj bīstamības faktoru molekulāru noteikšanu un apstiprina molekulāru metožu izmantošanu *AI* diagnosticēšanā. Pēdējā laikā ir notikusi attīstība to pielietošanā, lai noteiktu *AI* vīrusu un raksturotu, tieši izmantojot inficētu putnu klīniskus paraugus. Parastas *RT-PCR* metodes ar pareizi definētām kapsulām, izmantojot klīniskus paraugus, varētu palīdzēt ātri atklāt infekciju un noteikt apakštīpu (vismaz H5 un H7), kā arī *PCR* amplikona produktu, ko varētu izmantot nukleotīdu ķēžu noteikšanai, un ir pierādīts, ka tam ir svarīgs pielietojums, ātri nosakot turpmākus slimības uzliesmojumus, kad ir atklātas sākotnējās inficētās telpas un raksturots vīruss. “Reālā laika” viena pasākuma *RT-PCR*, izmantojot kapsulas/fluorogēnu paraugu sistēmas (*rRT-PCR*), pieļauj pat vēl ātrāku un precīzāku diagnozi ar *AI* vīrusu atklāšanu un H5 vai H7 apakštīpa noteikšanu klīniskos paraugos.

Svarīga problēma saistībā ar *RT-PCR* un *rRT-PCR* sistēmām ir tā, ka līdz šim dažādas laboratorijas ir izstrādājušas dažādas sistēmas, kas, lai gan ir pilnīgi likumīgas, nav apstiprinātas vai pakļautas analīzēm ar daudziem paraugiem dažādās laboratorijās. Kopienas etalonlaboratorija un noteiktas valstu etalonlaboratorijas ir risinājušas šo problēmu Kopienas finansēta projekta [ES *AVIFLU*] ietvaros, lai sagatavotu ratificētus protokolus parastai *RT-PCR* un *rRT-PCR*, ko varētu pieņemt citas valstu etalonlaboratorijas. Ja analīzes parametri, piemēram, cikla un darbības uzsākšanas laiki, atšķiras no noteiktajos protokolos ieteiktajiem, tie ir jāpierāda kā nolūkam atbilstoši pirms izmantošanas saskaņā ar šīs diagnostikas rokasgrāmatas I nodaļas 6. punktu. Šo molekulāro analīžu standarta protokoli un analīžu vērtējums, ko piemēro Kopienas etalonlaboratorija, ir atrodams šādā tīmekļa vietnē:
<http://www.defra.gov.uk/corporate/vla/science/science-viral-ai-reflab.htm>

VII NODAĻA

In vivo patogenitātes analīze un rezultātu vērtēšana

No putniem izdalītu A gripas vīrusu bīstamība cāļiem ir jāaplēš, izmantojot intravenozās patogenitātes indeksa (*IVPI*) analīzi, kas ir jāveic šādi:

- svaigu, neinficētu alantoja šķidrumu ar HA titru $>1/16$ (>2 vai $>\log_2 4$, izteikts kā ekvivalents) no viszemākā pieejamā atšķaidījuma līmeņa, vēlams no sākotnējās izdalīšanas bez atlasē, atšķaida 1/10 sterilā izotoniskā fizioloģiskajā šķīdumā;
- 0,1 ml atšķaidītā vīrusa injicē intravenozi desmit sešas nedēļas vecos *SPF* vai *SAN* cāļos;
- putnus pārbauda 10 dienas ar 24 stundu intervāliem. Katrā novērojumu reizē katru putnu reģistrē kā normālu (0), slimu (1), smagi slimu (2) vai mirušu (3). Slimu un smagi slimu putnu vērtējums ir subjektīvs klīniskais vērtējums.

Parasti “slimie” putni ir viena no šādām pazīmēm un “smagi slimie” – vairāk nekā viena no šādām pazīmēm: apgrūtināta elpošana, depresija, diareja, atklātās ādas vai pasekstes cianoze, galvas priekšējās daļas un/vai galvas tūska, neirostiskas pazīmes. Mirušie putni atlikušajos ikdienas novērojumos pēc nāves ir jāreģistrē kā “3”.

Ja putni ir pārāk slimi, lai ēstu vai dzertu, žēlsirdības apsvērumu dēļ tie ir humāni jānonāvē un jāreģistrē kā miruši nākamajā novērojumā, jo bez iejaukšanās tie mirs 24 stundu laikā. Šī pieeja ir pieņemama akreditācijas iestādēm;

d) *IVPI* ir vidējais punktu skaits vienam putnam vienā novērojumā 10 dienu perioda laikā. Indekss 3,00 nozīmē, ka visi putni miruši 24 stundu laikā, un indekss 0,00 nozīmē, ka nevienam putnam nebija klīnisku pazīmju 10 dienu novērošanas perioda laikā.

Vienkārša rezultātu reģistrēšanas un indeksu aprēķināšanas metode sniegta šādā piemērā:

Klīniskās pazīmes	Diena pēc vīrusa materiāla ieviešanas										Kopējais punktu skaits
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Normāls	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	12 x 0 = 0
Slims	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0	6 x 1 = 6
Smagi slims	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0	6 x 2 = 12
Miris	0	2	6	8	10	10	10	10	10	10	76 x 3 = 228
											Kopa 246

Piezīmes:

10 putni novēroti 10 dienas = 100 novērojumi

Indekss = vidējais punktu skaits vienam putnam vienā novērojumā = 246/100 = 2,46

Jebkurš A gripas vīruss neatkarīgi no apakštipa, *IVPI* analīzē iegūstot vērtību, kas ir lielāka par 1,2, tiek uzskatīts par *HPAI* vīrusu.

VIII NODAĻA

Seroloģijas analīzes un rezultātu vērtēšana

A gripas vīrusa konstatēšanas vēlamā metode ir saistīta ar nukleoproteīna vai matricas antigēnu klātbūtnes materiālā pierādīšanu; tā ir kopēja pazīme visiem A gripas vīrusiem.

To var veikt ar divkāršās imūndifūzijas analīzēm, izmantojot koncentrētus vīrusa preparātus vai inficētu hlorigalantoja membrānu ekstraktus.

Vēlamās metodes, ko izmanto seroloģijas analīzēm *AI* vīrusa antivielām, ir hemaglutinācijas (HA) un hemaglutinācijas kavēšanas (HI) analīzes.

Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (*OIE*) Sauszemes dzīvnieku diagnostisko analīžu un vakcīnu rokasgrāmatas 2.7.12. nodaļā ietverta sīka informācija par laboratorijas metodēm un rezultātu vērtēšanu.

Standarta protokoli seroloģijas analīzēm un to rezultātu vērtējums, ko piemēro Kopienas etalonlaboratorija, ir atrodams šādā tīmekļa vietnē:

<http://www.defra.gov.uk/corporate/vla/science/science-viral-ai-reflab.htm>

IX NODAĻA

Ar vakcināciju saistītas uzraudzības sistēmas

1. Direktīva 2005/94/EK un diagnostikas rokasgrāmata

Direktīvas 2005/94/EK IX nodaļas 2. un 3. iedaļā pieļauta ārkārtas un profilaktiskas vakcinācijas izmantošana ar atsevišķiem nosacījumiem. Viens no šiem nosacījumiem ir, ka

tiek izmantota "DIVA" (inficēto dzīvnieku nošķiršana no vakcinētajiem dzīvniekiem) stratēģija.

Vakcinācijas mērķis ir novērst infekciju un vīrusa turpmāko izplatību starp ganāmpulkiem. Pastāv neapstrīdami pierādījumi, kas liecina, ka vakcinācija palielina vīrusa daudzumu, kas ir nepieciešams putnu inficēšanai, un samazina izdalītā vīrusa daudzumu. Tomēr, lai gan vakcinētiem putniem vairs neveidojas klīniskas pazīmes, tie joprojām var izplatīt vīrusu. Tādējādi H5 un H7 apakštipa *HPAI* vīrusi kādu laiku varētu neievēroti cirkulēt ganāmpulkā, kurā ir par optimālo līmeni zemāks imunitātes līmenis, tādā pašā veidā kā *LPAI* vīrusi varētu cirkulēt nevakcinētā ganāmpulkā. Tādēļ, lai varētu īstenot citus kontroles pasākumus, piemēram, likvidēšanu, ir jābūt iespējai noteikt vakcinētus ganāmpulkus, kuriem vīrusu analīzes rezultāts ir pozitīvs un kuri ir inficēti ar savvaļas vīrusu.

2. Kontrolputnu izmantošana infekcijas uzraudzībai

Ganāmpulka līmenī vienkārša metode ir regulāri uzraudzīt kontrolputnus, kas atstāti nevakcinēti katrā vakcinētā ganāmpulkā, bet šai metodei raksturīgas dažas pārvaldības problēmas, jo īpaši nosakot kontrolputnus, sevišķi lielos ganāmpulkos. Jānodrošina saskare starp kontrolputniem un vakcinētajiem putniem.

3. *DIVA* laboratorijas analīze infekcijas uzraudzībai

Kā alternatīvu vai papildus var veikt pakļautības analīzi pašiem vakcinētajiem putniem, izmantojot *DIVA* laboratorijas analīzes. Pēdējos gados ir izstrādātas vairākas analīzes sistēmas, kas pieļauj arī vakcinētu putnu pakļautības pakāpes atklāšanu. Viena metode, kas ir izrādījusies lietojama, ir vakcīnas izmantošana, kas satur to pašu hemaglutinīna (H) apakštipu, bet citu neiraminidāzi (N) no dominējošā savvaļas vīrusa. Antivielas uz pamata vīrusa N darbojas kā dabīgi infekcijas marķieri.

Šī sistēma tika izmantota Itālijā pēc *LPAI* H7N1 vīrusa atkārtotas parādīšanās 2000. gadā. Lai papildinātu tiešus kontroles pasākumus, tika īstenota *DIVA* stratēģija, kurā izmantoja vakcīnu, kas satur H7N3, lai apkarotu H7N1 pamata infekciju. Vakcinēti un savvaļas vīrusam pakļauti putni tika diferencēti, izmantojot seroloģijas analīzi, lai atklātu speciālas anti-N1 antivielas. Tāda pati stratēģija tika izmantota, lai kontrolētu *LPAI*, ko Itālijā 2002.–2003. gadā izraisīja H7N3, šajā gadījumā ar H7N1 vakcīnu un seroloģijas analīzi atklājot antivielas konkrēti pret N3. Abos gadījumos vakcinācija ar likvidēšanu, izmantojot šo *DIVA* stratēģiju, izraisīja pamata vīrusa izskaušanu.

Problēmas ar šo sistēmu rodas, ja rodas pamata vīruss, kam ir tāds pats N antigēns kā esošajam pamata vīrusam, bet tie ir cita H apakštipa, nevis H5 vai H7, vai ja pamatā jau cirkulē apakštipi ar tiem pašiem N antigēniem. Zināms, ka jo īpaši pīles ir vairāk nekā viena apakštipa nēsātājas. Bija jāizstrādā arī piemērota analīze, lai pieļautu ganāmpulku parastu uzraudzību attiecībā uz antineiraminidāzes antivielām. Itālijā tika izstrādāta un izmantota speciāla seroloģijas analīze, pamatojoties uz netiešu fluorescējošu antivielas testu, izmantojot N antigēna proteīnus, kas izteikti ar bakulovīrusa rekombinantiem. Tai var būt plašāks un vieglāks pielietojums, ja izstrādā *ELISA* analīzi.

Vakcīnu izmantošana, kuras satur tikai HA, piemēram, rekombinantu vektora vakcīnas, pieļauj klasiskas *AGID* analīzes vai *ELISA* analīzes, pamatojoties uz nukleoproteīnu, nestrukturālu proteīnu vai matricas proteīniem, kas ir jāizmanto, lai atklātu infekciju vakcinētiem putniem.

Attiecībā uz neaktivētām vakcīnām ir aprakstīta analīze, kas atklāj antivielas attiecībā uz nestrukturālu vīrusa proteīnu, kas veidojas tikai dabiskas inficēšanās laikā. Šī sistēma vēl ir jāpārbauda savvaļā, bet tās ierobežojums ir tāds, ka ganāmpulka dabiska inficēšanās ar gripas vīrusu neatkarīgi no apakštipa izraisa antivielu rašanos, kas tiek vērstas pret nestrukturālo proteīnu.

Ātru un precīzu vīrusa atklāšanas metožu izstrāde, īpaši tādu, kuras var automatizēt, piemēram, reālā laika *RT-PCR*, nozīmē, ka tās varētu izmantot vakcinētu putnu vienkāršai, plaši izplatītai un regulārai analīzei attiecībā uz pamata vīrusa klātbūtni. Tomēr līdzekļa atklāšana būs ierobežota ar īsu laika logu infekcijas akūtajā fāzē un to nevar izmantot, lai secinātu, ka ganāmpulks iepriekš nebija pakļauts vīrusam. Šī metode ir vispiemērotākā vakcinētu putnu analīzei pirms pārvietošanas, lai pierādītu aktīvas infekcijas neesamību.

Izvēlēto sistēmu analizējamo paraugu skaitam ir jānodrošina *AI* vīrusa infekcijas izplatības izslēgšana ganāmpulkā par vairāk nekā 15 % ar ticamību 95 % līmenī.

X NODAĻA *Stratēģijas AI diagnozē*

Kā izklāstīts Direktīvas 2005/94/EK IV pielikumā, lēmumi piemērot pasākumus konkrētās teritorijās vai kontaktsaimniecībās un šo pasākumu stingrība var ievērojami mainīties līdz ar riska lielumu. Līdzīgi nepieciešamais slimības diagnostiskais apstiprinājums, iespējams, ir jālīdzsvaro, ņemot vērā dominējošo situāciju, kaitējuma lielumu un riska pakāpi. Veterinārajām iestādēm ir jāpieņem lēmumi par diagnostiskiem pierādījumiem, kas līdzsvaro slimības ātru kontroli un izskaušanu ar nepareizas diagnozes noteikšanas potenciālo ietekmi. Šie vērtējumi ir jāveic, ņemot vērā daudzus faktoros vienlaicīgi, bet atsevišķas situācijas var prognozēt.

Slimības stāvoklis	Potenciāla problēma	Diagnostikas kritēriji
Nav speciālu pazīmju, nav oficiālu aizdomu	Izoleta samnecība	Veikta ātra atklāšana, pamatojoties uz <i>M</i> genu <i>RT-PCR</i> . Nepieciešamības gadījumā diferenciāldiagnoze.
Primārais varbūtenais slimības uzliesmojums	Izoleta samnecība	Veikta pilnīga diagnostisko analīze, vīrusa materiāla izdalīšanu un raksturošanu.
Primārais varbūtenais slimības uzliesmojums	Samnecība blīvi apdzīvota mapuņu teritorija	Veikta pilnīga diagnostisko analīze, vīrusa materiāla izdalīšanu un raksturošanu bet koncentrēt uzmanību uz ātras atklāšanas un raksturošanas metodēm, īpaši uz <i>RT-PCR</i> balstītiem metodēm un secības noteikšanu (!).
Otrais varbūtenais slimības uzliesmojums un turpmākie varbūtenie slimības uzliesmojumi	Izolatās samnecības, kas ir epidemioloģiski saistītas ar primāro varbūteno slimības uzliesmojumu	Koncentrēt uzmanību uz ātras atklāšanas un raksturošanas metodēm, īpaši uz <i>RT-PCR</i> balstītiem metodēm un secības noteikšanu (!).
Otrais varbūtenais slimības uzliesmojums un turpmākie varbūtenie slimības uzliesmojumi	Samnecības blīvi apdzīvota mapuņu teritorija vai ar daudzām epidemioloģiskām saiknēm	Palautes uz ātras atklāšanas metodēm, kas sniedz visarākos pierādījumus par jebkura <i>AI</i> vīrusa klātbūtni (!).
Daudzkarīgi varbūtenie slimības uzliesmojumi vai slimības āra izplatība, neraugoties uz uzraudzību	Bez ātras iejaukšanas izplatība kļūst nekontrolējama	Palautes uz ātras atklāšanas metodēm, kas sniedz visarākos pierādījumus par jebkura <i>AI</i> vīrusa klātbūtni, vai palautes uz klīniskām pazīmēm (!).

(!) Šīs metodes paredz pilnīgu paraugu ņemšanu, un paraugi ir jāuzglabā vēlāka vērtēšanai.

XI NODAĻA

AI vīrusu infekcijas diagnosticēšana cūkām un citiem zīdītājiem

1. Cūku AI

AI vīrusi viegli inficē cūkas, un, lai gan replicēšana lielākajā daļā gadījumu ir samērā ierobežota, pastāv iespēja, ka inficētas cūkas varētu pārnest slimību uz mājputniem un citiem uzņēmīgiem dzīvniekiem. Līdz šim nav pierādījumu no nozares, ka inficētas cūkas pārnes H5 un H7 apakštipa AI vīrusus.

Pieredze, kas gūta slimības uzliesmojuma laikā Nīderlandē 2003. gadā, liecina, ka ar H7N7 inficētām cūkām nebija klīnisku pazīmju, kuras varētu attiecināt uz H7N7 infekciju. Turklāt acīmredzot līdz šim nav ziņots par saslimušām cūkām H5N1 slimības uzliesmojuma laikā Āzijā un citur.

Tādēļ nevar paļauties uz klīniskām pazīmēm, kas liecina, vai cūkas ir inficētas, lai gan klīniska aina sakarā ar cūku inficēšanos ar citiem putnu izcelsmes gripas vīrusiem var veidoties tad, kad vīruss ir pielāgojies "saimniekam". AI vīrusa infekcijas diagnosticēšana cūkām būtībā ir līdzīga diagnosticēšanai putnu sugām, paļaujoties uz vīrusa materiāla izdalīšanu, molekulārām metodēm un speciālu antivielu atklāšanu, izmantojot hemaglutinācijas kavēšanas analīzes. Tomēr ir noteiktas atšķirības, un neviena no analīzēm nav pilnībā pārbaudīta izmantošanai cūkām, lai apstiprinātu to inficēšanos ar AI vīrusiem.

2. Vīrusa materiāla izdalīšanas paraugi

AI vīrusa infekcijas cūkām parasti aprobežojas ar elpošanas traktu, un paraugiem ir jābūt elpošanas trakta audiem un attiecīgā gadījumā orofaringālām vai nazālām uztriepēm, kas, vēlams, ņemtas no cūkām, kurām ir šīs slimības pazīmes. Šos paraugus un uztriepes var apstrādāt vīrusa materiāla izdalīšanai vai vīrusa molekulārai atklāšanai, izmantojot tādas pašas metodes, kas aprakstītas iepriekš attiecībā uz paraugiem no putniem. Tomēr, izmantojot PCR metodes, ir jāizmanto pienācīgi kontroles pasākumi, lai nodrošinātu, ka vielas paraugos no cūkām nekavē amplifikāciju.

3. Ievadīšana un olu inkubācija

Lai izdalītu zīdītāju gripas vīrusus 9–11 dienas vecās aizperētās mājputnu olās, parasta prakse ir ievadīt tos katrā olā caur alantoja dobumu un amnija dobumā. Tomēr, testējot cūkas saskarē ar AI vīrusiem, ja vīrusam ir bijusi neliela iespēja pielāgoties, ievadīšana alantoja dobumā, iespējams, ir pietiekama.

Ieteicamā inkubācijas temperatūra zīdītāju A gripas vīrusu materiāla izdalīšanai parasti ir 35 °C, tomēr 37 °C temperatūra nekaitē vīrusa materiāla izdalīšanai vīrusiem, kas ir slikti pielāgojušies cūkām.

4. Speciālu antivielu analīze HI analīzēs

Vīrusa materiāla izdalīšana vai molekulāra atklāšana, iespējams, ir visprecīzākā metode, lai noteiktu AI vīrusa infekciju cūkām. Tomēr ir atklātas seroloģiskas reakcijas cūkām bez vīrusa materiāla izdalīšanas vai atklāšanas. Lai veiktu HI analīzes ar cūku serumiem, ir jāveic dažas pārmaiņas VIII nodaļā izklāstītajās analīzēs ar putnu serumiem.

Cūku serumu ir pazīstami ar savu nespecifiskas kavēšanas īpašību HI analīzēs, un, lai to novērstu, katrs seruma paraugs ir jāapstrādā ar receptoru iznīcinošu enzīmu (*RDE*). Jāizmanto šāda metode:

- a) 100 μl cūku antiseruma pievieno 400 μl *RDE* (iepriekš noteikts darba atšķaidījums) un pamatīgi sajauc;
- b) inkubē 37 °C temperatūrā vienu stundu;
- c) tad inkubē 30 minūtes 56 °C temperatūrā;
- d) atdzesē paraugus 4 °C temperatūrā vismaz 15 minūtes;

e) pievieno 10 µl 30 % (v/v) iesaiņotu šūnu cāļu sarkanās asins šūnas un enerģiski sajauc;
f) atstāj inkubēšanai 4 °C temperatūrā uz nakti. Alternatīvi, ja ir svarīgi izmantot paraugus tajā pašā dienā, tad inkubē 37 °C temperatūrā vienu stundu un centrifugē 300 apgr. piecas minūtes.

Apstrādāto serumu tad izmanto HI analīzēs, kā aprakstīts par putnu serumiem [..] punktā; sākotnējais atšķaidījums ir 1:10. Jāizmanto cūku serumu komplekts ar zināmu seronegatīvu statusu attiecībā uz *AI*, lai novērtētu HI analīzes specifiku izmantojamajam vīrusa celmam (sk. slimības uzliesmojumā iegūta vīrusa celma izmantojums seroloģijai, VIII nodaļa). Slimības uzliesmojuma laikā Nīderlandē 2003. gadā tika atklāti līdz 2,6 % nespecifisku reaktoru HI analīzē, izmantojot cūku serumus, kas tika savākti neatkarīgi no slimības uzliesmojuma.

5. Cūku paraugu ņemšana

Īpaši saimniecībās, kurās ir gan cūkas, gan mājputni, kas izvietoti jaukti vai atsevišķās novietnēs, cūkām draud risks inficēties ar *AI* tieši vai netieši saskarē ar mājputniem vai mājputnu produktiem. Lai izslēgtu šo inficēšanos, ir jāsavāc orofaringālas vai nazālas uztriepes un asins paraugi atbilstīgi IV nodaļas 8.21. punktā aprakstītajām procedūrām. Paraugi ir jāiegūst no cūkām, kurām ir slimības klīniskās pazīmes. Tomēr, ja tām nav klīnisku pazīmju, paraugus var ievākt izlases veidā visās novietnes daļās. Ja iespējams, laboratorijā uztriepes ir jāpārbauda ātrās molekulārās analīzēs un/vai vīrusa materiāla izdalīšanā. *RT-PCR* metodēm ir jābūt atbilstīgi apstiprinātām, un to precizitātei ir jābūt vismaz līdzvērtīgai ar vīrusa materiāla izdalīšanu olās attiecībā uz *A* gripas vīrusiem.

Divas līdz četras nedēļas pēc to mājputnu nokaušanas, kuri inficēti ar *AI*, ir jāsavāc vismaz 60 asins paraugi no cūkām tā, lai vismaz daži paraugi tiktu iegūti no cūku grupām, kuras ir tiešā saskarē viena ar otru. Paraugi ir jāpārbauda HI analīzē, izmantojot vīrusu, kas iegūts no slimības uzliesmojuma mājputnu vidū. Gan akūtās, gan atveseļošanās fāzes laikā ņemti paraugi ir jāpārbauda tajā pašā analīzē. Pozitīvus paraugus var apstiprināt, izmantojot vīrusu neitralizāciju un/vai imunoblota (*Western blot*) analīzes.

Ja kāda no šīm paraugu analīzēm ir pozitīva, ir jāveic epidemioloģiska izmeklēšana visās cūku fermās, kas atrodas aizsardzības zonā, neatkarīgi no tā, vai tās ir jaukta tipa vai ne.

6. *AI* vīrusi citiem zīdītājiem, kas nav cūkas

Jāveic izmeklējumi citiem zīdītājiem, kas nav cūkas un kas ir uzņēmīgi pret *AI*, ieskaitot kaķus. Ar īpašu atsauci uz *HPAI* H5N1 ir jāveic šādi pasākumi, pārbaudot kaķus.

Lieli patoloģiski bojājumi, kas saistīti ar vīrusa replicēšanu, koncentrēti plaušās un aknās, tādēļ paraugus virusoloģijas izmeklējumiem vēlams ņemt no šiem mirušu dzīvnieku orgāniem. No dzīvjiem dzīvniekiem vēlams ņemt trahejas/ orofaringālas uztriepes vīrusa atklāšanai. Turklāt izkārnījumu uztriepes var ņemt atsevišķi.

Asins paraugiem, kas ir jāpārbauda HI raudzes noteikšanā, ir nepieciešama termiska apstrāde 56 °C temperatūrā 30 minūtes; no *RDE* apstrādes var atteikties.

XII NODAĻA

Minimālās paraugu transportēšanas drošības prasības

1. Tādu paraugu transportēšanai, kuros ir zināma vai varbūtēja patogēnu klātbūtne, piemēro stingrus valsts un starptautiskus noteikumus, kas ir pastāvīgi jāievēro. Izdalīto vīrusa materiālu neklasificē kā diagnostiskus paraugus, bet tie ir jāiesaiņo saskaņā ar starptautiskiem standartiem.

Šajā nodaļā izklāstītie norādījumi attiecas uz paraugu gaisa pārvadājumiem, bet līdzīgs iesaiņojums ir jāizmanto sauszemes vai jūras pārvadājumiem.

2. Diagnostisku paraugu iesaiņošana transportēšanai

Diagnostiskiem paraugiem, kurus transportē saskaņā ar *IATA* noteikumiem, attiecīgi piešķir ANO identifikācijas numuru 2814, 2900 vai 3373.

Sūtītājs, nevis transporta uzņēmums, ir atbildīgs par nosūtīšanu, kamēr paka sasniedz saņēmēju.

3. Primārais iesaiņojums

a) Primārajai(-ām) tvertnei(-ēm) ir jābūt ūdensnecaurlaidīgai(-ām), piemēram, skrūvējamiem vākiem ir jābūt cieši noslēgtiem ar parafilmu vai līmlenti, vai jāveic līdzīgi aizsardzības pasākumi.

b) Daudzas primāras tvertnes ir jāietin atsevišķi, lai novērstu bojājumu.

c) Nosakot pārvadājamo diagnostisko paraugu tilpumu, ir jāņem vērā vīrusu transportēšanas vide.

d) Primārā(-ās) tvertne(-es) nedrīkst būt lielāka(-as) par 500 ml vai 500 g.

Visi primārās tvertnes saturs ir diagnostiskais paraugs.

4. Sekundārais iesaiņojums

a) Jāizmanto pietiekami absorbējošs materiāls sekundārajā konteinerā, lai absorbētu visu primāro tvertņu saturu noplūdes vai bojājuma gadījumā.

b) Sekundārajam iesaiņojumam ir jāatbilst *IATA* iesaiņošanas prasībām attiecībā uz diagnostiskiem paraugiem, ieskaitot krišanas testa procedūru no 1,2 metru (3,9 pēdu) augstuma. Tā kā infekciozas vielas iesaiņojums pārsniedz prasības diagnostisko paraugu iesaiņojumam *IATA 602*, norādījumā par iesaiņošanu, šo iesaiņojumu var izmantot.

c) Infekciozu vielu iesaiņojumam ir jābūt nepieciešamajiem specifiskajiem marķējumiem uz iesaiņojuma ("UN" būs aplī), piemēram: "UN 4G/CLASS 6.2/99/GB/2450"

d) Sekundārajam iesaiņojumam ir jābūt ūdensnecaurlaidīgam. Jāievēro iesaiņojuma ražotāja vai citas pilnvarotas personas sniegtie iesaiņošanas norādījumi, kas pievienoti sekundārajam iesaiņojumam.

e) Sekundārā iesaiņojuma vismazākajam kopējam ārējam izmēram ir jābūt vismaz 100 mm (četras collas).

f) Sekundārajam iesaiņojumam ir jābūt pietiekami lielam nosūtīšanas dokumentiem, piemēram, gaisa kravas pavadzīmei.

5. Ārējais iesaiņojums

a) Ārējā iesaiņojumā nedrīkst būt vairāk par 4 l vai 4 kg.

b) Nepieciešamības gadījumā ārpus sekundārā iesaiņojuma ir jānovieto sauss ledus vai mitrais ledus. Ja izmanto sauso ledu, iesaiņojumam ir jāļauj izvadīt ogļskābo gāzi, un tas nedrīkst ļaut veidoties spiedienam, kas varētu sabojāt iesaiņojumu. Ja izmanto mitro ledu, iesaiņojumam ir jābūt hermētiskam.

Katram iesaiņojumam un gaisa kravas pavadzīmei ir jābūt marķētai ar šādu precīzu formulējumu:

**"UN 3373 DIAGNOSTIC SPECIMEN
PACKED IN COMPLIANCE WITH
IATA PACKING INSTRUCTION 650"**

- c) Starp sekundāro iesaiņojumu un ārējo iesaiņojumu ir jāpievieno pa punktiem uzskaitīts saturs saraksts.
- d) Ārējais iesaiņojums ir jāievieto noplombētā plastmasas maisā, lai aizsargātu no mitruma.
- e) Sūtītāja deklarācija par bīstamām precēm nav nepieciešama.

XIII NODAĻA

Vīrusu un paraugu nosūtīšana Kopienas etalonlaboratorijai

1. Kopienas etalonlaboratorijai nosūtāmajiem paraugiem ir jāatbilst ieteikumiem par bīstamu patogēnu transportēšanu Kopienā un arī Apvienotajā Karalistē spēkā esošiem noteikumiem un tiesību aktiem.

Jāievēro šajā nodaļā izklāstītie norādījumi.

2. Vīrusu vai citu materiālu nosūtīšana Kopienas etalonlaboratorijai

- a) Visi materiāli ir jāiesaiņo saskaņā ar šajā nodaļā izklāstītajiem norādījumiem.
- b) Ārējais iesaiņojums ir jāmarķē šādi:

*“ANIMAL PATHOGEN – PACKAGE ONLY TO BE OPENED AT THE AVIAN VIROLOGY SECTION, VLA, WEYBRIDGE. IMPORTATION AUTHORISED BY LICENCE NUMBER... *...ISSUED UNDER THE IMPORTATION OF ANIMAL PATHOGENS ORDER.”*

- c) Jāpievieno viens no šādiem licences numuriem:

- i) *AI* vīrusiem: **“AHZ/2232/2002/5*”**;
- ii) audiem un citiem materiāliem: **“AHZ/2074C/2004/3*”**

Tā kā šie licences numuri laiku pa laikam tiek mainīti, paraugus sūtošām laboratorijām ir jānodrošina, lai tās izmantotu pareizos licences numurus pirms paku sūtīšanas.

- d) Paka ir jāadresē:

*Avian Virology
VLA Weybridge,
New Haw, Addlestone,
Surrey KT15 3NB
United Kingdom*

- e) Pakai ir jāpievieno vēstule ar pēc iespējas lielāku vēsturi par izdalīto vīrusa materiālu, piemēram, suga un vecums, vīrusa materiāla izdalīšanas teritorija/valsts, klīniskā vēsture.
- f) Pakas ir jānosūta ar gaisa pastu vai gaisa kravu.

Ja pakas sūta ar gaisa kravu, gaisa kravas pavadzīmes numurs ir jānorāda Kopienas etalonlaboratorijai pa faksu, tālruni vai e-pastu pirms materiālu saņemšanas.

Pakas, ko sūta ar gaisa kravu, ir skaidri jāmarķē šādi:

“CARE OF TRANSGLOBAL”, lai nodrošinātu ātru apstrādi lidostā.

Kopienas etalonlaboratorijas kontaktinformācija:

Ian H. Brown, etalonlaboratorijas direktors
Tiešais tālr.: (44-1932) 35 73 39
Tiešais fakss: (44-1932) 35 72 39
E-pasts: i.h.brown@vla.defra.gsi.gov.uk

Ruth Manvell, etalonlaboratorijas vadītāja
Tiešais tālr.: (44-1932) 35 77 36 vai (44-1932) 35 77 08
Tiešais fakss: (44-1932) 35 78 56
E-pasts: r.manvell@vla.defra.gsi.gov.uk

XIV NODAĻA

Minimālās drošības prasības AI diagnostikas laboratorijai

1. Ar drošības prasībām diagnostikas laboratorijās, kas strādā ar *AI* vīrusiem, ir jāaptver gan vīrusu izolācija kā draudi dzīvnieku veselībai un laboratorijā (un ārpus tās) strādājošo aizsardzība pret zoonozes risku.

Kopienā minimālās drošības prasības laboratorijām izklāstītas vairākās direktīvās. Turklāt darbības aspekti aprakstīti un izklāstīti pamatā esošajās Eiropas normās (EN). Laboratoriju darbībai diagnostiskā nolūkā ir papildu noteikumi (EN), piemēram, laba laboratorijas prakse.

2. **Kopienas direktīvas par laboratorijām**

Padomes 1989. gada 12. jūnija **Direktīva 89/391/EEK** par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā (OV L 183, 29.6.1989., 1. lpp.).

Padomes 1990. gada 26. novembra **Direktīva 90/679/EEK** par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar bioloģisku aģentu iedarbību darba vietā (septītā atsevišķā direktīva saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punktu) (OV L 374, 31.12.1990., 1. lpp.).

Ja diagnostiku veic ar polimerāzes ķēdes reakciju (*PCR*) un *PCR* produktu klonēšanu bakteriālā plazmīdā, lai pavairotu, piemēram, DNA secības noteikšanas nolūkā, papildus šīm divām direktīvām piemēro šādu direktīvu un Eiropas normas (EN):

Padomes 1990. gada 23. aprīļa **Direktīva 90/219/EEK** par ģenētiski modificētu mikroorganismu ierobežotu izmantošanu (OV L 117, 8.5.1990., 1. lpp.).

3. Papildus Kopienas direktīvām ir jāatzīst Eiropas normas (EN):

NE 12128 Biotehnoloģija. Laboratorijas izpētei, attīstībai un analīzei. Izolācijas līmeņi mikrobioloģijas laboratorijām, riska jomas, atrašanās vietas un fiziskās drošības prasības.

NE 12738 Biotehnoloģija. Laboratorijas izpētei, attīstībai un analīzei. Ieteikumi dzīvnieku ietvērumam, kas potēti ar mikroorganismiem eksperimentos.

EN 12740 Biotehnoloģija. Laboratorijas izpētei, attīstībai un analīzei. Ieteikumi atkritumu apstrādei, inaktivēšanai un testēšanai.

EN 12741 Biotehnoloģija. Laboratorijas izpētei, attīstībai un analīzei. Ieteikumi biotehnoloģijas laboratorijas darbībām.

Laboratorijas darbībai/vadībai piemēro šādus nosacījumus:

4. Prasības laboratorijām (1. līdž 4. izolācijas pakāpe)

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. septembra **Direktīvu 2000/54/EK** par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar bioloģisku aģentu iedarbību darba vietā (septītā atsevišķā direktīva saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punktu) (OV L 262, 17.10.2000., 21. lpp.), Direktīvu 90/219/EEK un Eiropas normām: EN 12128; EN 12740; EN 12741.

Kolektīvs pasākumi	Izolācijas pakāpe			
	1	2	3	4
Laboratorija: izolēšana	nē	jā	jā	jā
Ar durvīm: atdalītas laboratorijas	nē	jā	jā	jā
Izmaiņot novērošanas logam vai alternatīvai, lai varētu redzēt iemācīšus	fakultatīvs	fakultatīvs	fakultatīvs	jā
Izdrošināt roku mazgāšanas ierīces personālam	jā	jā	jā	jā
Izdrošināt dezinficēšanas iekārtas (prolami)	fakultatīvs	jā	jā	jā
Ierobežota piekļuve	nē	jā	jā	jā
Speciāli pasākumi aerosolu kontrolei	nē	jā, samazina	jā, novērš	jā, novērš
Bioloģisku prieksmu zinte uz durvīm	nē	jā	jā	jā
Duse	nē	nē	fakultatīvs	jā
Acu tīrīšanas	jā	jā	jā	jā
Laboratorija: noplombējama dezinficēšanai	nē	nē	jā	jā
Virsma, kas ir izturīga pret ūdeni, slāpēt, sāļiem, skābēm, šķīdinātājiem, dezinficēšanas līdzekļiem, cīņšānām līdzekļiem un viegli tīrāma	jā, oblig	jā, oblig	jā, oblig, grūdi	jā, oblig, grūdi
Iesaja laboratorija caur hermētisku telpu	nē	nē	fakultatīvs	jā
Negatīvs spiediens attiecībā pret tīrības vides spiedienu	nē	nē	fakultatīvs	jā
Elstrahētais un ievadītais gaiss no laboratorijas ir jāfiltrē ar HEPA	nē	nē	jā (elstrahētais gaiss)	jā
Autolāvs	uz vietas	jā	uz vietas	jā, ar diviem gāšiem

Izolācijas pasākumi	Izolācijas pakāpe			
	1	2	3	4
Aizsargapģerbs	piemērots aizsargapģerbs	piemērots aizsargapģerbs	piemērots aizsargapģerbs (fakultatīvi apavi)	apģērba pilnīga maiņa
Cimdi	ne	fakultatīvs	ja	ja
Efektīva vektora kontrole (piemēram, uz grauzējiem un insektiem)	fakultatīvs	ja	ja	ja
Bioloģiska aģenta droša uzglabāšana	ja	ja	ja	ja
Laboratorija ir jābūt savam iekārtam	ne	ne	ieteicams	ja

Ir papildu Eiropas normas, kas attiecas uz laboratoriju vadību un organizāciju.

Ir citi valstu un starptautiski noteikumi un ieteikumi, kas ir jāievēro. PVO ir publicējusi Laboratoriju bioloģiskās drošības rokasgrāmatas 3. izdevumu savā tīmekļa vietnē:
http://www.who.int/csr/resources/publications/biosafety/WHO_CDS_CSR_LYO_2004_11/en/

5. Izolācija attiecībā uz dzīvnieku veselību

Dalībvalstu veterinārajām iestādēm ir jāpieņem noteikumi par *AI* vīrusu, īpaši *HPAI* (bet arī ieskaitot visus H5 un H7 apakštipa *AI* vīrusus), izolāciju. Dažus ieteikumus sniegusi Pasaules Dzīvnieku veselības organizācija (*OIE*) 2005. gada Sauszemes dzīvnieku veselības kodeksa 1.4.5 nodaļā, un *HPAI* tiek uzskatīta par *OIE* 4. izolācijas grupas patogēnu.

Tomēr noteikumus, kas reglamentē *AI* vīrusu apstrādi, ieviešs dalībvalstu veterinārās iestādes.

Kopienas etalonlaboratorijas piemērotās minimālās drošības prasības, kas ir Apvienotās Karalistes valsts noteikumi, ir apskatāmas šādā tīmekļa vietnē:
<http://www.defra.gov.uk/corporate/vla/science/science-viral-ai-reflab.htm>

6. Izolācija attiecībā uz cilvēku veselību

Laboratorijām, kas strādā ar *AI* vīrusiem, pastāvīgi ir jāapzinās, ka tie ir vismaz potenciāli cilvēku patogēni, un jāvada laboratorija tā, lai izvairītos no laboratorijā strādājošo inficēšanās un jebkuras vīrusa noplūdes ārpusē.

Vadlīnijas darbam ar paraugiem, kas varbūt satur *AI* A vīrusu, atrodamas Pasaules Veselības organizācijas (PVO) tīmekļa vietnē:

http://www.who.int/csr/disease/avian_influenza/guidelines/handlingspecimens/en/

Putnu gripas profilakse cilvēkiem

Pēc Eiropas slimību kontroles un profilakses centra ekspertu datiem, cilvēku inficēšanas varbūtība ar putnu gripas vīrusu ir atkarīga no vīrusa patogenitātes tipa, un, piem. APPG (H5N1) uzliesmojuma gadījumā, dzīvnieku nogalinātāji ir pakļauti lielākam inficēšanās riskam.

Inficēšanās veids parasti ir tieši kontaktējoties ar dzīvnieku putniem vai to izcelsmes produktiem. Vīruss lielā koncentrācijā ir atrodams slimo putnu fēcēs, izdalījumos no deguna un asinīs. Cilvēkiem inficēšanās risks pastāv arī lietojot uzturā jēlu, termiski neapstrādātu putnu gaļu.

Aizsardzības principi:

Cilvēkiem ir nozīmīga loma infekcijas pārvešanā, jo vīrusu ar kontaminētām rokām var ātri pārnest uz apģērbu un apaviem. Tādēļ skartajās novietnēs pēc iespējas mazāku cilvēku grupu ir jāiesaista putnu nogalināšanā. Tiem novietnes darbiniekiem (īpašnieks ar ģimeni, darbinieki, kopēji u.c.), kas nav iesaistīti putnu nogalināšanā, nepieciešams izvairīties no potenciāliem putnu gripas vīrusa avotiem un jāievēro PVD noteiktie cilvēku pārvietošanās ierobežojumi no skartās novietnes un uz to.

Novietnē strādājošajam personālam ir jāievēro personīgā higiēna un jālieto personīgie aizsarglīdzekļi (cimdi, maska, acu un sejas aizsargi, aizsargtērps).

Aizsardzības pasākumi:

- Roku mazgāšana:
 - pirms un pēc jebkāda kontakta ar potenciāli inficētiem priekšmetiem;
 - pēc aizsargekipējuma un aizsargcimdu novilkšanas;
 - pēc inficētās teritorijas atstāšanas;
 - pirms ēšanas un ēst gatavošanas;
- Aizsargekipējums:
 - kombinezoni vai vienreizlietojamais apģērbs ar garām piedurknēm un necaurlaidīgu priekšautu;
 - galvassegas;
 - gumijas cimdi (plānie un biezie);
 - respiratorās aizsargmaskas;
 - aizsargbrilles;
 - dezinficējamie zābaki;
- Aizsargtērps:
 - ir efektīvs, lietojot pareizi un visos kontakta gadījumos ar putnu gripas ierosinātāju;
 - jāizslēdz jebkurš neiesaistīto personu kontakts ar inficētu aizsargekipējumu u.c. kontaminētiem priekšmetiem;
 - izmantoto aizsargekipējumu jāievieto speciālos maisos un jāaizsargā līdz sterilizācijai vai dekontaminācijai;
 - pamatot kontaminēto teritoriju, personālam pilnīgi jānomaina aizsargtērps un jāmazgā rokas.

Aizsargtērpu novilkšanas etapi:

- novelk cimdus;
- novelk aizsargtērpu;

- novelk vai dezinficē zābakus;
- nomazgā rokas;
- novelk aizsargbrilles vai sejas aizsargu;
- novelk aizsargmasku;
- mazgā rokas.

Slimības uzliesmojuma vai aizdomu gadījumā:

Slimības uzliesmojuma apkarošanas pasākumu laikā jāveic regulāras iesaistītā personāla profilaktiskās pārbaudes ģimenes ārsta, terapeita vai infektoloģijas speciālista vadībā.